

การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

มัธยมศึกษา เขต 32

วิทยานิพนธ์

ของ

ไทยรัฐ วงษ์ทอง

เสนอต่อมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษา
ตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

พฤษภาคม 2563

ลิขสิทธิ์เป็นของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

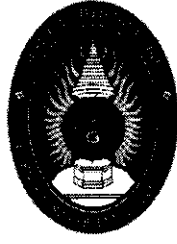
**A STUDY OF PROBLEMS AND GUIDELINES FOR THE
OPERATION OF STUDENT CARE AND SUPPORT SYSTEM
IN SMALL-SIZED SCHOOLS UNDER SECONDARY
EDUCATIONAL SERVICE AREA OFFICE 32**

Thairath Wongthong

**A Thesis Submitted in Partial Fulfillment of the Requirements
for the Degree of Master of Education Program in
Educational Administration**

May 2020

Copyright of Buriram Rajabhat University

คณะกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ได้พิจารณาวิทยานิพนธ์ของ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง เรียบร้อยแล้ว
เห็นสมควรรับเป็นส่วนหนึ่งของการศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหาร
การศึกษา ของมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

คณะกรรมการสอบ

..... ประธานกรรมการ

(รองศาสตราจารย์ ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์)

..... กรรมการ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก

..... กรรมการ

(ดร. เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์)

ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม

..... กรรมการ

(ดร. กระพัน ศรีงาน)

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์อนุมัติให้รับวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ เป็นส่วนหนึ่งของการ
การศึกษาตามหลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา

.....

(ดร.พัชรี กุลพานันท์)

คณบดีคณะครุศาสตร์

วันที่ เดือน พ.ศ.

.....

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

วันที่ เดือน พ.ศ.

ชื่อเรื่อง	การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32		
ชื่อผู้วิจัย	ไทยรัฐ วงษ์ทอง		
ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์	ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง	ที่ปรึกษาหลัก	
	ดร. เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์	ที่ปรึกษาร่วม	
ปริญญา	ครุศาสตรมหาบัณฑิต	สาขาวิชา	การบริหารการศึกษา
สถานศึกษา	มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์	ปีที่พิมพ์	2563

บทคัดย่อ

การวิจัยครั้งนี้ มีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งและแนวทางแก้ปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 การวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสานการวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยเชิงปริมาณ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 รวมทั้งสิ้น จำนวน 288 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล เป็นแบบสอบถามวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้สถิติ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบ ค่าที ส่วนการวิจัยเชิงคุณภาพ กลุ่มเป้าหมายมี จำนวน 3 คน เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ส่วนการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 กลุ่มเป้าหมาย มีจำนวน 5 คน เก็บรวบรวมข้อมูลโดยการสัมภาษณ์ วิเคราะห์ข้อมูลโดยการวิเคราะห์เชิงเนื้อหา

ผลการวิจัยสรุปได้ว่า

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีดังนี้

1.1 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณ โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการส่งต่อนักเรียน รongลงมา คือ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาและด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า มีปัญหาการดำเนินงาน ได้แก่ ไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย ขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการนิเทศติดตามและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ พบว่า สถานภาพที่แตกต่างกัน โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไม่แตกต่างกัน

3. แนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ควรประชุมวางแผนดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการการจัดการความรู้ (Knowledge Management) ประสานความร่วมมือในการสร้างเครือข่ายทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน นำผลการคัดกรองมาใช้ในการพิจารณา สร้างความตระหนักและจิตสำนึกในองค์กร จัดกิจกรรมนิเทศ กำกับติดตามการดำเนินงาน ด้านการป้องกันและการแก้ไขปัญหา ควรประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครั้ว ชุมชน และท้องถิ่น

TITLE	A Study of Problems and Guidelines for The Operation of Student Care and Support System in Small-Sized Schools under Secondary Educational Service Area Office 32		
AUTHOR	Thairath Wongtong		
THESIS ADVISOR	Assistant Professor Dr. Suthiap La-onghong	Major Advisor	
	Dr. Phaophonphat Bunkanan	Co-advisor	
DEGREE	Master of Education	MAJOR	Educational Administration
SCHOOL	Buriram Rajabhat University	YEAR	2020

ABSTRACT

The purposes of this research were 1) to study and compare problems of the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32; classified by position status; and 2) to propose the guidelines for the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32. The mixed methods of qualitative and quantitative research were used to collect the data. The samples of the qualitative research were 288 informants, including principals, heads of the student care and support system, and advisors from small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32. The research tool was a questionnaire. The statistics used for data analysis were percentage, mean and standard deviation and t - test was used to analyze the hypothesis. For qualitative research, 3 informants were used to study the problems of the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32. For the guidelines, 5 experts in the field of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 were interviewed and the data were analyzed by using content analysis.

The research results indicated that:

1. The problems of the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 were as follows:
 - 1.1 For quantitative data, the problems of the operation of student care and support

system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 were at a moderate level both in overall and each aspects. With the consideration of each aspect, it was found that the aspect of student transferring received the highest mean.

1.2 For qualitative data, the problems of the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 showed that the meeting for operation planning were not organized , there was a lack of good management system, there were not several tools , teachers lack of knowledge and were unaware of the importance of operations. Moreover, schools had neither coordination with related agencies, supervision nor continuous operations.

2. The comparison of problems on the operation of student care and support system in Small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 classified by position status was not different in overall and each spects.

3. The guidelines for solving problems of the operation of student care and support system in small - sized schools under Secondary Educational Service Area Office 32 were as follows: for the aspect of promoting student activities, schools should organize meetings to plan collaborative work using knowledge management process, cooperate with both of government and private agencies to establish networks, as well as provide activities on operational supervision, control and monitoring; for the aspect of preventing and solving problems, schools should organize meetings to plan collaborative work, provide teachers with knowledge by exchanging of knowledge and experiences among persons, families, communities and locals.

ประกาศคุณูปการ

วิทยานิพนธ์ฉบับนี้สำเร็จได้โดยได้รับความอนุเคราะห์จากบุคคลหลายฝ่าย ผู้วิจัยขอขอบพระคุณ รองศาสตราจารย์ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์ ประธานกรรมการสอบวิทยานิพนธ์ และขอขอบพระคุณ ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร. สุเทียบ ละอองทอง ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก ดร. เผ่าพงษ์พัฒน์ บุญกะนันท์ ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ร่วม และดร. กระจ่าง ศรีงาน กรรมการสอบวิทยานิพนธ์ ที่ได้กรุณาแนะนำให้คำปรึกษาและเอาใจใส่แก้ไขข้อบกพร่องด้วยดี ทำให้วิทยานิพนธ์นี้มี ความสมบูรณ์ถูกต้อง ขอขอบคุณอย่างสูง

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้เชี่ยวชาญทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณาตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา ได้แก่ นายสรายุทธ เสถารักษ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนนางรอง นายมานัส เวียงวิเศษ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม นายภูวนาด ยูพานวิทย์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนมัธยมบุรีพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก นายอัครเดช หลาบนอก ผู้อำนวยการ โรงเรียนร่มเกล้า และนายชำนาญ บุญวงศ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

ผู้วิจัยขอขอบคุณผู้ทรงคุณวุฒิทั้ง 5 ท่าน ที่ได้กรุณา ตรวจสอบผลการวิจัยและให้ข้อคิดเห็นที่เป็นประโยชน์แก่งานวิจัย ได้แก่ นายรณชัย สุขสมบูรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นางพันทิพา สวาส ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 นายสมเกียรติ วัฒนากมลประสิทธิ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร นายรามพันธ์ โสมแสน ผู้อำนวยการ โรงเรียนโนนสุวรรณพิทยาคม และนางสาวสมนึก นครวงศ์ ครูชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า

ประโยชน์และคุณค่าที่เกิดจากวิทยานิพนธ์ฉบับนี้ ผู้วิจัยขอมอบบูชาพระคุณแต่บิดามารดา ผู้ให้กำเนิดชีวิต บูรพาจารย์ คณาจารย์ที่ได้อบรมสั่งสอนให้เป็นผู้ที่มีศีล สมาธิ ปัญญา ตลอดจนทุกคนในครอบครัวที่ได้ช่วยเหลือและให้กำลังใจแก่ผู้วิจัย

ไทยรัฐ วงษ์ทอง

สารบัญ

	หน้า
หน้าอนุมัติ	ก
บทคัดย่อภาษาไทย	ข
บทคัดย่อภาษาอังกฤษ	ง
ประกาศคุณูปการ	จ
สารบัญ	ฉ
สารบัญตาราง	ณ
สารบัญภาพประกอบ	ญ
บทที่	
1 บทนำ.....	1
ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา.....	1
ความมุ่งหมายของการวิจัย	4
สมมติฐานของการวิจัย	4
ความสำคัญของการวิจัย	5
ขอบเขตของการวิจัย.....	5
นิยามศัพท์เฉพาะ	7
2 เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	10
การบริหารสถานศึกษา.....	10
งานกิจการนักเรียน	16
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	19
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32	63
งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง	65

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
กรอบแนวคิดในการวิจัย	76
3 วิธีดำเนินการวิจัย.....	77
ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	78
1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงปริมาณ	78
ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	78
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	79
การเก็บรวบรวมข้อมูล.....	81
การวิเคราะห์ข้อมูล	82
สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล	83
2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเชิงคุณภาพ	83
กลุ่มเป้าหมาย	83
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	84
การเก็บรวบรวมข้อมูล	85
การวิเคราะห์ข้อมูล	85
ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	86
ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	86
กลุ่มเป้าหมาย	86
เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล	87
การเก็บรวบรวมข้อมูล	88
การวิเคราะห์ข้อมูล	89
4 ผลการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล.....	90
การวิเคราะห์ข้อมูล.....	90

สารบัญ (ต่อ)

บทที่	หน้า
ผลการวิเคราะห์ข้อมูล	91
5 สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ	116
ความมุ่งหมายของการวิจัย	116
วิธีการดำเนินงานวิจัย	116
สรุปผลการวิจัย	117
อภิปรายผล	122
ข้อเสนอแนะ	130
บรรณานุกรม.....	132
ภาคผนวก	139
ภาคผนวก ก หนังสือขอความอนุเคราะห์	140
ภาคผนวก ข เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล	149
ภาคผนวก ค การหาคุณภาพของเครื่องมือวิจัย	162
ภาคผนวก ง รายชื่อผู้เชี่ยวชาญและผู้ทรงคุณวุฒิ	172
ภาคผนวก จ ข้อมูลจากการสัมภาษณ์	174
ประวัติย่อของผู้วิจัย	192

สารบัญตาราง

ตาราง	หน้า
2.1 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	45
2.2 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา	46
2.3 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้บริหารสถานศึกษา	48
2.4 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา	50
2.5 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูประจำวิชา / ครูทั่วไป	51
2.6 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของครูแนะแนว	51
2.7 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของหัวหน้าระดับชั้น	52
2.8 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของนักเรียน	53
2.9 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน	54
2.10 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของผู้ปกครองและเครือข่ายผู้ปกครอง	55
2.11 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของชุมชน ...	56
2.12 บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	57
2.13 แสดงรายชื่อโรงเรียนขนาดเล็ก สำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32.....	64
3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง	79

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาด โรงเรียน.....	91
4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 ภาพรวมและรายด้าน.....	92
4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม และเป็นรายข้อ.....	93
4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ.....	94
4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ.....	95
4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวม และเป็นรายข้อ.....	96
4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ.....	97
4.8 ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32	103
4.9 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32	104

สารบัญตาราง (ต่อ)

ตาราง	หน้า
4.10 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จัก นักเรียนเป็นรายบุคคล	105
4.11 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้าน การคัดกรองนักเรียน.....	106
4.12 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้าน การส่งเสริมนักเรียน	108
4.13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา.....	109
4.14 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อ.....	110
6.15 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน	186
6.16 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 2 ด้านการป้องกันและแก้ไข	188
6.17 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งต่อ.....	190

สารบัญภาพประกอบ

ภาพประกอบ	หน้า
2.1 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา.....	28
2.2 แผนภูมิแสดงกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	31
2.3 แผนภูมิโครงสร้างคณะกรรมการในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	36
2.4 แผนภูมิขั้นตอนการนิเทศ ติดตามประเมินผล.....	37
2.5 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา.....	40
2.6 แผนภูมิแสดงกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นครูที่ปรึกษา...	41
2.7 แผนภูมิแสดงระบบและโครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	42
2.8 ขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	43
2.9 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	62
2.10 กรอบแนวคิดในการวิจัย.....	76
4.1 ฟังแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน.....	115

บทที่ 1

บทนำ

ความเป็นมาและความสำคัญของปัญหา

แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579 มีแนวคิดหลักการจัดการศึกษาเพื่อปวงชน (Education for All) เป็นการจัดการศึกษาเพื่อให้ประชาชนทุกคนทุกช่วงวัย ตั้งแต่ปฐมวัย วัยเรียน วัยทำงาน และผู้สูงวัยมีโอกาสในการศึกษาและการเรียนรู้ตลอดชีวิต เพื่อให้แต่ละบุคคลได้พัฒนาตามความพร้อม และความสามารถให้บรรลุขีดสูงสุด มีความรู้ ทักษะ และคุณลักษณะที่พึงประสงค์ในการดำรงชีวิต และการอยู่ร่วมกับผู้อื่นในสังคม รวมทั้งมีสมรรถนะในการทำงานเพื่อการประกอบอาชีพตามความถนัดและความสนใจ สอดคล้องกับความต้องการของตลาดงานและการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมของประเทศ อันจะนำไปพัฒนาตนเอง ครอบครัว สังคม และประเทศชาติ แผนการศึกษาแห่งชาติจึงต้องกำหนดเป้าหมายการจัดการศึกษาที่ครอบคลุมโดยไม่ปล่อยปละละเลยหรือทิ้งใครไว้ข้างหลัง (No One Left Behind) (สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. 2560 ก : 76)

สถานการณ์และปัญหาเด็กในสังคมไทยนับวันจะมีความซับซ้อน วิกฤติและรุนแรงมากขึ้นระบบเศรษฐกิจทุนนิยมเชิงตลาด การแข่งขันแบบเสรี การเร่งรีบ การกระตุ้นให้ลักษณะบริโภคนิยมผ่านสื่อต่าง ๆ รวมทั้งวัฒนธรรมในยุคโลกาภิวัตน์ทำให้โครงสร้างทางสังคมอ่อนแอทุนทางสังคม ศาสนา วัฒนธรรมไทยและภูมิปัญญาท้องถิ่นห่างเหินและถูกปฏิเสธจากเด็กและเยาวชน เด็กและเยาวชนส่วนหนึ่งจึงได้รับการหล่อหลอมจากบรรยากาศและสภาพแวดล้อมที่ไม่สร้างสรรค์ ส่งผลให้เด็กและเยาวชนมีพฤติกรรมเบี่ยงเบน ล่อแหลมต่อการกระทำผิดกฎหมาย หมิ่นต่อศีลธรรมอันดีงามมีค่านิยมที่ไม่พึงประสงค์ (สำนักงานคณะกรรมการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2548 ก : 1) จากผลการศึกษาขององค์การอนามัยโลกยังพบว่าขณะนี้ทั่วโลก มีผู้ประสบปัญหาสุขภาพจิตมากกว่า 450 ล้านคน และมีการคาดการณ์ว่าโรคทางจิตจะเป็นโรคที่ก่อให้เกิดความสูญเสียเป็นอันดับสองของโลกภายในสิบปีข้างหน้า รองจากโรคหลอดเลือดหัวใจและการสำรวจปัญหาสุขภาพจิตของเด็กวัยรุ่นไทยในปี พ.ศ. 2553 แสดงให้เห็นลักษณะของปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่นทางด้านอารมณ์และจิตใจที่สำคัญอันดับต้น ๆ คือ ปัญหาความสัมพันธ์กับเพื่อนปัญหานี้มีความสำคัญ เนื่องจากในการดำเนินชีวิตทางสังคมของเด็กวัยรุ่นเพื่อนเข้ามามีบทบาทมากทั้งการเล่น การมีปฏิสัมพันธ์ การใช้ชีวิตด้วยกัน หากเด็กไม่สามารถเข้าไม่ร่วมกลุ่มเพื่อนทำกิจกรรมที่เป็นประโยชน์ก็จะขาดโอกาสในการเรียนรู้และทำให้เกิดความเครียดในเด็ก

จนหันเหไปอยู่กับกลุ่มที่สร้างปัญหาให้กับสังคมได้ ในปี 2553 สถานการณ์สุขภาพจิต พบว่า ปัญหาสุขภาพจิตของวัยรุ่น คือ ปัญหาทางด้านการจัดการอารมณ์และความเครียดปัญหาสัมพันธภาพระหว่างเพื่อนและปัญหาการปรับตัวเข้ากับสิ่งแวดล้อม ซึ่งนำไปสู่การทะเลาะเบาะแว้งในกลุ่มวัยรุ่น การดื่มสุราและการใช้ยาเสพติด (กรมสุขภาพจิต. 2555 : 3)

ในด้านขนาดของสถานศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ได้แบ่งขนาดสถานศึกษามัธยมศึกษา ขนาดเล็ก จำนวนนักเรียน 499 คนลงมา ขนาดกลาง จำนวนนักเรียนระหว่าง 500 - 1,499 คน ขนาดใหญ่ จำนวนนักเรียนระหว่าง 1,500 - 2,499 คน และขนาดใหญ่พิเศษ ตั้งแต่ 2,500 คน ขึ้นไป (สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2554 : 8)

ซึ่งโรงเรียนขนาดเล็กมีจำนวนหนึ่งในสามของโรงเรียนที่จัดการการศึกษาขั้นพื้นฐานทั่วประเทศนั้น มีข้อจำกัดหลายประการที่ทำให้ไม่สามารถพัฒนาคุณภาพการศึกษาได้ทัดเทียมโรงเรียนขนาดใหญ่ พบปัญหาสำคัญ 3 ประการคือ 1) ผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนค่อนข้างต่ำ เมื่อเปรียบเทียบกับโรงเรียนขนาดใหญ่ เนื่องจากความไม่พร้อมทางด้านปัจจัย เช่น มีครูไม่ครบชั้นขาดแคลนสื่อการเรียนการสอนและวัสดุอุปกรณ์ โดยเฉพาะสื่อและเทคโนโลยีที่มีราคาแพง การจัดสรรงบประมาณส่วนใหญ่ใช้ให้นักเรียนเป็นเกณฑ์ในการจัดสรร ไม่สามารถจัดสอนวิชาที่ถนัดหรือตามสาขาวิชาเอก นักเรียนมาจากสภาพครอบครัวที่มีฐานะยากจน 2) การลงทุนทางการศึกษาลดลงมาก เมื่อเปรียบเทียบกับจำนวนนักเรียนทั้งงบประมาณการดำเนินการ แต่ในทางตรงกันข้ามปรากฏว่ายังมีความขาดแคลนวัสดุอุปกรณ์ ครู อาคารเรียน ซึ่งถ้าจะจัดปัจจัยให้ได้มาตรฐานตามที่หลักสูตร กำหนดจะต้องลงทุนเพื่อขึ้นอย่างสูง และ 3) ปัญหาด้านขวัญกำลังใจของบุคลากร ขวัญกำลังใจของบุคลากรในโรงเรียนขนาดเล็กจะดีกว่าโรงเรียนขนาดใหญ่มีการขอย้ายสูงในแต่ละปี ด้วยขาดพลังในการทำงาน ขาดความก้าวหน้าเป็นข้อจำกัดในการจัดทำผลงานของครูรวมทั้งการเลื่อนตำแหน่งและระดับของผู้บริหาร โรงเรียน เป็นต้น (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2549 ข : 1 - 2)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานมีนโยบายเร่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ หลังพบเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยงเหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษามีภาระงานมากจนไม่มีเวลาดูแลเด็ก และ โรงเรียนกลุ่มนี้ยังไม่มียุทธศาสตร์ดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ยังพบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนทั่วประเทศเกือบ 3,000 โรงเรียน อยู่ในกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนออกกลางคันเนื่องจากผลการเรียนไม่ดีและพฤติกรรมไม่ดี เช่น ดิคาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนมัธยม รวมทั้งโรงเรียนขยายโอกาสให้เข้มแข็งที่ผ่านมาระบบดูแลนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วง

วัยรุ่นได้เท่าที่ควร สิ่งแรกที่ต้องแก้ปัญหานี้ คือ เรื่องของครูที่ปรึกษา ซึ่งส่วนใหญ่มีภาระมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมดูแลนักเรียน ในฐานะครูที่ปรึกษาได้อย่างดีเฉพาะฉะนั้นอาจจะให้ครูแนะแนวเปลี่ยนบทบาทมาเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยครู ที่ปรึกษาอีกทางหนึ่งนอกจากนี้ยังจะต้องพัฒนานักเรียนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาในโรงเรียนและเสริมกลไกบางอย่างเพื่อให้แก่นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อน ๆ ในลักษณะของกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อนหรือเพื่อนช่วยให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนจะสนใจปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนด้วยกันมากกว่าครู ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่งทั่วประเทศเสริมความเข้มแข็งให้กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยมหาวิทยาลัย เกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะทำหน้าที่เป็นฐานในการอบรมและเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค โดยเน้นการอบรมเติมเต็มความรู้ให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครอง ตลอดจนเสริมกลไกให้เครือข่ายเพื่อนใน โรงเรียนแบ่งโรงเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงคืออยู่แล้ว ซึ่งต้องหาวิธีต่อยอดให้เป็น โรงเรียนต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็น โรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้วแต่ต้องได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและโรงเรียนที่ยังไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยง ส่วนใหญ่เป็น โรงเรียนขนาดเล็ก ซึ่งจะต้องเข้าไปพัฒนาระบบดูแลนักเรียนอย่างมาก (กษมา วรวรรณ ณ อุรุทยา. 2550 : 5)

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขที่สังคมมุ่งหวังโดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญเนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ความวิตกกังวล ความเครียด ซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพกายของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและภาวะวิกฤตทางสังคม ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต กระทรวงศึกษาธิการจึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้นทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียน และแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้พัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552 ก : 11 - 12) และสำนักงานคณะกรรมการ

การศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการกำหนดเป้าหมายให้สถานศึกษาในสังกัดสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานกระทรวงศึกษาธิการทุกแห่งมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคนได้รับการดูแลให้มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด สพท./ สถานศึกษามีแผนและระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติด ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหาเสพติด (กระทรวงศึกษาธิการ. 2555 : 9)

จากความเป็นมาและความสำคัญของปัญหาดังกล่าว ผู้วิจัยจึงมีความสนใจที่จะศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อเป็นข้อมูลในการพัฒนาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ให้เป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพและส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนอย่างแท้จริง อีกทั้งยังตระหนักว่าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหาให้แก่นักเรียนเพื่อให้นักเรียนมีคุณลักษณะอันพึงประสงค์มีภูมิคุ้มกันทางจิตใจที่เข้มแข็ง มีคุณภาพชีวิตที่ดีมีทักษะการดำรงชีวิตและรอดพ้นจากวิกฤตทั้งปวง โดยมีการส่งเสริมการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา ที่มีหน้าที่รับผิดชอบเกี่ยวกับนักเรียน ได้รับรู้ปัญหา มีความเข้าใจและร่วมมือกันเพื่อหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอันจะส่งผลต่อการพัฒนาคุณภาพผู้เรียนให้เป็นคนดี มีความรู้และสามารถดำรงชีวิตในสังคมได้อย่างมีความสุขต่อไป

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
3. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

สมมติฐานของการวิจัย

ผู้บริหารสถานศึกษาหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและครูที่ปรึกษามีความคิดเห็นเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แตกต่างกัน

ความสำคัญของการวิจัย

1. ทำให้ทราบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. ทำให้ทราบผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ
3. ทำให้ได้แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. เป็นสารสนเทศในการใช้กำหนดนโยบาย มาตรการในการส่งเสริมระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก เพื่อเป็นประโยชน์ต่อการบริหารการศึกษา ของสถานศึกษา อันจะส่งผลให้การจัดการศึกษาของสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ขอบเขตของการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้เป็นการผสมผสานงานวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ เพื่อหาคำตอบตาม วัตถุประสงค์ 2 ประการ คือ ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการกำหนดขอบเขตการวิจัย จะนำเสนอ ใน 2 ประเด็น ดังต่อไปนี้

1. ศึกษาและเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะอาศัย การวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.1 การวิจัยเชิงปริมาณ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

1.1.1 ขอบเขตเนื้อหา ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2552 : 17 - 18)

- 1.1.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 1.1.1.2 การคัดกรองนักเรียน
- 1.1.1.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 1.1.1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
- 1.1.1.5 การส่งต่อนักเรียน

1.1.2 ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1.1.2.1 ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 31 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 547 คน รวมทั้งสิ้น 609 คน

1.1.2.2 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็กสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกดังนี้ คือ

1) ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใช้ประชากรเป็นกลุ่มอย่าง จำนวน 31 คน

2) หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน

3) ครูที่ปรึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้จากการสุ่มจากจำนวนประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่างตามตารางของ เครจซี่ และมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง จำนวน 226 คน แล้วทำการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling)

1.1.3 ตัวแปรที่ศึกษา

1.1.3.1 ตัวแปรอิสระ ได้แก่ สถานภาพตำแหน่ง แบ่งเป็น 2 กลุ่มดังนี้

- 1) ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2) ครูที่ปรึกษา

1.1.3.2 ตัวแปรตาม ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน
- 4) การป้องกันและแก้ปัญหา
- 5) การส่งต่อนักเรียน

1.2 การวิจัยเชิงคุณภาพ ได้กำหนดขอบเขตการวิจัย ดังนี้

1.2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 3 คน

1.2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน คือ

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 4) การป้องกันและแก้ปัญหา
- 5) การส่งต่อนักเรียน

2. หาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพได้กำหนดขอบเขตการวิจัยดังนี้

2.1 กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยได้จากการเลือกแบบเจาะจง จำนวน 5 คน

2.2 ตัวแปรที่ศึกษา ได้แก่ แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

นิยามศัพท์เฉพาะ

1. **ปัญหาการดำเนินงาน** หมายถึง อุปสรรคหรือข้อขัดข้องในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยนักเรียนที่มีผลต่อการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามองค์ประกอบ 5 ด้านของโรงเรียนมัธยมศึกษาขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน** หมายถึง การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งเป็นกระบวนการของครูในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ เพื่อให้เด็กนักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตนเอง มีองค์ประกอบที่สำคัญ 5 ด้าน

2.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล หมายถึง การให้ข้อคิดเห็นเกี่ยวกับการดำเนินงานจัดลำดับความสำคัญของปัญหาของนักเรียน ด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียน ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว โดยการสังเกต การประเมินพฤติกรรมนักเรียน การจัดประชุม ผู้ปกครองนักเรียน การเยี่ยมบ้านนักเรียน จัดทำระเบียบวินัยเหมาะสม ทะเบียนประวัติเป็นรายบุคคล บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน และรายงานผลการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2 การคัดกรองนักเรียน หมายถึง การจัดทำเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน กำหนดปฏิทินการปฏิบัติงานตามแผนงาน ใช้ระเบียบวินัยเหมาะสม ดำเนินการคัดกรองนักเรียนเป็นกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา ใช้แบบประเมินพฤติกรรมนักเรียน ใช้ข้อมูลต่าง ๆ ของนักเรียนในการพิจารณาคัดกรองนักเรียน นำผลการคัดกรองนักเรียนไปใช้ในการช่วยเหลือนักเรียน จัดตั้งเครือข่ายผู้ปกครอง และสรุปรายงานผลการคัดกรองนักเรียน

2.3 การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน หมายถึง การจัดกิจกรรมช่วยเหลือนักเรียนอย่างหลากหลาย โดยเน้นผู้เรียนเป็นสำคัญ จัดกิจกรรมที่สอดคล้องกับความต้องการของนักเรียน ส่งเสริมพฤติกรรมนักเรียน พัฒนาและส่งเสริมความสามารถพิเศษของนักเรียน จัดกิจกรรมโฮมรูม สนับสนุน ชมเชย ยกย่องนักเรียนที่ประกอบคุณงามความดี ส่งเสริมให้นักเรียนมีสัมพันธภาพที่ดีกับผู้อื่น เสริมสร้างทักษะการใช้ชีวิตและการรู้จักควบคุมตัวเอง จัดกิจกรรมให้นักเรียนรู้จักจุดเด่น จุดด้อย และการปรับปรุงพัฒนาตนเอง

2.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน หมายถึง การให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เพื่อป้องกันและการแก้ไขพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ให้กับนักเรียนที่ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ การให้คำปรึกษาในเบื้องต้นและการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา ประสานความร่วมมือกับนักเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน และคณะกรรมการสถานศึกษา จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน สร้างขวัญกำลังใจ บันทึกการพัฒนาป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน

2.5 การส่งต่อนักเรียน หมายถึง การวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนกลุ่มมีปัญหา เพื่อส่งต่อไปรับความช่วยเหลือ ประสานความร่วมมือภายใน กับครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา ฝ่ายปกครอง กับหน่วยงานหรือบุคคลภายนอก อธิบายเหตุผลที่ต้องส่งนักเรียนกลุ่มมีปัญหาไปรับความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาดูตามผลการช่วยเหลือนักเรียนกลุ่มมีปัญหา ปรับปรุงและพัฒนางานระบบการส่งต่อนักเรียน การส่งต่อนักเรียนจำแนกออกเป็น 2 แบบ คือ

2.5.1 การส่งต่อภายใน คือ การดำเนินงานของครูที่ปรึกษาในการส่งต่อนักเรียนไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ เช่น ครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครอง

2.5.2 การส่งต่อภายนอก คือ การดำเนินงานของครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก

3. แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง วิธีการหรือ

แนวทางที่จะแก้ไขอุปสรรคและข้อขัดข้องของปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้ง 5 ด้าน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน และการส่งต่อนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

4. สถานภาพตำแหน่ง หมายถึง สภาพการปฏิบัติงานในสถานศึกษา ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 กลุ่ม ดังนี้

4.1 ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.1.1 ผู้บริหารสถานศึกษา หมายถึง ผู้อำนวยการ โรงเรียนหรือผู้รักษาราชการแทนผู้อำนวยการโรงเรียน

4.1.2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน หมายถึง ครูหรือบุคลากรทางการศึกษาที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งให้เป็นหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ในการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้รวม 2 กลุ่มดังกล่าวเป็นกลุ่มเดียวกันในการวิเคราะห์เพื่อเปรียบเทียบ

4.2 ครูที่ปรึกษา หมายถึง ครูที่ได้รับการแต่งตั้งตามคำสั่งให้เป็นครูที่ปรึกษาในแต่ละห้องเรียน

5. โรงเรียนขนาดเล็ก หมายถึง โรงเรียนขนาดเล็กในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32 โดยจัดการศึกษาให้เป็นไปตามนโยบายสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน และกระทรวงศึกษาธิการ มีจำนวน 31 โรงเรียน

6. สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 หมายถึง หน่วยงานทางการศึกษาที่มีอำนาจหน้าที่เกี่ยวกับการจัดการศึกษา กำกับ ดูแล สถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่รับผิดชอบดูแล โรงเรียนมัธยมศึกษาในสังกัดของจังหวัดบุรีรัมย์ โดยมีโรงเรียนในสังกัดจำนวน 66 โรงเรียน

บทที่ 2

เอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

ในการดำเนินการวิจัย การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยได้ศึกษาเอกสารและงานวิจัยที่เกี่ยวข้องมีสาระสำคัญที่นำเสนอตามลำดับ ดังนี้

1. การบริหารสถานศึกษา
2. งานกิจการนักเรียน
3. ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
5. งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง
 - 5.1 งานวิจัยในประเทศ
 - 5.2 งานวิจัยต่างประเทศ

การบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา เป็นการดำเนินงานกิจกรรมต่าง ๆ ในสถานศึกษาให้ลุล่วงไปตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้

ความหมายของการบริหารสถานศึกษา

การบริหารสถานศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ความหมายของการบริหารสถานศึกษาไว้ดังนี้ กานต์ กุณาผล (2545 : 47) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา หมายถึงการจัดการศึกษาขั้นพื้นฐานที่สำคัญและจำเป็นสำหรับทุกคน เพื่อปลูกฝังให้ผู้เรียนเป็นพลเมืองดี มีคุณธรรม มีความรู้ความสามารถ ดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีความสุข

วันชัย นงศ์สูงเนิน (2546 : 8) ได้ให้ความหมายการบริหารสถานศึกษา คือ การดำเนินงานของกลุ่มบุคคลที่ร่วมมือกันจัดกิจกรรมทางการศึกษาเพื่อสมาชิกในสังคมได้พัฒนาบุคลิกภาพทั้งด้านสติปัญญา ร่างกาย จิตใจ ให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์และอยู่ในสังคมได้อย่างปกติสุขตามสมควรแก่สภาพของตน

สุภาววรรณ โชติผล (2547 : 20) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานต่าง ๆ ทางด้านการศึกษา โดยมีการร่วมมือกันของผู้บริหารและบุคลากรของสถานศึกษา มีกระบวนการเป็นขั้นตอน มีแบบแผนที่สอดคล้องกับนโยบายชาติและลักษณะเฉพาะ

ของสถานศึกษา เพื่อมุ่งพัฒนาบุคคลให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ มีความสุข สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่สังคมได้

กัญกร หอมเพชร (2552 : 17) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การบูรณาการระหว่างศาสตร์และศิลป์ในการปฏิบัติงาน โดยใช้ความรู้ ความสามารถเฉพาะของตน ทักษะต่าง ๆ ไม่ว่าจะเป็นด้านการวางแผน การจัดการ การจูงใจเพื่อใช้ในการวางแผนและบริหารจัดการอย่างเป็นระบบ มุ่งเป้าหมายให้องค์การประสบผลสำเร็จโดยอาศัยทรัพยากรมนุษย์และทรัพยากรที่มีอยู่

หวน พินรุพันธ์ (2555 : 4) ได้ให้ความหมาย การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินงานของกลุ่มบุคคล เพื่อพัฒนาคนให้มีคุณภาพ ทั้งความรู้ ความคิด ความสามารถและความเป็นคนดี

สรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษา หมายถึง การดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษา ที่ผู้บริหารสถานศึกษาร่วมกับบุคลากรในสถานศึกษา โดยมีกระบวนการจัดกิจกรรมการเรียน การสอนเพื่อให้ผู้เรียนได้รับบริการทางการศึกษา บรรลุตามจุดมุ่งหมายของหลักสูตรเกิด การพัฒนาการด้านความรู้ ความสามารถ เจตคติ ค่านิยม ความประพฤติ และคุณธรรมต่าง ๆ เพื่อมุ่งพัฒนาผู้เรียนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์แบบ มีความสุข สามารถพึ่งตนเองและทำประโยชน์แก่สังคม

ขอบข่ายของการบริหารสถานศึกษา

ขอบข่ายการบริหารสถานศึกษาเป็นกรอบที่จะทำให้ทราบภารกิจและงานของสถานศึกษา มีนักวิชาการได้ให้ทัศนะเกี่ยวกับงานของผู้บริหารสถานศึกษาได้แตกต่างกัน ดังนี้
กระทรวงศึกษาธิการ (2550 : 163 - 166) กำหนดอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาตามที่กฎหมายกำหนด ดังต่อไปนี้

1. การบริหารงานวิชาการ มีกรอบงานดังนี้
 - 1.1 การพัฒนาหรือการดำเนินการเกี่ยวกับการให้ความเห็นการพัฒนาสาระหลักสูตรท้องถิ่น
 - 1.2 การวางแผนงานด้านวิชาการ
 - 1.3 การจัดการเรียนการสอนในสถานศึกษา
 - 1.4 การพัฒนาหลักสูตรของสถานศึกษา
 - 1.5 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.6 การวัดผล ประเมินผล และดำเนินการเทียบโอนผลการเรียน
 - 1.7 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษาในสถานศึกษา

- 1.8 การพัฒนาและส่งเสริมให้มีแหล่งเรียนรู้
- 1.9 การนิเทศการศึกษา
- 1.10 การแนะแนว
- 1.11 การพัฒนาระบบประกันคุณภาพภายในและมาตรฐานการศึกษา
- 1.12 การส่งเสริมชุมชนให้มีความเข้มแข็งทางวิชาการ
- 1.13 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาและองค์กรอื่น
- 1.14 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร หน่วยงาน
สถานประกอบการและสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา
- 1.15 การจัดทำระเบียบและแนวปฏิบัติเกี่ยวกับงานด้านวิชาการของสถานศึกษา
- 1.16 การคัดเลือกหนังสือ แบบเรียนเพื่อใช้ในสถานศึกษา
- 1.17 การพัฒนาและใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
2. การบริหารงานงบประมาณ มีกรอบงานดังนี้
 - 2.1 การจัดทำแผนงบประมาณ
 - 2.2 การจัดทำแผนปฏิบัติการใช้จ่าย
 - 2.3 การอนุมัติการใช้จ่ายงบประมาณที่ได้รับจัดสรร
 - 2.4 การขอ โอนและการขอเปลี่ยนแปลงงบประมาณ
 - 2.5 การรายงานผลการเบิกจ่ายงบประมาณ
 - 2.6 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้งบประมาณ
 - 2.7 การตรวจสอบติดตามและรายงานการใช้ผลผลิตจากงบประมาณ
 - 2.8 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.9 การปฏิบัติงานอื่นใดตามที่ได้รับมอบหมายเกี่ยวกับกองทุนเพื่อการศึกษา
 - 2.10 การบริหารจัดการทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 2.11 การวางแผนพัสดุ
 - 2.12 การกำหนดรูปแบบรายงาน หรือคุณลักษณะเฉพาะของครุภัณฑ์
 - 2.13 การพัฒนาระบบข้อมูลและสารสนเทศเพื่อการจัดทำและจัดหาพัสดุ
 - 2.14 การจัดหาพัสดุ
 - 2.15 การควบคุมดูแล บำรุงรักษาและจำหน่ายพัสดุ
 - 2.16 การจัดหาผลประโยชน์จากทรัพย์สิน
 - 2.17 การเบิกเงินจากคลัง
 - 2.18 การรับเงิน การเก็บรักษาเงิน และการจ่ายเงิน

- 2.19 การนำเงินส่งคลัง
- 2.20 การจัดทำบัญชีการเงิน
- 2.21 การจัดทำรายงานทางการเงินและงบการเงิน
- 2.22 การจัดทำหรือจัดหาแบบพิมพ์บัญชี ทะเบียน และรายงาน
- 3. การบริหารงานบุคคล มีกรอบงานดังนี้
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลัง
 - 3.2 การจัดสรรอัตรากำลังข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.3 การสรรหาและบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.4 การเปลี่ยนตำแหน่งให้สูงขึ้น การย้ายข้าราชการครูและบุคลากร
 - 3.5 การดำเนินการเกี่ยวกับการเลื่อนขั้นเงินเดือน
 - 3.6 การลาของบุคลากร
 - 3.7 การประเมินผลการปฏิบัติงาน
 - 3.8 การดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.9 การสั่งพักราชการและสั่งให้ออกจากราชการไว้ก่อน
 - 3.10 การรายงานการดำเนินการทางวินัยและการลงโทษ
 - 3.11 การอุทธรณ์และการร้องทุกข์
 - 3.12 การออกจากราชการ
 - 3.13 การจัดระบบและการจัดทำทะเบียนประวัติ
 - 3.14 การจัดทำบัญชีรายชื่อและให้ความเห็นเกี่ยวกับการเสนอขอพระราชทานเครื่องราชอิสริยาภรณ์
 - 3.15 การส่งเสริมการประเมินวิทยฐานะข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.16 การส่งเสริมและยกย่องเชิดชูเกียรติ
 - 3.17 การส่งเสริมมาตรฐานวิชาชีพและจรรยาบรรณวิชาชีพ
 - 3.18 การส่งเสริมวินัย คุณธรรมและจริยธรรมสำหรับข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
 - 3.19 การริเริ่มส่งเสริมการขอรับใบอนุญาต
 - 3.20 การพัฒนาข้าราชการครูและบุคลากรทางการศึกษา
- 4. การบริหารงานทั่วไป มีกรอบงานดังนี้
 - 4.1 การพัฒนาระบบดูแลและเครือข่ายข้อมูลสารสนเทศ
 - 4.2 การประสานงานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา

- 4.3 การวางแผนการบริหารงานการศึกษา
 - 4.4 งานวิจัยเพื่อพัฒนานโยบายและแผน
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร
 - 4.6 การพัฒนามาตรฐานการปฏิบัติงาน
 - 4.7 งานเทคโนโลยีเพื่อการศึกษา
 - 4.8 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.9 การดูแลอาคารสถานที่และสภาพแวดล้อม
 - 4.10 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
 - 4.11 การรับนักเรียน
 - 4.12 การเสนอความเห็นเกี่ยวกับเรื่องการจัดตั้ง ยุบ รวมหรือเลิกสถานศึกษา
 - 4.13 การประสานการจัดการศึกษาในระบบ นอกกระบบและตามอัธยาศัย
 - 4.14 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
 - 4.15 การทัศนศึกษา
 - 4.16 งานกิจการนักเรียน
 - 4.17 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
 - 4.18 การส่งเสริม สนับสนุนและประสานงานการจัดการศึกษาของบุคคล ชุมชน องค์กรหน่วยงานและสถาบันสังคมอื่นที่จัดการศึกษา
 - 4.19 งานประสานราชการกับส่วนภูมิภาคและส่วนท้องถิ่น
 - 4.20 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
 - 4.21 แนวทางการจัดกิจกรรมเพื่อปรับเปลี่ยนพฤติกรรมในการลงโทษนักเรียน
- กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 153) ได้มีการแบ่งโครงสร้างภายในสถานศึกษาตาม กฎกระทรวง และเป็นไปตามระเบียบที่คณะกรรมการเขตพื้นที่การศึกษากำหนด ซึ่งสถานศึกษา จะต้องแบ่งส่วนราชการเป็นกลุ่ม ซึ่งจะต้องสอดคล้องกับการกระจายอำนาจทางการศึกษา คือ ครอบคลุมใน 4 งาน คือ งานวิชาการ งานงบประมาณ งานบริหารงานบุคคล และงานบริหารทั่วไป ซึ่งมีขอบข่ายและภารกิจดังต่อไปนี้
1. งานบริหารงานฝ่ายวิชาการ
 - 1.1 การพัฒนาหลักสูตรสถานศึกษา
 - 1.2 การพัฒนากระบวนการเรียนรู้
 - 1.3 การวัดผล ประเมินผล และเทียบโอนผลการเรียนรู้
 - 1.4 การวิจัยเพื่อพัฒนาคุณภาพการศึกษา

- 1.5 การพัฒนาสื่อ นวัตกรรม และเทคโนโลยีการศึกษา
- 1.6 การพัฒนาแหล่งเรียนรู้
- 1.7 การนิเทศการศึกษา
- 1.8 การแนะแนวการศึกษา
- 1.9 การพัฒนาระบบการประกันคุณภาพภายในการศึกษา
- 1.10 การส่งเสริมความรู้ด้านวิชาการแก่ชุมชน
- 1.11 การประสานความร่วมมือในการพัฒนาวิชาการกับสถานศึกษาอื่น
- 1.12 การส่งเสริมและสนับสนุนงานวิชาการแก่บุคคล ครอบครัว องค์กร

หน่วยงาน และสถาบันอื่นที่จัดการศึกษา

2. งานบริหารงบประมาณ
 - 2.1 การจัดทำและเสนอของงบประมาณ
 - 2.2 การจัดสรรงบประมาณ
 - 2.3 การตรวจสอบ ติดตาม ประเมินผล และรายงานผลการใช้เงินและผลการ

ดำเนินงาน

- 2.4 การระดมทรัพยากรและการลงทุนเพื่อการศึกษา
- 2.5 การบริหารการเงิน
- 2.6 การบริหารบัญชี
- 2.7 การบริหารพัสดุและสินทรัพย์
3. งานบริหารงานบุคคล
 - 3.1 การวางแผนอัตรากำลังและกำหนดตำแหน่ง
 - 3.2 การสรรหาและการบรรจุแต่งตั้ง
 - 3.3 การเสริมสร้างประสิทธิภาพในการปฏิบัติราชการ
 - 3.4 วินัยและการรักษาวินัย
 - 3.5 การออกจากราชการ
4. งานบริหารทั่วไป
 - 4.1 การดำเนินงานธุรการ
 - 4.2 งานเลขานุการคณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน
 - 4.3 งานพัฒนาระบบและเครือข่ายการศึกษา
 - 4.4 การประสานและพัฒนาเครือข่ายการศึกษา
 - 4.5 การจัดระบบการบริหารและพัฒนาองค์กร

- 4.6 งานเทคโนโลยีสารสนเทศ
- 4.7 การส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ งบประมาณ บุคลากร และบริหารทั่วไป
- 4.8 การจัดสถานที่และสภาพแวดล้อม
- 4.9 การจัดทำสำมะโนผู้เรียน
- 4.10 การรับนักเรียน
- 4.11 การส่งเสริมและประสานงานการศึกษาในระบบ นอกระบบ และตาม

อัยยาศัย

- 4.12 การระดมทรัพยากรเพื่อการศึกษา
- 4.13 การส่งเสริมงานกิจการนักเรียน
- 4.14 การประชาสัมพันธ์งานการศึกษา
- 4.15 การส่งเสริม สนับสนุน และประสานงานการศึกษาของบุคคล ชุมชนองค์กร
หน่วยงานและสถาบัน สังคมอื่นที่จัดการศึกษา
- 4.16 งานประสานราชการกับเขตพื้นที่การศึกษาและหน่วยงาน
- 4.17 การจัดระบบการควบคุมภายในหน่วยงาน
- 4.18 งานบริการสาธารณะ
- 4.19 งานที่ไม่ได้ระบุไว้ในงานอื่น

จากขอบข่ายงานการบริหารสถานศึกษาที่มีผู้เสนอแนวคิดหรือหน่วยงานต่าง ๆ ที่กำหนดให้สถานศึกษาได้ยึดถือและปฏิบัติเพื่อให้เป็นไปในแนวทางเดียวกันสรุปได้ว่า การบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานมีขอบข่าย 4 งาน ได้แก่ การบริหารงานวิชาการ การบริหารงานงบประมาณ การบริหารงานบุคคล และการบริหารงานทั่วไป ที่ผู้บริหารและคณะครูจะต้องมีความรู้ความเข้าใจในขอบข่ายงานทั้ง 4 งานเป็นอย่างดี เพื่อให้บรรลุเป้าหมายของการจัดการศึกษาของสถานศึกษาได้อย่างมีคุณภาพ

งานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียน เป็นงานที่เกี่ยวกับตัวนักเรียน และกิจกรรมนักเรียนทั้งหมดยกเว้นกิจกรรมที่เกี่ยวกับการเรียนการสอนในหลักสูตร ผู้บริหารสถานศึกษาเป็นผู้จัดการเกี่ยวกับทุกอย่างภายในสถานศึกษา เพื่อให้ นักเรียนทุกคนสามารถมีพัฒนาการในด้านต่าง ๆ ได้อย่างเต็มศักยภาพของผู้เรียน

ความหมายของงานกิจการนักเรียน

นักการศึกษาและนักบริหารการศึกษา ได้ให้ความหมายของคำว่า งานกิจการนักเรียนไว้อย่างหลากหลายพอสรุปได้ดังนี้

หัสตินทร์ เชาวน์ปรีชา (2542 : 56) ให้ความหมายงานกิจการนักเรียน หมายถึง งานและกิจกรรมทั้งหลายที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน ยกเว้นการเรียนการสอนตามหลักสูตรเพื่อส่งเสริมช่วยเหลือให้นักเรียนสามารถศึกษาเล่าเรียนได้อย่างมีความสุขและประสบความสำเร็จในการศึกษา

พนัส หันนาคินทร์ (2545 : 132) ได้ให้ความหมายของงานกิจการนักเรียนที่เน้นด้านกิจกรรมการให้บริการต่าง ๆ แก่ประเทศและชุมชน เพื่อพัฒนาคุณภาพนักเรียนและประชาชนให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ งานกิจการนักเรียนนักศึกษา คือ กิจกรรมต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นเพื่อเป็นการพัฒนาบุคคล การจัดภาวะสิ่งแวดล้อม การพัฒนากิจกรรมและบริการนักศึกษา

นงเยาว์ กัลยาลักษณ์ (2547 : 11) ได้สรุปความหมายของงานกิจการนักเรียนว่างานกิจการนักเรียน หมายถึง การจัดดำเนินการกิจการและกิจกรรมต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน และเป็นกิจกรรมที่นอกเหนือจากการเรียนการสอนในห้องเรียนซึ่งส่งผลให้นักเรียนมีความเจริญงอกงามในด้านสติปัญญา อารมณ์ สังคม ร่างกายและจิตใจ เพื่อพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้ความประพฤติที่ดีงาม แสวงหาความรู้อยู่เสมอ รู้จักนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เกิดประโยชน์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2549 : 197 - 198) สรุปความหมายของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนให้มีคุณภาพเหมาะสมตามควรแก่วัยและความแตกต่างระหว่างบุคคล มีทักษะการดำเนินชีวิต มีวุฒิภาวะทางอารมณ์ ศิลธรรม จริยธรรม พัฒนาตนเองสู่โลกแห่งอาชีพรวมทั้งดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียนโดยตรง นอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมดูแลช่วยเหลือนักเรียนพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัวของนักเรียนเอง ทั้งในขณะที่อยู่โรงเรียนและเมื่อสำเร็จการศึกษาไปสู่การประกอบอาชีพการงานรวมทั้งการดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมอย่างมีความสุข

ความสำคัญของงานกิจการนักเรียน

งานกิจการนักเรียนเป็นงานที่มุ่งเน้นการพัฒนานักเรียน นักศึกษาเป็นรายบุคคลที่มีคุณภาพเพียบพร้อมด้วยภูมิปัญญา ภูมิธรรม และภูมิฐาน หรือเป็นผู้ที่มีคุณธรรม มโนธรรมและจริยธรรม ดังนั้น สถานศึกษาแต่ละแห่งจำเป็นต้องกำหนดจุดมุ่งหมายของงานกิจการนักเรียน

ไว้เป็นแนวทางการปฏิบัติของบุคคลผู้รับผิดชอบให้ดำเนินไปในทิศทางที่ถูกต้อง ในส่วนที่นักศึกษาได้เสนอแนวคิดเกี่ยวกับความสำคัญของการบริหารงานกิจการนักเรียน ดังนี้

ตำรา ประเสริฐกุล (2542 : 5) ได้ให้ความสำคัญของงานกิจการนักเรียน ดังต่อไปนี้

1. นักเรียนสามารถปรับตัวอยู่ในสังคมเพื่อเป็นคนดี สามารถใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียน และสังคมอย่างมีความสุข

2. งานกิจการนักเรียน สามารถส่งเสริมการเรียนรู้ของนักเรียน ได้อย่างกว้างขวาง

3. ส่งเสริมให้นักเรียน ได้พัฒนาตนเอง มีความเจริญงอกงามทั้งร่างกาย จิตใจอารมณ์

สังคมและสติปัญญา

4. องค์ประกอบการเรียนรู้ นอกจากการจัดการเรียนการสอนโดยตรงในห้องเรียน

แล้ว การเรียนรู้สามารถเกิดจากการจัดกิจกรรมนอกห้องเรียนด้วยและสามารถทำได้กว้างขวางมาก

ธีรวุฒิ ประทุมพนพรัตน์ (2546 : 6) ได้กล่าวไว้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญมาก ทั้งนี้เพราะเกี่ยวข้องกับวิถีชีวิตกับการพัฒนาเยาวชนให้เจริญเติบโตสมบูรณ์พร้อมทั้งอารมณ์ จิตใจ การบริหารวิชาการสามารถพัฒนาได้มากทางด้านสติปัญญาในห้องเรียนปกติ การบริหารงานกิจการนักเรียนที่กระทำนอกห้องเรียนปกติสามารถพัฒนาเยาวชนทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคมและจิตใจ ซึ่งมีความสำคัญที่จะช่วยให้เยาวชนเป็นคนสมบูรณ์ สามารถอยู่ร่วมกับคนอื่นได้ดีในสังคม และช่วยให้นักเรียนเป็นพลเมืองที่ดีที่ประเทศชาติพึงปรารถนา

สรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนมีความสำคัญเป็นภารกิจที่เป็นประโยชน์อย่างยิ่ง ในการส่งเสริมการดำรงชีวิตร่วมกันของนักเรียนตามระบอบประชาธิปไตย ส่งเสริมความถนัดและความสามารถของแต่ละบุคคล ช่วยส่งเสริมสุขภาพของนักเรียนอย่างทั่วถึงสร้างความสัมพันธ์อันดีระหว่างครูกับนักเรียน พัฒนาบุคลิกภาพของนักเรียน ตลอดจนส่งเสริมให้นักเรียนรู้เทคนิคในการปรับตัวให้เข้ากับสังคมและสิ่งแวดล้อม

ขอบข่ายของงานกิจการนักเรียน

งานบริการนักเรียนมีขอบข่ายการดำเนินงาน ครอบคลุมกิจกรรมต่าง ๆ ของสถานศึกษาอย่างกว้างขวาง นักการศึกษาหลายท่าน กำหนดขอบข่ายการทำกิจกรรมออกเป็น 7 ด้าน ดังนี้

1. สำมะโนนักเรียน และการทำนายปริมาณของนักเรียน
2. การเรียนรู้ การแบ่งกลุ่ม การเลื่อนชั้น
3. รายงานเกี่ยวกับนักเรียน
4. การรักษาระเบียบวินัย
5. การบริหารงานแนะแนวและระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
6. การบริการสุขภาพ

7. กิจกรรมต่าง ๆ ของนักเรียน

ดำรง ประเสริฐกุล (2542 : 15 - 16) กล่าวถึงขอบข่ายของงานกิจการนักเรียนไว้ว่า มีงานที่เกี่ยวข้อง ดังต่อไปนี้

1. งานกิจกรรม ได้แก่ กิจกรรมต่าง ๆ นอกเหนือกิจกรรมการเรียนการสอนโดยตรง เป็นกิจกรรมเสริมหลักสูตรที่พัฒนานักเรียนในทุก ๆ ด้าน เช่น กิจกรรมด้านวิชาการ กิจกรรมด้านศาสนา กิจกรรมด้านวัฒนธรรม กิจกรรมด้านกีฬา กิจกรรมด้านบำเพ็ญประโยชน์ เป็นต้น

2. งานวินัยและปกครองเป็นการสร้างวินัยให้เกิดขึ้นในตัว of นักเรียน เพื่อความเป็นระเบียบเรียบร้อย มีความสุขในการอยู่ร่วมกัน ประพฤติและปฏิบัติตามขนบธรรมเนียม ประเพณีและวัฒนธรรมอันดีงามของชาติ เช่น การแต่งกายเรียบร้อยถูกระเบียบ เคารพในกฎระเบียบข้อบังคับต่าง ๆ

3. งานบริการและสวัสดิการ เป็นการอำนวยความสะดวกสบายและช่วยเหลือให้นักเรียนใช้ชีวิตอยู่ในโรงเรียนอย่างมีความสุข มีสุขภาพดีทั้งทางร่างกายและจิตใจ เช่น การบริการสุขภาพอนามัย การบริการอาหารกลางวัน การให้บริการแนะแนว ทุนการศึกษา สโมสรนักเรียน

ธีระ รุญเจริญ (2546 : 69) กล่าวว่า งานกิจการและกิจกรรมนักเรียน มีดังนี้

1. กิจการนักเรียนและสวัสดิการ
2. แนะแนว
3. ทุนการศึกษา
4. กิจกรรมนักเรียนตามหลักสูตร
5. กิจกรรมเสริมหลักสูตร

จากขอบข่ายงานกิจการนักเรียนสรุปได้ว่า การบริหารงานกิจการนักเรียนเป็นงานที่เกี่ยวข้องกับนักเรียน โดยตรงนอกเหนือจากการสอนในชั้นเรียนตามปกติ เป็นงานที่มุ่งส่งเสริมดูแลช่วยเหลือให้นักเรียนพัฒนาการเรียนการสอนของนักเรียนทุกคนให้ก้าวหน้า และให้เกิดประโยชน์สูงสุดแก่ตัว of นักเรียนเอง ทั้งในขณะที่อยู่ในโรงเรียน และเมื่อสำเร็จการศึกษาไปสู่การประกอบอาชีพการงานอีกด้วย

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระแสโลกาภิวัตน์ การดำรงอยู่ในยุคข้อมูลข่าวสารตลอดจนความเจริญก้าวหน้าทางเทคโนโลยีที่แทรกซึมสู่วิถีชีวิตของผู้คนในสังคมทุกรูปแบบ ทำให้คนไทยโดยเฉพาะเด็กและเยาวชนต้องเผชิญกับความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นอย่างรวดเร็ว รุนแรงและเต็มไปด้วยสถานการณ์ปัญหาที่มีความสลับซับซ้อน นอกจากนี้การไหลบ่าของวัฒนธรรมต่างชาติที่เข้ามาสู่สังคมไทยด้วย

กระบวนการทางทุนนิยมและบริโภคนิยม ในขณะที่วัฒนธรรมดั้งเดิมนับวันแต่จะอ่อนแอลง ทำให้เด็กและเยาวชนตกเป็นเหยื่อของสถานการณ์ความเปลี่ยนแปลงทางสังคมและวัฒนธรรม ดังกล่าวจนนำไปสู่การมีพฤติกรรมที่ไม่พึงประสงค์ และความล้มเหลว ทั้งทางด้านการเรียน ความไม่มั่นคงในอนาคต ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงเป็นนวัตกรรมที่จะช่วยให้ครู อาจารย์ ผู้ปกครอง และผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่ายได้ใช้เป็นกลไกในการพิทักษ์ ปกป้อง คุ้มครองและดูแลช่วยเหลือเด็กและเยาวชนให้อยู่รอดปลอดภัยจากปัญหาต่าง ๆ ได้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2552ฯ)

นโยบายการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 2) ได้กำหนดนโยบายให้สถานศึกษาทุกแห่งจัดให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและกำหนดมาตรฐานการสนับสนุน ส่งเสริมศักยภาพนักเรียน เน้นกิจกรรมส่งเสริม พัฒนา ป้องกัน แก้ปัญหา การคุ้มครองสิทธิเด็ก โดยความร่วมมือของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยมีมาตรการสู่การปฏิบัติดังนี้

1. สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
2. จัดกิจกรรม ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้านสิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกันแก้ไขปัญหาดังกล่าว ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชนและองค์กรในท้องถิ่น
3. สร้างเครือข่ายให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความรู้ สารสนเทศและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
4. ประสาน ให้โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อการพัฒนาส่งเสริมแก้ไข และส่งต่อนักเรียนในทุกระดับและทุกประเภท

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 5) มีนโยบายเร่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมทั่วประเทศ โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็ก หลังพบเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษามีภาระงานมากจนไม่มีเวลาดูแลเด็ก และโรงเรียนกลุ่มนี้ยังไม่มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง ขณะนี้ข้อมูลสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน พบว่า นักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นของนักเรียนทั่วประเทศเกือบ 3,000 โรงเรียน อยู่ในกลุ่มเสี่ยงกว่าแสนคนทั่วประเทศ ส่วนใหญ่เป็นนักเรียนออกกลางคันเนื่องจากผลการเรียนไม่ดีและพฤติกรรมไม่ดี เช่น ดิคาเสพติด ปัญหาเรื่องเพศ จึงจำเป็นต้องฟื้นฟูระบบดูแลนักเรียนของโรงเรียนมัธยมรวมทั้งโรงเรียนขนาดเล็กให้เข้มแข็งที่ผ่านมาระบบดูแลนักเรียนยังไม่มีประสิทธิภาพในการแก้ปัญหาพฤติกรรมนักเรียนซึ่งอยู่ในช่วง

วัยรุ่นได้เท่าที่ควร สิ่งแรกที่ต้องแก้ปัญหานี้ คือ เรื่องของครูที่ปรึกษาซึ่งส่วนใหญ่มีภาระมากอยู่แล้ว จึงไม่มีเวลาเตรียมกิจกรรมดูแลนักเรียนในฐานะครูที่ปรึกษาได้อย่างดี เพราะฉะนั้นอาจจะให้ครูแนะแนวเปลี่ยนบทบาทเป็นพี่เลี้ยงคอยช่วยครูที่ปรึกษาอีกทางหนึ่ง นอกจากนี้ยังจะต้องพัฒนานักเรียนกลุ่มหนึ่งขึ้นมาในโรงเรียนและเสริมกลไกบางอย่างเพื่อให้แก่นักเรียนกลุ่มดังกล่าวทำหน้าที่ให้คำปรึกษากับเพื่อน ๆ ในลักษณะของกลุ่มเพื่อนเตือนเพื่อนหรือเพื่อนช่วยเพื่อนให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น เนื่องจากนักเรียนจะสนใจปรึกษาปัญหาเกี่ยวกับเพื่อนด้วยกันมากกว่าครู ดังนั้นกระทรวงศึกษาธิการจึงร่วมมือกับสถาบันอุดมศึกษา 4 แห่งทั่วประเทศเสริมความเข้มแข็งให้กับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วยมหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์ มหาวิทยาลัยขอนแก่น มหาวิทยาลัยทักษิณและมหาวิทยาลัยเชียงใหม่ จะทำหน้าที่เป็นฐานในการอบรมและเป็นพี่เลี้ยงให้กับโรงเรียนในแต่ละภูมิภาค โดยเน้นการอบรมเติมเต็มความรู้ให้กับครูที่ปรึกษา ครูแนะแนว และผู้ปกครองตลอดจนเสริมกลไกให้เครือข่ายเพื่อนในโรงเรียน แบ่งโรงเรียนเป็น 3 กลุ่ม กลุ่มแรกเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงที่อยู่แล้ว ซึ่งต้องหาวิธีต่อยอดให้เป็นโรงเรียนต้นแบบ กลุ่มที่สองเป็นโรงเรียนที่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงอยู่แล้วแต่ต้องได้รับการพัฒนาให้ดียิ่งขึ้นและโรงเรียนที่ยังไม่มีระบบดูแลเด็กกลุ่มเสี่ยงส่วนใหญ่เป็นโรงเรียนขนาดเล็กซึ่งจะต้องเข้าไปพัฒนาระบบดูแลนักเรียนอย่างมาก

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 11 - 12) มีนโยบายในการพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา ความสามารถ มีคุณธรรมจริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง โดยผ่านกระบวนการทางการศึกษานั้น นอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ เนื่องจากสภาพสังคมที่เปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วในทุกมิติ ทั้งด้านการสื่อสาร เทคโนโลยี ปัญหาเศรษฐกิจ ปัญหาการระบาดของยาเสพติด ปัญหาครอบครัว ปัญหาการแข่งขันทุกรูปแบบ ก่อให้เกิดความทุกข์ ความวิตกกังวล ความเครียดซึ่งล้วนแต่เป็นผลเสียต่อสุขภาพจิตและสุขภาพของทุกคนจนนำไปสู่การเกิดปัญหาและสภาวะวิกฤตทางสังคม ด้วยความตระหนักถึงความสำคัญในการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียน ให้มีความสมบูรณ์พร้อมอย่างเป็นองค์รวม ทั้งด้านร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ คุณธรรมจริยธรรม ตลอดจนให้มีทักษะในการดำรงชีวิต กระทรวงศึกษาธิการ จึงได้ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องจัดทำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนขึ้นตั้งแต่ปี 2543 ซึ่งประสบผลสำเร็จอย่างดีในโรงเรียนที่ดำเนินการอย่างจริงจังและต่อเนื่อง ดังนั้น ทุกโรงเรียนในฐานะที่เป็นหน่วยงานที่ต้องรับผิดชอบในการสร้างเสริมคุณภาพชีวิตผู้เรียนและแก้วิกฤตสังคม จึงควรนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมาประยุกต์ใช้และพัฒนาให้เหมาะสมกับบริบทของแต่ละโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 1 - 4) ได้จัดให้ปี 2555 - 2556 เป็นปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัยยาเสพติด โดยมีแผนยุทธศาสตร์พลังแผ่นดินเอาชนะยาเสพติด พ.ศ.2555 ประกอบด้วย 7 แผนงาน 3 ยุทธ 4 ปรับ 6 เร่ง แผนงานการสร้างภูมิคุ้มกันและป้องกันยาเสพติดสถานศึกษาต้องมียุทธศาสตร์การป้องกันและแก้ไขปัญหาชัดเจน สถานศึกษาต้องพัฒนาระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ 4 ระบบ ได้แก่ ระบบป้องกัน ระบบเฝ้าระวัง ระบบดูแลช่วยเหลือ และระบบบริหารจัดการ สถานศึกษาต้องมีเครือข่ายการทำงานระหว่างนักเรียน ครู ผู้ปกครอง และชุมชน สถานศึกษาไม่ปกปิดข้อมูล กลุ่มเสพ กลุ่มติด กลุ่มค้ายาเสพติด สถานศึกษา ไม่ผลักปัญหา ไม่ไล่ให้นักเรียนออกจากสถานศึกษา

กระทรวงศึกษาธิการ (2555 : 9) ยังตั้งเป้าหมายของ สพฐ. ให้สถานศึกษาในสังกัด สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ทุกแห่งมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนทุกคน ได้รับการดูแลให้มีภูมิคุ้มกันด้านยาเสพติด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา สถานศึกษามีแผนและระบบงานรองรับยุทธศาสตร์ด้านยาเสพติด ผู้บริหาร ครูและบุคลากรทางการศึกษามีส่วนร่วมในการสร้างภูมิคุ้มกันและแก้ไขปัญหา ยาเสพติด

จากนโยบายการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนกล่าวสรุปได้ว่า การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งด้านร่างกาย จิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวัง ต้องมีนโยบายที่ชัดเจน โดยผ่านกระบวนการศึกษานั้นนอกจากจะดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุนแล้ว การป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญ ซึ่งโรงเรียนต้องจัดให้มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีประสิทธิภาพ โดยความร่วมมือจากทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กรมสุขภาพจิต (2554ก : 15) ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและเครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และมีกระบวนการความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับบุคลากรที่เกี่ยวข้อง หรือบุคคลภายนอกรวมทั้งการสนับสนุนส่งเสริมจากโรงเรียน

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 3 - 5) ได้ให้ความหมายของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีขั้นตอนชัดเจน โดยมีวิธีการและเครื่องมือที่มาตรฐาน คุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ มีครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน และบุคลากรทุก

ฝ่าย ที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครองชุมชน ผู้บริหาร ตลอดจนครูทุกคน ฯลฯ มีส่วนร่วมในการดำเนินงาน

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 13) ได้ให้ความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ว่าเป็นกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษา เป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้

จากความหมายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่กล่าวมาข้างต้นสรุปได้ว่า ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการของครูในการส่งเสริม ป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างมีขั้นตอน มีวิธีการและเครื่องมือที่มีมาตรฐานคุณภาพ โดยประสานความร่วมมือกับบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งในและนอกโรงเรียน เพื่อช่วยเหลือให้นักเรียนมีคุณลักษณะที่พึงประสงค์ และดำรงชีวิตอยู่ในสังคมได้อย่างมีความสุขตามศักยภาพของตนเอง

2. วัตถุประสงค์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนทั้งในเชิงป้องกัน การแก้ปัญหา หรือการสนับสนุนส่งเสริม จำเป็นต้องยึดประโยชน์สูงสุดอันพึงเกิดต่อนักเรียนเป็นสำคัญ และความสำเร็จของงานต้องอาศัยการมีส่วนร่วมทั้งการร่วมใจ ร่วมคิดร่วมทำของทุกคนที่เกี่ยวข้อง ไม่ว่าจะเป็นบุคลากรในโรงเรียนทุกระดับ ผู้ปกครองหรือชุมชน โดยมีวัตถุประสงค์ดังนี้

กรมสุขภาพจิต (2546 : 5) ได้กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ 2 ประการ คือ

- 1) เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ และมีประสิทธิภาพ
- 2) เพื่อให้โรงเรียน ผู้ปกครอง หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง หรือชุมชน มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่มีระบบพร้อมด้วยเอกสารหลักฐานการปฏิบัติงานสามารถตรวจหรือรับการประเมินได้

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 5) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

- 1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีกระบวนการ วิธีการ และเครื่องมือที่มีคุณภาพ และมีมาตรฐาน สามารถตรวจสอบได้
- 2) เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา บุคลากรในโรงเรียน ผู้ปกครองชุมชน หน่วยงาน และองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพเป็น
คนสมบูรณ์ทางด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

นิวัฒน์ พูลจันทร์ และอรรถพร จตุรพัฒนานันท์ (2551) ได้กล่าวถึง วัตถุประสงค์
ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3 ข้อ ได้แก่

1) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยมี กระบวนการ วิธีการ
เครื่องมือที่มีคุณภาพ มีมาตรฐาน และสามารถตรวจสอบได้

2) เพื่อส่งเสริมให้ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา บุคลากรใน โรงเรียน ผู้ปกครอง ชุมชน
หน่วยงานและองค์กรภายนอกมีส่วนร่วมในการช่วยเหลือดูแลนักเรียน

3) เพื่อให้โรงเรียนมีระบบการดูแลช่วยเหลือและส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ
เป็นคนที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญา

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 13) กล่าวถึงวัตถุประสงค์ของระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ไว้ดังนี้

1) เพื่อให้การดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีระบบ มีประสิทธิภาพ

2) เพื่อให้โรงเรียน คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและ
หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง มีการทำงานร่วมกัน โดยผ่านกระบวนการทำงานที่ชัดเจน มีร่องรอยหลักฐาน
การปฏิบัติงาน สามารถตรวจสอบและประเมินผลได้

สรุปได้ว่า วัตถุประสงค์ของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ เพื่อให้นักเรียนได้รับ
การดูแลช่วยเหลือและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพ ตามการดำเนินงานตามองค์ประกอบ 5 ด้าน ได้แก่
การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรอง การส่งเสริมพัฒนา การป้องกันและแก้ไขและการส่ง
ต่อ โดยใช้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีกระบวนการ เครื่องมือที่มีคุณภาพมาตรฐานและ
สามารถตรวจสอบได้

3. ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่สมบูรณ์ทั้งด้านร่างกายจิตใจ สติปัญญา มีคุณธรรม
จริยธรรมและมีวิถีชีวิตที่เป็นสามารถปรับตัวเข้ากับการเปลี่ยนแปลงของสังคมที่เกิดขึ้น มีทักษะที่ดี
ในการดำเนินชีวิตการดำเนินการด้วยการส่งเสริม การสนับสนุน การป้องกันและการช่วยเหลือ
แก่นักเรียน จึงเป็นสิ่งสำคัญประการหนึ่งของการพัฒนา (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ข : 3)

ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเน้นที่คุณภาพของนักเรียนให้มีความ
สมบูรณ์พร้อมทั้งร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถ จิตใจ คุณธรรมจริยธรรมและมีชีวิตที่
สงบสุข ให้สมกับคำว่า “เก่ง ดี และมีสุข” โดยมีบุคลากรทุกคนในโรงเรียนร่วมมือกันดำเนินงาน
ทั้งผู้บริหารและครู ที่ทำหน้าที่สำคัญ คือ ความดูแลเอาใจใส่ของครูที่ปรึกษาที่มีให้นักเรียนในความ

ดูแลทุกคนอย่างเต็มกำลังความสามารถด้วยความรัก ความเมตตาและความเข้าใจนักเรียนแต่ละคน ซึ่งมีความสำคัญต่อการพัฒนานักเรียนให้พร้อมที่จะเติบโตเป็นผู้ใหญ่ในอนาคตอย่างมีคุณภาพ รอบด้าน เป็นกำลังของสังคม สามารถนำพาความรุ่งเรืองและความสงบสุขสู่ประเทศชาติ (กรมสุขภาพ . 2456)

จันทนา บุญรุ่ง (2548) ได้กล่าวถึงความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ การพัฒนานักเรียนให้เป็นบุคคลที่มีคุณภาพทั้งทางร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความสามารถ มีคุณธรรม จริยธรรมและวิถีชีวิตที่เป็นสุขตามที่สังคมมุ่งหวังดำเนินการด้วยการส่งเสริมสนับสนุน นักเรียนตามกระบวนการทางการศึกษานั้นยังไม่เพียงพอ อันเนื่องมาจากสภาพสังคมเปลี่ยนแปลง ไปอย่างมากทั้งทางด้านการศึกษาเทคโนโลยีต่าง ๆ ซึ่งส่งผลกระทบต่อผู้คนในเชิงบวกและในเชิงลบ อันก่อให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ดังนั้นการป้องกันและการช่วยเหลือแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ที่เกิดขึ้นกับนักเรียนก็เป็นสิ่งสำคัญในการพัฒนานักเรียนอีกทั้งต้องอาศัยความร่วมมือจากผู้เกี่ยวข้องทุกฝ่าย ทุกคน โดยเฉพาะบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 14) ได้ให้ความสำคัญของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนไว้ว่า หากนักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน ก็จะส่งผลให้ประเทศ พัฒนาด้วย ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ ดังนี้

- 1) นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา
- 2) สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น
- 3) นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเองได้ มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ)

ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาคนเก่ง (IQ) คุณธรรมจริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ)

- 4) นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพ

โดยรอบด้าน

- 5) ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็งจริงจังด้วยความเอื้ออาทร

จากความสำคัญข้างต้น ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจึงมีความสำคัญที่จะช่วยให้นักเรียนมีความสมบูรณ์พร้อมทั้งทางร่างกาย สติปัญญา ความรู้ ความสามารถจิตใจ คุณธรรม จริยธรรมและมีชีวิตที่สงบสุข ได้รับการดูแลอย่างทั่วถึงและพัฒนาศักยภาพของคนอย่างเต็มที่ โดยมีผู้เกี่ยวข้องร่วมมือกัน โดยเฉพาะผู้บริหารและบุคลากรครูทุกคนในโรงเรียนซึ่งมีครูที่ปรึกษาเป็นหลักสำคัญในการดำเนินงานต่าง ๆ เพื่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างใกล้ชิด

4. แนวคิด ทฤษฎี หลักการที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 3) ได้มีกรอบแนวคิดงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนจะประสบความสำเร็จได้ ผู้รับผิดชอบต้องมีความเชื่อว่าทุกคนต้องการความรัก ความเข้าใจ การให้อภัย การให้โอกาสอยากเป็นคนดีมีปัญญาและมีความสุข ทุกคนมีศักยภาพที่จะเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ตลอดชีวิตเพียงแต่ใช้เวลาและวิธีการที่แตกต่างกัน ความสำเร็จของงานต้องอาศัยการร่วมใจ ร่วมคิด ร่วมทำของทุกคนที่มีส่วนเกี่ยวข้อง

การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียน ได้ใช้แนวคิดทฤษฎีสาระความรู้ด้านคุณภาพการศึกษา การบริหารจัดการ การแนะแนวเพื่อส่งเสริมป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหา นักเรียน ดังต่อไปนี้

แนวคิดด้านคุณภาพการศึกษา การจัดการศึกษาอย่างมีคุณภาพตามพระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2542 และแก้ไขเพิ่มเติม (ฉบับที่ 2) พ.ศ. 2545 มีความมุ่งหมายและแนวการจัดการศึกษาที่กำหนดไว้ในมาตราต่าง ๆ กล่าวคือ ในหมวดที่ 1 บทบาททั่วไป ความมุ่งหมายและหลักการ มาตรา 6 กล่าวถึงจุดมุ่งหมายของการจัดการศึกษาต้องเพื่อพัฒนาคนไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิต สามารถอยู่ร่วมกับผู้อื่นได้อย่างมีความสุขในหมวด 4 แนวการจัดการศึกษา มาตรา 22 ระบุไว้ว่า การจัดการศึกษาต้องยึดหลักว่าผู้เรียนทุกคนมีความสามารถเรียนรู้และพัฒนาตนเองได้ และถือว่าผู้เรียนมีความสำคัญที่สุด กระบวนการจัดการศึกษาต้องส่งเสริมให้ผู้เรียนสามารถพัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ มาตรา 24 ระบุไว้ว่า การจัดกระบวนการเรียนรู้ให้สถานศึกษาและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องดำเนินการดังต่อไปนี้

- 1) จัดหาเนื้อหาสาระและกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและความถนัดของผู้เรียน โดยคำนึงถึงความแตกต่างระหว่างบุคคล
- 2) ฝึกทักษะกระบวนการคิด การจัดการ การเผชิญสถานการณ์และการประยุกต์ความรู้มาใช้เพื่อป้องกันและแก้ปัญหา
- 3) จัดกิจกรรมให้ผู้เรียนได้เรียนรู้จากประสบการณ์จริง ฝึกการปฏิบัติให้ทำได้ คิดเป็น ทำเป็น รักการอ่านและเกิดการใฝ่รู้อย่างต่อเนื่อง
- 4) การจัดการเรียนการสอนโดยผสมผสานสาระความรู้ด้านต่าง ๆ อย่างได้สัดส่วนสมดุลกัน รวมทั้งปลูกฝังคุณธรรม ค่านิยมที่ดีงามและคุณลักษณะอันพึงประสงค์ไว้ในทุกวิชา
- 5) ส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้สอนสามารถจัดบรรยากาศ สภาพแวดล้อม สื่อการเรียน และอำนวยความสะดวกเพื่อให้ผู้เรียนเกิดการเรียนรู้และมีความรอบรู้ รวมทั้งสามารถใช้การวิจัย

เป็นส่วนหนึ่งของกระบวนการเรียนรู้ ทั้งนี้ผู้สอนและผู้เรียนอาจเรียนรู้ไปพร้อมกันจากสื่อการเรียน การสอนและแหล่งวิทยาการประเภทต่าง ๆ

6) จัดการเรียนรู้ให้เกิดขึ้นได้ทุกเวลา ทุกสถานที่ มีการประสานความร่วมมือกับบิดา มารดา ผู้ปกครอง และบุคลากรในชุมชนทุกฝ่าย เพื่อร่วมกันพัฒนาผู้เรียนตามศักยภาพ

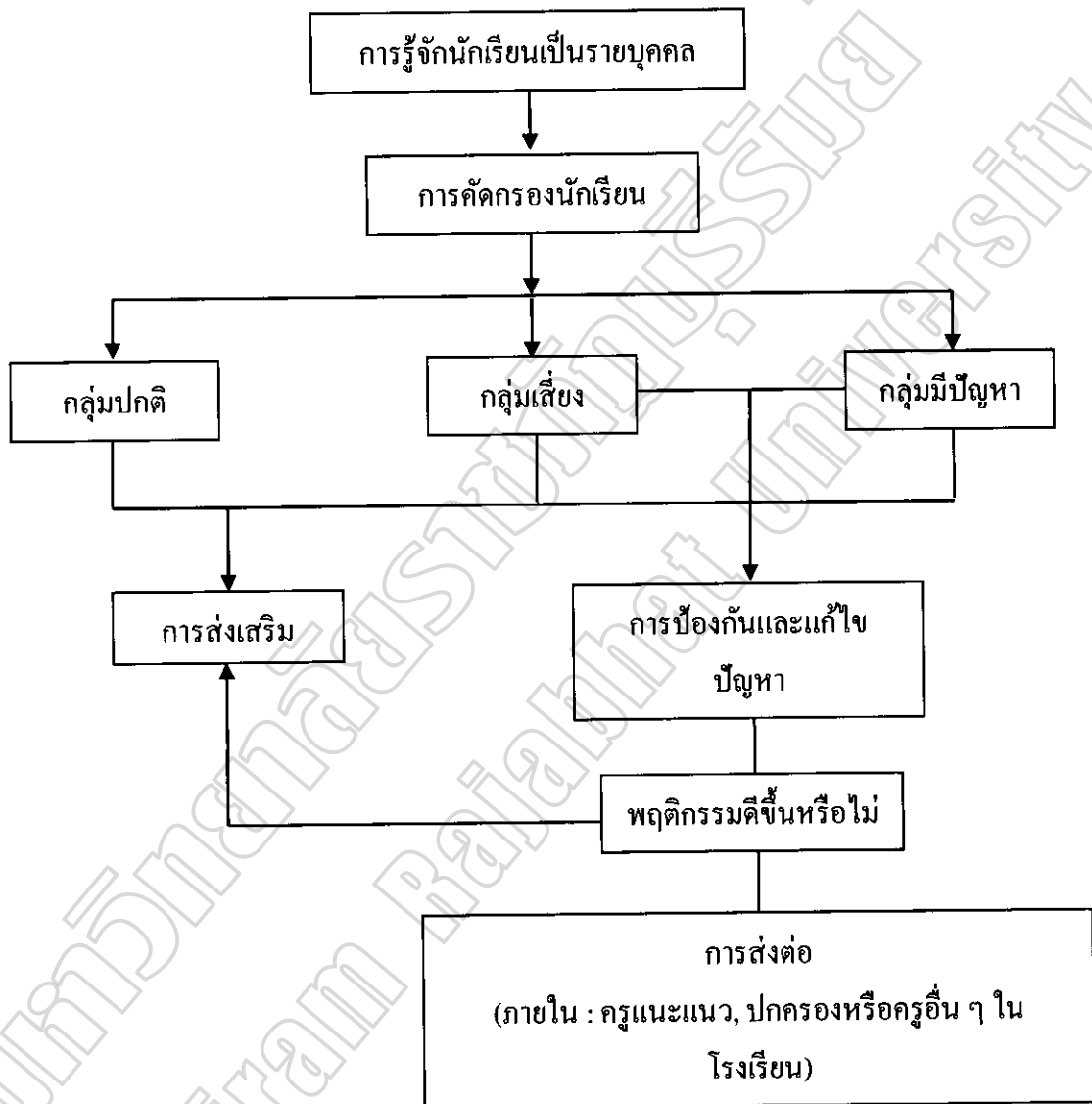
แนวคิดการบริหารเชิงระบบ เป็นกลยุทธ์ที่นำมาใช้ในการจัดระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน โดยมุ่งหวังที่คุณภาพของนักเรียน จากกระบวนการทำงานที่มีระบบของครูที่ปรึกษา เมื่อพิจารณาโครงสร้างของระบบแต่ละระบบ จะพบว่าองค์ประกอบที่สำคัญ 3 ประการ คือ ปัจจัย นำเข้า (Input) กระบวนการ (Process) และผลงานหรือผลผลิต (Product/Output) องค์ประกอบ ทั้ง 3 ของระบบจะมีการดำเนินงานไปตามลำดับและต่างก็มีปฏิสัมพันธ์แวดล้อมเดียวกัน ส่วนการ ความคุมหรือการตรวจสอบแก้ไขระบบเพื่อมีประสิทธิผลยิ่งขึ้นอาจไม่เป็นไปตามลำดับก็ได้ เช่น นักเรียนมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนต่ำ ผลการตรวจสอบแก้ไขอาจเกิดจากกระบวนการอย่างใดอย่าง หนึ่งหรือเป็นปัจจัยนำเข้า เป็นต้น ทั้งนี้การตรวจเพื่อปรับปรุงแก้ไขจะต้องอาศัยข้อมูลย้อนกลับด้วย (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ช : 11)

จากแนวคิดดังกล่าวสรุปได้ว่า กระบวนการบริหารโรงเรียนนั้นผู้บริหารโรงเรียนต้องมีการวางแผน การดำเนินงานตามแผน ตามขั้นตอนการวางแผน มีการปฏิบัติงานและมีการ ประเมินผลงานเพื่อให้งานบรรลุเป้าหมายที่วางไว้ เมื่อเกิดปัญหาที่สามารถตรวจสอบและแก้ไข ปรับปรุงได้ เพื่อให้การจัดการศึกษามีคุณภาพ พัฒนาค้นไทยให้เป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย จิตใจ สติปัญญาความรู้และคุณธรรม จริยธรรมและวัฒนธรรมในการดำรงชีวิตสามารถอยู่ร่วมกับ ผู้อื่นได้อย่างมีความสุข ดังนั้นการนำแนวคิดการบริหารเชิงระบบมาใช้ในการจัดระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียนจะทำให้การดำเนินงานมีความชัดเจนและสามารถติดตามประเมินผลเป็นระยะ ก่อให้เกิดการพัฒนาต่อไปได้อย่างดี

5. องค์ประกอบของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ กรมสามัญศึกษา กระทรวงศึกษาธิการ และกรมสุขภาพจิต กระทรวงสาธารณสุข ร่วมมือกันจัดทำ และนำระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ไปใช้ในการช่วยแก้ไขปัญหาและดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้กำหนดให้มีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน (กรมสุขภาพจิต. 2544ช : 19) คือ

- 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
- 2) การคัดกรองนักเรียน
- 3) การส่งเสริมและพัฒนานักเรียน
- 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหาให้นักเรียน
- 5) การส่งต่อนักเรียน

แต่ละองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญ มีวิธีการและเครื่องมือแตกต่างกันไปแต่มีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกัน เพื่อให้การดูแลนักเรียนเป็นระบบที่มีประสิทธิภาพ โดยมีครูที่ปรึกษา / ครูประจำชั้นเป็นบุคคลสำคัญในการดำเนินการ ดังภาพประกอบ 2.1

ภาพประกอบ 2.1 กระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

ที่มา : กรมสุขภาพจิต (2544ฯ : 1)

กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 17 - 23) ได้กำหนดองค์ประกอบของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนอย่างเป็นระบบ มีขั้นตอน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานโดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา ได้แก่ คณะกรรมการสถานศึกษา ผู้ปกครอง ชุมชน ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจน มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ กระบวนการขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนมีองค์ประกอบสำคัญ 5 ด้าน ดังนี้

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้วยความหลากหลายของนักเรียนและนักเรียนแต่ละคนมีพื้นฐานความเป็นมาของชีวิตที่แตกต่างกัน ผ่านการหล่อหลอมให้เกิดพฤติกรรมในหลายลักษณะทั้งด้านบวกและด้านลบ ดังนั้นการรู้จักข้อมูลที่เป็นเกี่ยวกับตัวนักเรียนจึงเป็นสิ่งสำคัญที่จะช่วยให้ครูอาจารย์มีความเข้าใจนักเรียนมากขึ้น สามารถนำข้อมูลมาวิเคราะห์เพื่อการคัดกรองนักเรียนและนำไปใช้ประโยชน์ในการพัฒนาส่งเสริม การป้องกัน และแก้ไขปัญหานักเรียนได้อย่างถูกต้อง ซึ่งเป็นข้อมูลเชิงประจักษ์ที่ได้จากเครื่องมือและวิธีการที่หลากหลาย ตามหลักวิชาการ ไม่ใช่ใช้ความรู้สึกหรือคาดเดา โดยเฉพาะในการแก้ไขปัญหานักเรียน ซึ่งจะทำให้เกิดข้อผิดพลาดต่อการช่วยเหลือนักเรียน

2) การคัดกรองนักเรียน เป็นการพิจารณาข้อมูลเกี่ยวกับนักเรียนเพื่อการจัดกลุ่มนักเรียน ซึ่งจะเป็ประโยชน์อย่างยิ่งในการหาวิธีการที่เหมาะสมในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ตรงกับสภาพปัญหาและความต้องการจำเป็นด้วยความรวดเร็วและถูกต้องแม่นยำ ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอาจจัดกลุ่มนักเรียนตามผลการคัดกรองเป็น 2, 3 หรือ 4 กลุ่มก็ได้ตามขอบข่ายและเกณฑ์การคัดกรองที่โรงเรียนกำหนด เช่น ในกรณีที่แบ่งนักเรียนเป็น 4 กลุ่ม อาจนิยามกลุ่มได้ดังนี้

2.1) กลุ่มปกติ คือ นักเรียนที่ได้รับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ ตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียนอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มปกติ ซึ่งควรได้รับการสร้างเสริมภูมิคุ้มกันและการส่งเสริมพัฒนา

2.2) กลุ่มเสี่ยง คือ นักเรียนที่อยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มเสี่ยงตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องให้การป้องกันและแก้ไขตามกรณี

2.3) กลุ่มมีปัญหา คือ นักเรียนที่จัดอยู่ในเกณฑ์ของกลุ่มมีปัญหามาตามเกณฑ์การคัดกรองของโรงเรียน ซึ่งโรงเรียนต้องช่วยเหลือและแก้ไขปัญหามาโดยเร่งด่วน

2.4) กลุ่มพิเศษ คือ นักเรียนที่มีความสามารถพิเศษ มีความเป็นอัจฉริยะแสดงออกซึ่งความสามารถอันโดดเด่นด้านใดด้านหนึ่งหนึ่งหรือหลายด้านอย่างเป็นที่ประจักษ์เมื่อเทียบกับผู้มีอายุในระดับเดียวกัน ภายใต้อาณาเขตล้อมเดียวกัน ซึ่งนักเรียนต้องให้การส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาศักยภาพความสามารถพิเศษนั้นจนถึงขั้นสูงสุด

3) การส่งเสริมพัฒนานักเรียน เป็นการสนับสนุนให้นักเรียนทุกคนที่อยู่ในความดูแลของครู ไม่ว่าจะเป็นักเรียนกลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง / มีปัญหา กลุ่มความสามารถพิเศษ ให้มีคุณภาพมากขึ้น ได้พัฒนาเต็มศักยภาพ มีความภาคภูมิใจในตนเองในด้านต่าง ๆ ซึ่งจะช่วยป้องกันไม่ให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติ กลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหา เป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงและกลุ่มมีปัญหากลับมาเป็นนักเรียนกลุ่มปกติ และมีคุณภาพตามมาตรฐานที่โรงเรียนหรือชุมชนคาดหวังต่อไปนี้ ในการส่งเสริมนักเรียนมีวิธีการและเครื่องมือหลายวิธี โรงเรียนสามารถพิจารณาดำเนินการได้แต่มีกิจกรรมหลักสำคัญที่โรงเรียนต้องดำเนินการ คือ

- 3.1) กิจกรรมโฮมรูม
- 3.2) การเยี่ยมบ้าน
- 3.3) กิจกรรมประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
- 3.4) การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตและกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน

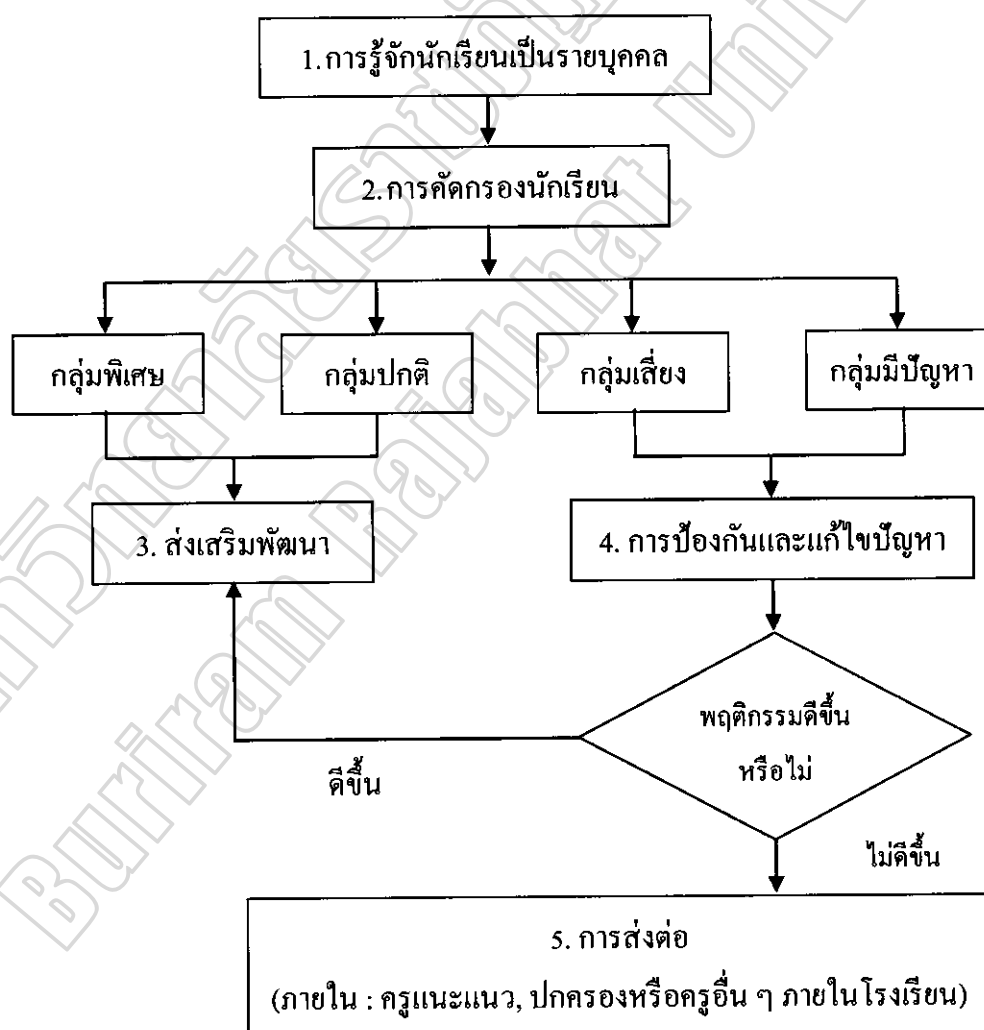
4) การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรให้ความเอาใจใส่กับนักเรียนทุกคนอย่างเท่าเทียมกัน แต่สำหรับนักเรียนกลุ่มเสี่ยง / มีปัญหานั้นจำเป็นอย่างมากที่จะต้องให้ความดูแลเอาใจใส่อย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือทั้งการป้องกันและแก้ไขปัญหาจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันและแก้ไขปัญหาจำเป็นอย่างมากที่ต้องให้ความดูแลใส่ใจอย่างใกล้ชิดและหาวิธีการช่วยเหลือป้องกันและการแก้ไขปัญหา โดยไม่ปล่อยและละเลยนักเรียนจนกลายเป็นปัญหาสังคม การป้องกันและการแก้ไขปัญหานักเรียนจึงเป็นภาระงานที่ยิ่งใหญ่และมีคุณค่าอย่างมากในการพัฒนาให้นักเรียนเติบโตเป็นบุคคลที่มีคุณภาพของสังคมต่อไป ในการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาให้กับนักเรียนนั้นมีวิธีการและเครื่องมือหลายเทคนิควิธีการ แต่สิ่งที่ครูจำเป็นต้องดำเนินการมี 2 ประการ คือ การให้คำปรึกษาเบื้องต้น และการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา

5) การส่งต่อนักเรียน ในการป้องกันและแก้ไขปัญหาของนักเรียนโดยครูที่ปรึกษา อาจมีบางกรณีที่มีปัญหาที่มีความยากต่อการช่วยเหลือ หรือช่วยเหลือแล้วนักเรียนมีพฤติกรรมที่ไม่ดีขึ้นก็ควรดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านต่อไป เพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลืออย่างถูกต้องรวดเร็วขึ้น หากปล่อยให้เป็นบทบาทของครูที่ปรึกษาหรือครูคนใดหนึ่งเพียงลำพังความยุ่งยากของปัญหาอาจมีมากขึ้น หรือลุกลามกลายเป็นปัญหาใหญ่โตจนยากต่อการแก้ไข ซึ่งครูที่ปรึกษาสามารถดำเนินการได้ตั้งแต่กระบวนการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหรือการคัดกรองนักเรียนก็ได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหาของนักเรียนในแต่ละกรณี การส่งต่อแบ่งออกเป็น 2 แบบ คือ

5.1) การส่งต่อภายใน ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ทั้งนี้ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครอง

5.2) การส่งต่อภายนอก ครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญภายนอก หากพิจารณาเห็นว่าเป็นกรณีปัญหาที่มีความยากเกินกว่าศักยภาพของโรงเรียน จะดูแลช่วยเหลือได้

จากการศึกษาองค์ประกอบระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนสรุปได้ว่า กระบวนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบไปด้วยองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ซึ่งในแต่ละกิจกรรมจะมีการใช้เครื่องมือที่แตกต่างกัน และมีความสัมพันธ์เกี่ยวเนื่องกันตลอดทั้ง 5 ด้าน ซึ่งก่อให้เกิดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่มีประสิทธิภาพ ดังภาพประกอบ 2.2

ภาพประกอบ 2.2 แผนภูมิแสดงกระบวนการและขั้นตอนของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 23)

6. แนวปฏิบัติการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาหลักการ และกลยุทธ์การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาอย่างเป็นระบบมีขั้นตอนที่ชัดเจน เพื่อให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จนั้นผู้รับผิดชอบต้องมีหลักการและกลยุทธ์ดังต่อไปนี้ (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13 - 15)

การบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิด PDCA ของเดมมิ่ง (Deming, 1986) โดยขั้นตอนในการดำเนินการดังต่อไปนี้

1) การวางแผน (Plan) เป็นการวางระบบซึ่งเป็นองค์ประกอบแรกที่สำคัญที่สุด จะต้องกำหนดขั้นตอนการทำงานเป็นกระบวนการ แต่ละขั้นตอนมีวิธีการปฏิบัติเป็นมาตรฐานและการบันทึกการทำงานเป็นปัจจุบัน ข้อมูลจากบันทึกนี้จะนำไปสู่การตรวจสอบ ประเมินตนเองและให้ผู้อื่นตรวจสอบได้ และเป็นสารสนเทศที่สะท้อนให้เห็นคุณภาพตามมาตรฐานและตัวชี้วัดของระบบย่อยที่ส่งผลถึงคุณภาพของโรงเรียนทั้งระบบ

2) การดำเนินการปฏิบัติ (Do) เป็นการปฏิบัติร่วมกันของทุกคน โดยใช้กระบวนการวิธีการและบันทึก บุคคลภายในองค์กรที่รับผิดชอบในระบบย่อยต่าง ๆ จะปฏิบัติและบันทึกต่อเนื่องเป็นปัจจุบัน

3) การตรวจสอบและประเมินผล (Check) เป็นการประเมินตนเองโดยร่วมกันประเมินหรือผลัดเปลี่ยนกันประเมินภายในระหว่างบุคคล ระหว่างทีมย่อยในโรงเรียน

4) การปรับปรุงพัฒนา (Action) เป็นการนำผลการประเมินมาแก้ไขพัฒนาซึ่งอาจจะแก้ไขพัฒนาในส่วนที่เป็นกระบวนการ วิธีการ บัญชี หรือการบันทึกให้ดีขึ้น จัดระบบคุณภาพหรือวงจรคุณภาพเป็นวัฒนธรรมการทำงานขององค์กรอย่างยั่งยืน

การทำงานเป็นทีม การทำงานในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษานั้น การดำเนินงานต้องมีการกระทำเป็นทีมจะทำตามลำพังไม่ได้ ดังนั้นจึงแบ่งทีมดำเนินการดังนี้

1) ทีมนำ ได้แก่ คณะผู้บริหารสถานศึกษาและคณะกรรมการสถานศึกษาซึ่งจะเป็นผู้วิเคราะห์จุดอ่อน จุดแข็ง จัดทำแผนกลยุทธ์ควบคุม กำกับ ติดตาม และสนับสนุนเสริมสร้างพลังร่วม เพื่อให้การดำเนินงานเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

2) ทีมสนับสนุนเป็นทีมหลักในการสนับสนุนด้านวิชาการและอื่น ๆ ให้เกิดการสร้างระบบคุณภาพขึ้น ทีมสนับสนุนจะเป็นใครขึ้นอยู่กับพัฒนาระบบมีจุดเน้นที่ระบบใด เช่น ทีมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หัวหน้าทีม คือ รองผู้บริหารสถานศึกษาที่ได้รับมอบหมาย

3) ทีมทำ เป็นทีมที่สมาชิกรับผิดชอบการทำงานโดยตรง เช่น ระบบการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน คือ ทีมระดับชั้น ครูประจำชั้น ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ในการพัฒนาคุณภาพกิจกรรมต่าง ๆ ให้มีคุณภาพ

การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ จะทำให้ได้รับทราบจุดอ่อนในการดำเนินงานของตน เพื่อให้เกิดแนวทางที่จะพัฒนาให้มีคุณภาพสูงขึ้น การแลกเปลี่ยนเรียนรู้ทำได้ทั้งภายใน โรงเรียนและระหว่างโรงเรียน โดยมีบรรยากาศทำงานที่เป็นกันเอง ไม่ใช่การสั่งการหรือบังคับบัญชาทำให้ผู้ปฏิบัติงานในแต่ละส่วนเกิดความรู้สึกที่ดี ไม่ต้องกังวลเรื่องการตรวจสอบจากผู้บังคับบัญชา

4) การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล เป็นกระบวนการสำคัญในการพัฒนางานช่วยส่งเสริมสนับสนุนและให้ข้อมูลย้อนกลับที่จะนำไปใช้ปรับปรุงงานต่อไป สำหรับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้บรรลุเป้าหมายอย่างมีคุณภาพ กรมสุขภาพจิต (2544ข : 20 - 24) ได้เสนอระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีแผนการดำเนินงานที่ประกอบด้วยกิจกรรมต่าง ๆ ซึ่งจะจ้องปฏิบัติอย่างต่อเนื่อง ซึ่งมีความสำคัญต่อประสิทธิภาพของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีแผนการดำเนินงานเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยแบ่งเป็น 3 ขั้นตอน

4.1) ขั้นตอนเตรียมการและวางแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีรายละเอียดแต่ละขั้นตอนดังนี้ คือ แต่งตั้งคณะกรรมการในการแต่งตั้งคณะกรรมการนั้น ผู้บริหารและผู้เกี่ยวข้องรับผิดชอบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประชุมหารือเพื่อกำหนดโครงสร้างบุคลากรในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนแล้วจึงแต่งตั้งคณะกรรมการพร้อมทั้งกำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการ ตั้งแต่กรรมการอำนวยการหรือทีมงาน การประสานการทำงานคณะกรรมการทุกคณะมีการประสานงานกันอย่างใกล้ชิดและแต่ละคณะต้องร่วมมือทำงานกันเป็นทีม ร่วมประชุมปรึกษาหารือกัน ทีมนำควรประชุมกันอย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง ทีมประสานประชุมเดือนละ 2 ครั้ง และทีมทำประชุมสัปดาห์ละ 1 ครั้ง องค์ประกอบของบุคลากรงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาในแต่ละคณะกรรมการและบทบาทหน้าที่ มีดังนี้

4.1.1) คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียน เป็นประธาน ผู้ช่วยผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับชั้น หัวหน้าแผนกงาน โรงเรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ชุมชน หัวหน้างานแนะแนวเป็นกรรมการ และผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองเป็นกรรมการและเลขานุการ โดยมีบทบาทหน้าที่ คือ กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แต่งตั้งคณะกรรมการ ประชุมคณะกรรมการ อย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง นิเทศติดตาม กำกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน แต่ละระดับชั้นหรืออื่น ๆ ที่โรงเรียนกำหนดเพิ่มเติม

4.1.2) คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสานงาน) ประกอบด้วย ผู้ช่วยผู้อำนวยการฝ่ายปกครองเป็นประธาน หัวหน้าระดับชั้นทุกชั้น หัวหน้างานพยาบาลอนามัย บุคลากรอื่นตามความเหมาะสมของโรงเรียน หัวหน้างานแนะแนวหรือโรงเรียนพิจารณาบุคคลตามความเหมาะสมเป็นกรรมการ โดยมีบทบาทหน้าที่ คือ ปฏิบัติงานในฐานะเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนาจการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง จัดเอกสารเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินงานและรับผิดชอบจัดประชุมชี้แจงและการฝึกอบรมให้ความรู้แก่บุคลากร จัดการประชุมปรึกษาหารือคณะกรรมการในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างน้อยเดือนละ 2 ครั้ง รายงานสรุปผลการดำเนินงานหรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.3) คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้นเป็นประธาน รองหัวหน้าระดับชั้นเป็นรองประธาน ครูที่ปรึกษาในระดับชั้น ครูประจำชั้นวิชาในระดับชั้นและครูอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้อง ครูแนะแนวโรงเรียนพิจารณาบุคลากรตามความเหมาะสมเป็นเลขานุการ มีบทบาทหน้าที่คือ ประสานงานเกี่ยวข้อง ประชุมชี้แจงทำความเข้าใจกับคณะกรรมการดำเนินงานในระดับชั้นของตน บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน ประเมินผลและจัดทำรายงานตามระดับชั้น ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับความต้องการของครูที่ปรึกษา เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำเสนอทีมประสานงาน ประชุมร่วมกันอย่างน้อยสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ปฏิบัติตามบทบาทหน้าที่ในงานประจำของตนหรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมายคณะกรรมการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย

4.1.3.1) หัวหน้าระดับชั้น มีบทบาทหน้าที่ติดตามกำกับดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของครูที่ปรึกษา ประสานงานผู้เกี่ยวข้องการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมครูในระดับ เพื่อประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จัดประชุมกลุ่มเพื่อศึกษารายกรณี บันทึกหลักฐาน การปฏิบัติงานและจัดทำรายงาน ประเมินผลระดับชั้นส่งผู้บริหาร หรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.3.2) ครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนทั้ง การส่งเสริมป้องกันปัญหา และการช่วยเหลือแก้ไขปัญหในด้านความสามารถด้านสุขภาพและด้าน ครอบครัว หรืออื่น ๆ ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนด คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน และการส่งต่อนักเรียน ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผล รายงานส่งหัวหน้าระดับ หรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.3.3) ครูประจำวิชาและอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องมีบทบาทหน้าที่ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษา ให้ความร่วมมือกับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

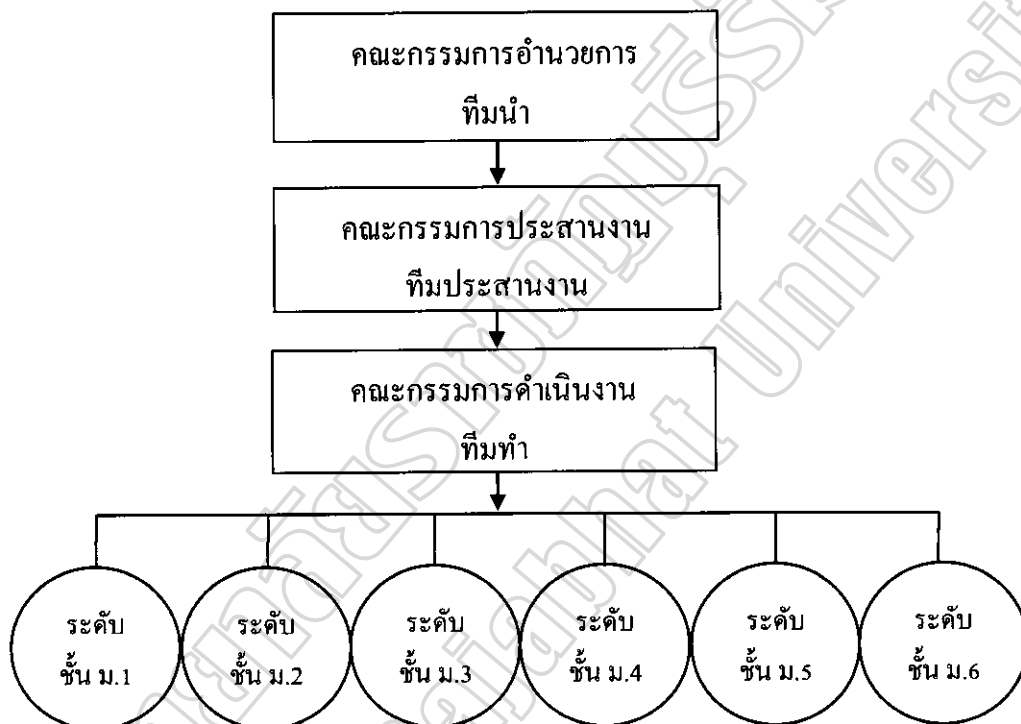
ร่วมกันประชุมปรึกษาปัญหารายการกรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือบัณฑิตหลักฐานการปฏิบัติงานสรุปผลและรายงานส่งหัวหน้าระดับหรืออื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.1.3.4) ครูแนะแนว มีบทบาทหน้าที่จัดกิจกรรมคาบแนะแนวเพื่อสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและเป็นแกนหลักให้กับครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้การปรึกษานักเรียนที่มีปัญหาในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถแก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือ ร่วมประชุมปรึกษารายกรณี ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหายากต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนวให้ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้นบัณฑิตหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งผู้บริหารหรือหัวหน้าระดับอื่น ๆ ตามที่ได้รับมอบหมาย

4.2) ขั้นปฏิบัติตามแผนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษามีแนวปฏิบัติดังนี้ สร้างความตระหนักและความเข้าใจกับบุคลากร โดยคณะกรรมการประสานงานจะต้องสร้างความเข้าใจกับบุคลากรโดยอาจจัดในลักษณะประชุมชี้แจงและสร้างความเข้าใจให้กับบุคลากรในโรงเรียนด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดทัศนคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีความยินดีร่วมมือร่วมใจในการทำงานเพื่อช่วยเหลือนักเรียนหรือฝึกอบรมบุคลากร โดยเฉพาะครูที่ปรึกษาให้มีความรู้ ความสามารถ เทคนิคหรือทักษะต่าง ๆ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้น ตลอดจนการประชาสัมพันธ์งานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้กับบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบอย่างต่อเนื่องหลังจากนั้นประเมินผลการสร้างความรู้ความเข้าใจให้กับบุคลากรในการดูแลช่วยนักเรียนและนำผลการประเมินมาเป็นข้อมูลในการพัฒนาบุคลากรต่อไป

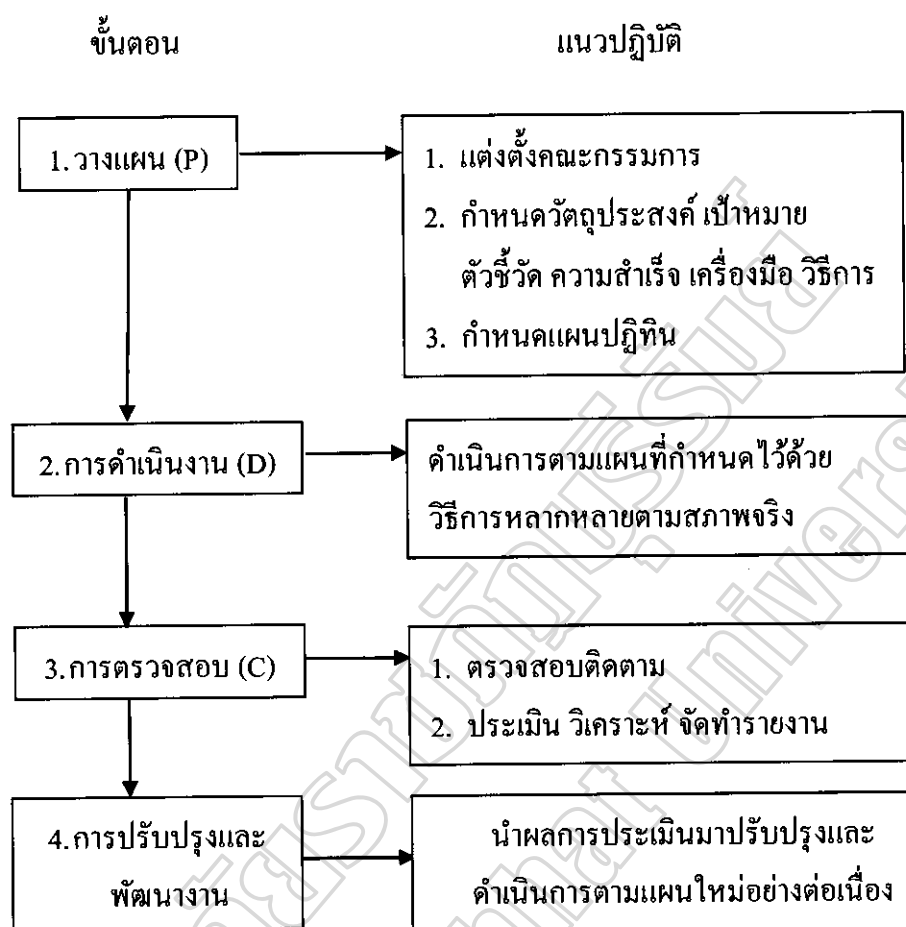
4.3) ขั้นกำกับ ติดตาม ประเมินผลและรายงาน ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา มีแนวปฏิบัติดังนี้ ครูที่ปรึกษาแต่ละคนจัดทำรายการดำเนินงานเสนอหัวหน้าระดับ ซึ่งเป็นประธานคณะกรรมการดำเนินงาน ทุกสิ้นภาคเรียนคณะกรรมการดำเนินงานแต่ละระดับจัดทำรายงานสรุปเป็นระดับเสนอคณะกรรมการประสานงาน คณะกรรมการประสานงานสรุปผลการวิเคราะห์ข้อมูลที่ได้จากหัวหน้าระดับและจากการประเมินเพื่อทบทวนของแต่ละระดับมาจัดทำรายงานเป็นภาพรวมของโรงเรียนเสนอคณะกรรมการอำนวยการดำเนินการ ซึ่งมีหน้าที่ คือ ประชุมพิจารณา รายงานคณะกรรมการประสานงานเพื่อการปรับปรุงและพัฒนา ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน และเผยแพร่ประชาสัมพันธ์การดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้ผู้เกี่ยวข้องทราบ นอกจากนี้ยังมีหน้าที่นิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงานทุกระดับอย่างต่อเนื่อง รวมทั้งมีการประชุมติดตามผลอย่างสม่ำเสมออย่างน้อยภาคเรียนละ 2 ครั้ง

จากการศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนั้น ได้นำหลักการบริหารตามแนวคิดของ เดมมิ่ง การทำงานเป็นทีม มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ และนิเทศ ติดตาม ประเมินผล ดังภาพประกอบ 2.3 และภาพประกอบ 2.4

ภาพประกอบ 2.3 แผนภูมิโครงสร้างคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ (2545 : 43)

ภาพประกอบ 2.4 แผนภูมิขั้นตอนการนิเทศ ติดตามและประเมินผล

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 97)

กระทรวงศึกษาธิการ (2547 : 14 - 15) ได้เสนอแนวทางปฏิบัติการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา มีทั้งหมด 6 ขั้นตอน ดังนี้

1) ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน โดยศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงานที่ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้

1.1) ศึกษาและทำความเข้าใจนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่เกี่ยวข้องกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2) ศึกษาและวิเคราะห์สภาพปัญหาและศักยภาพของสถานศึกษาในการจัดทำระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3) ศึกษาวิเคราะห์บริบทชุมชน

2) วางแผนการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยการจัดทำแผน

ระบบการดำเนินงานที่ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้

- 2.1) การสร้างทีมงานและสร้างความตระหนัก เจตคติที่ดีในการทำงานแก่ทีมงาน
- 2.2) การกำหนดกลยุทธ์การดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.3) การกำหนดมาตรฐานการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
- 2.4) การทำแผนงานและปฏิทินปฏิบัติงานตลอดปีการศึกษาให้ครอบคลุมทั้งด้าน

การบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน และด้านกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

2.5) การจัดทำสื่อ / นวัตกรรม สนับสนุนการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) ดำเนินงานตามแผนการที่กำหนด โดยดำเนินงานตามแผนการที่จัดทำขึ้นให้ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้

3.1) พัฒนาบุคลากรให้มีเจตคติ ความรู้ ความเข้าใจและความสามารถในการดำเนินงานตามกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.2) สนับสนุนให้ครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้องกับการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครอบคลุมทั้งการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหาการส่งต่อทั้งภายในและภายนอก และช่วยให้สามารถปฏิบัติงานตามระยะเวลาที่กำหนดอย่างราบรื่นและมีคุณภาพ

3.3) ผลิหรือจัดหาสื่อ นวัตกรรมให้การสนับสนุนกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4) นิเทศ กำกับติดตาม โดยจัดประชุมครูในแต่ละระดับชั้น ประมาณสัปดาห์ละ 1 ครั้ง ที่ครอบคลุมกิจกรรมต่อไปนี้

4.1) แลกเปลี่ยนประสบการณ์และประสานความร่วมมือในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษาและบุคลากรที่เกี่ยวข้อง

4.2) นำเสนอข้อมูล ความรู้ หรือเทคนิควิธีการที่เป็นประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3) ติดตามผลการดำเนินงานของครูในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง

5) ประเมินเพื่อทบทวน (ประเมินภายใน) โดยยึดแนวทางดังนี้

5.1) จัดประเมินผลการดำเนินงานตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแต่ละระดับชั้นด้วยวิธีการที่หลากหลาย อย่างน้อยปีละ 1 ครั้ง

5.2) เน้นการประเมินเพื่อพัฒนา ไม่ใช่การจับผิดตัวบุคคล

5.3) ประเมินด้วยบรรยากาศแบบกัลยาณมิตร

5.4) นำผลการประเมินไปใช้ในการปรับปรุงส่วนที่จุดอ่อนและพัฒนาในส่วนที่ดีเป็นที่ยอมรับให้ก้าวหน้ายิ่งขึ้นเพื่อให้มีความเข้มแข็งมั่นคงตลอดไป

6) สรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ โดยจัดทำหลักฐานการสรุปรายงาน ประชาสัมพันธ์ที่ครอบคลุมประเด็นต่อไปนี้

6.1) จุดประสงค์

6.2) เป้าหมาย

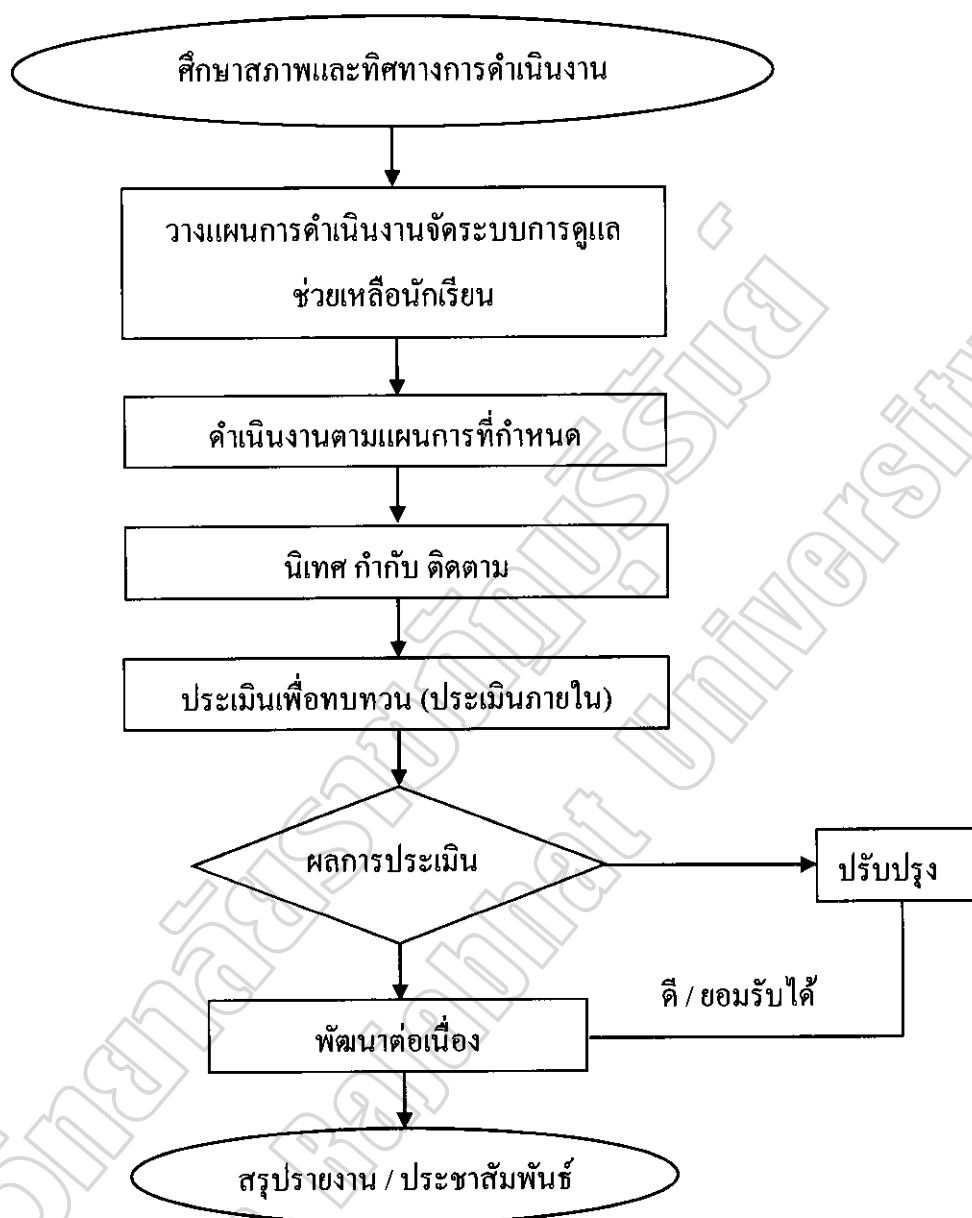
6.3) วิธีการดำเนินงาน

6.4) ปัญหา อุปสรรค

6.5) ข้อเสนอแนะ แนวทางการพัฒนา

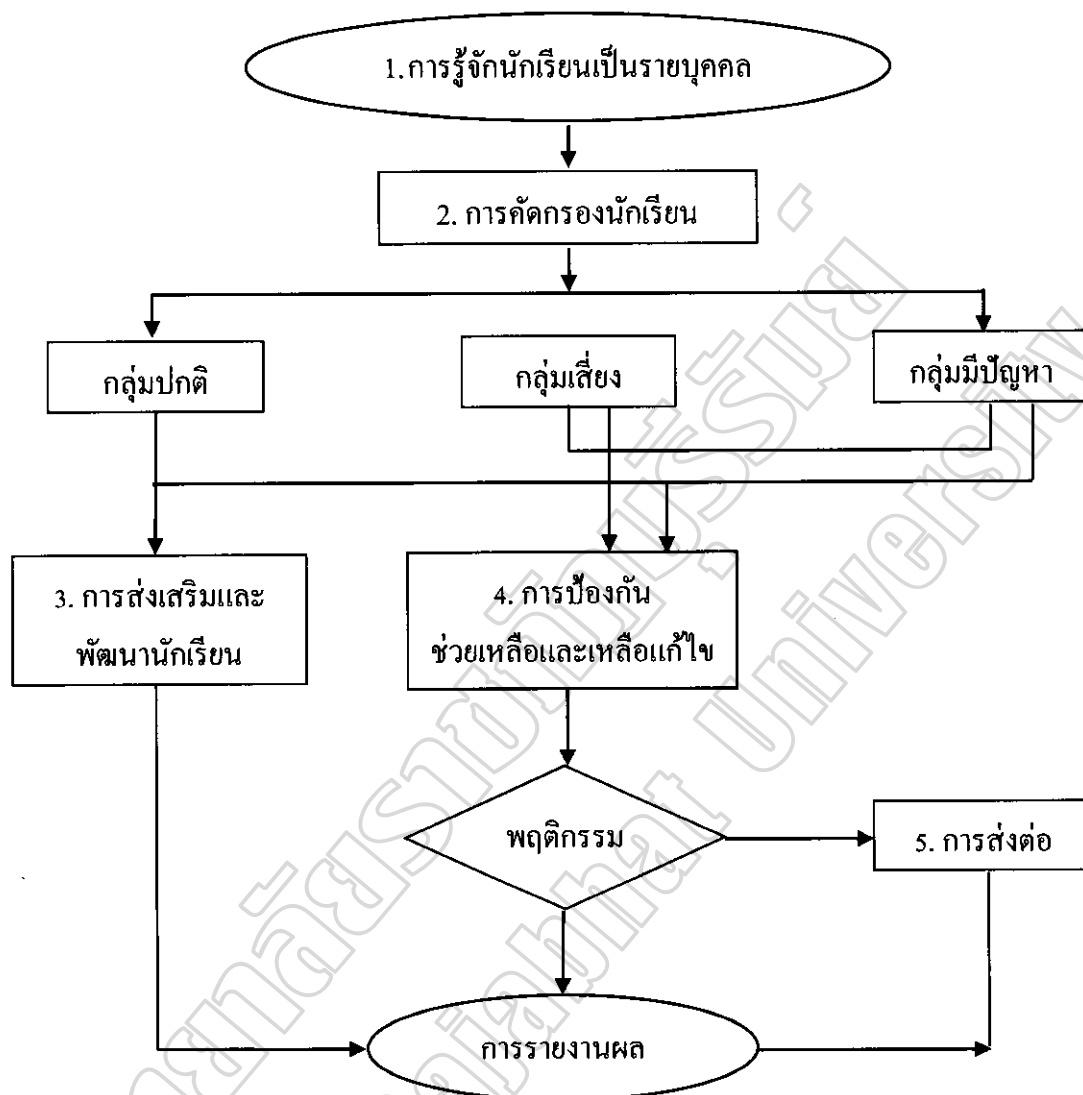
6.6) การรายงาน เผยแพร่ ประชาสัมพันธ์

การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในสถานศึกษาของกระทรวงศึกษาธิการ
สรุปการบริหาร ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 2.5 และภาพประกอบ 2.6

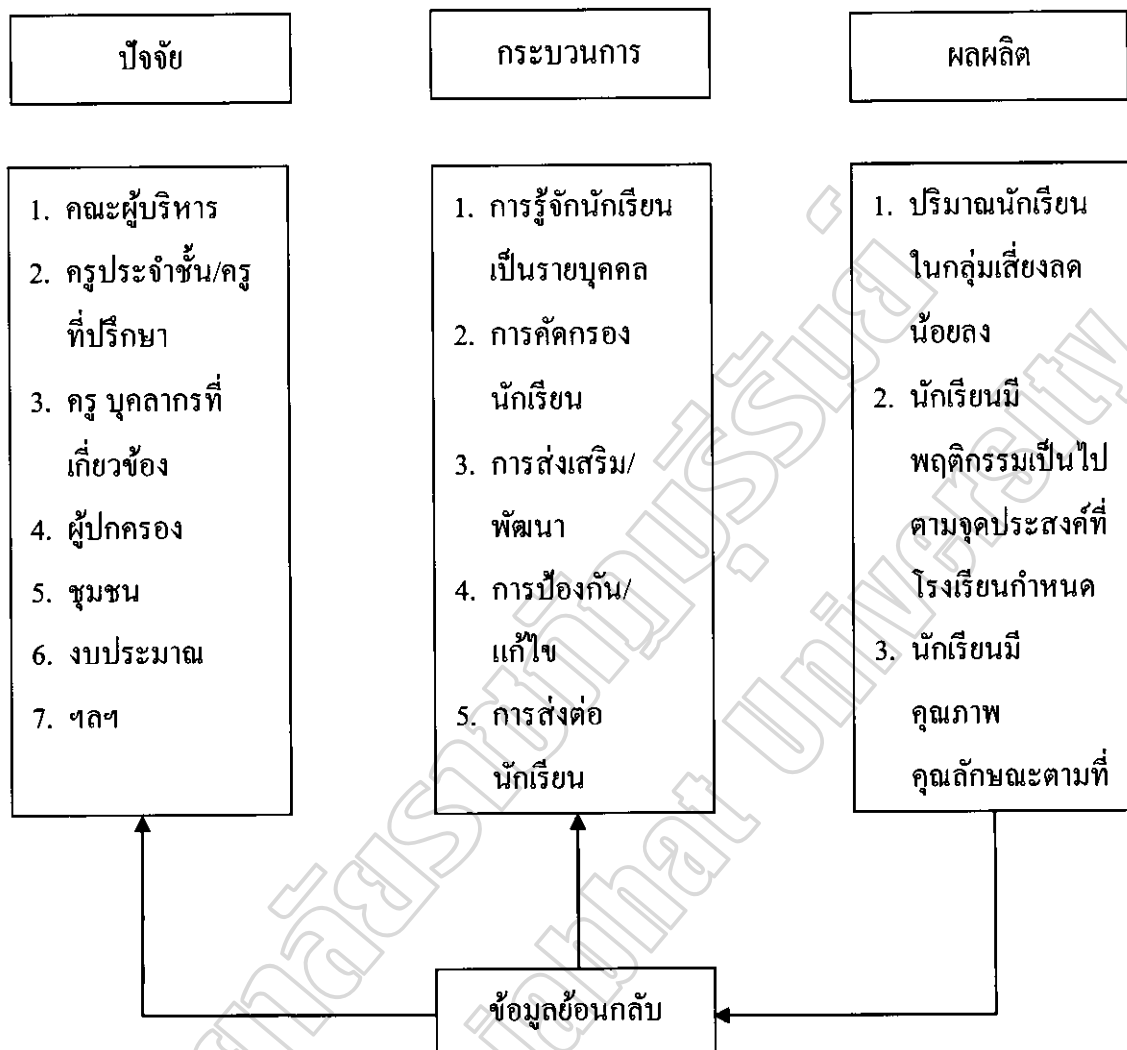
ภาพประกอบ 2.5 แผนภูมิแสดงการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 13)

ภาพประกอบ 2.6 แผนภูมิแสดงกระบวนการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำชั้นครูที่ปรึกษา
ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2546ก : 16)

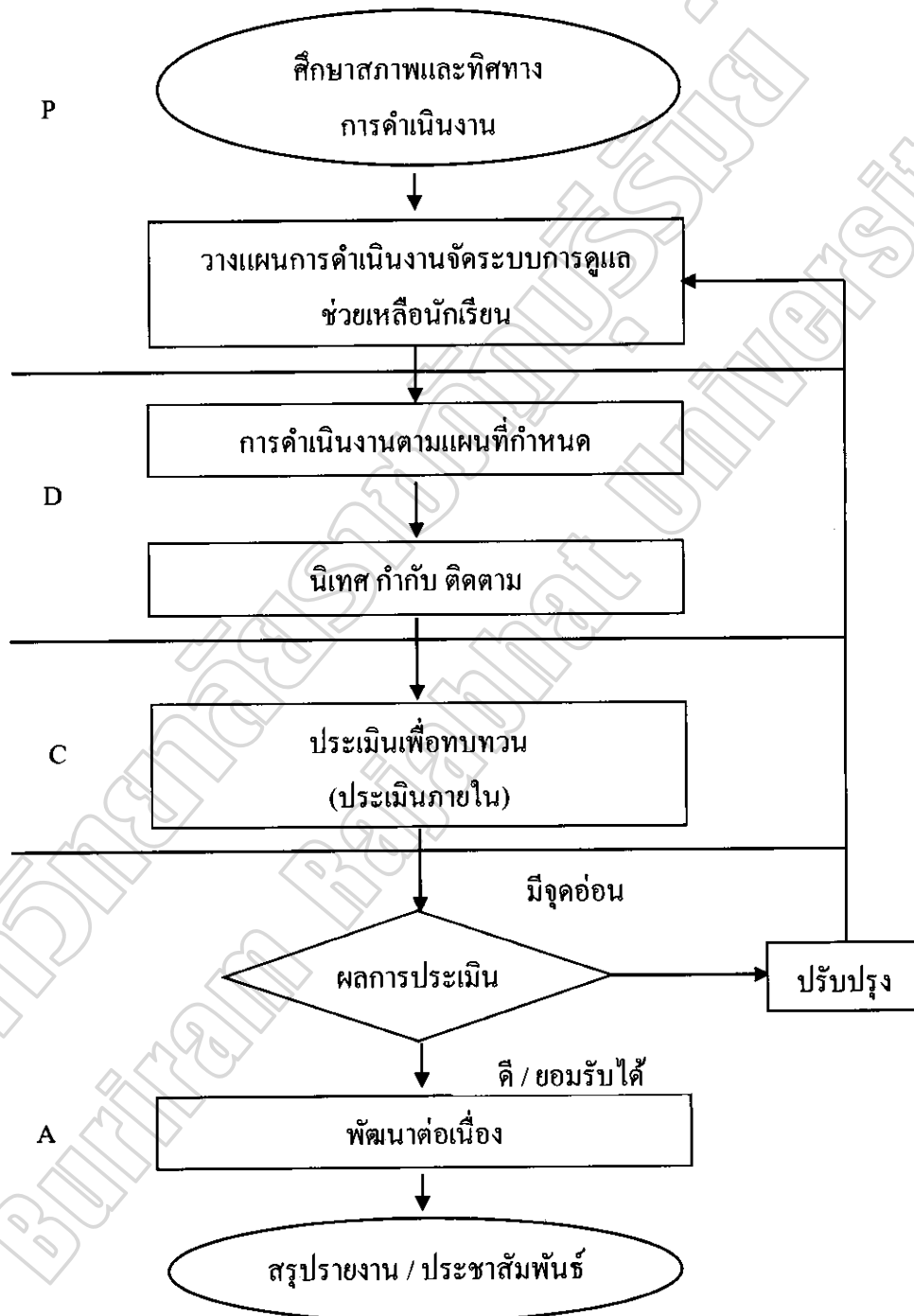
กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 39 - 42) ได้กำหนดหลักการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา จัดทำขึ้นตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) โดยแต่ละองค์ประกอบมีรายละเอียดและมีปฏิสัมพันธ์กัน สามารถให้ข้อมูลย้อนกลับเพื่อปรับปรุงและพัฒนา ระบบให้มีประสิทธิภาพมากขึ้น ดังแสดงไว้ในภาพประกอบ 2.7

ภาพประกอบ 2.7 แผนภูมิแสดงระบบและ โครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 42)

ในการบริหารจัดการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนที่ใช้วงจรเดมมิ่ง (PDCA) ซึ่งเป็นกระบวนการในการดำเนินงานที่มีรูปแบบการพัฒนา ดังภาพประกอบ 2.8

ภาพประกอบ 2.8 ขั้นตอนการพัฒนาและขับเคลื่อนระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : กระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 42)

จากการศึกษาแนวปฏิบัติการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา สรุปได้ว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนนักเรียนประกอบด้วยกระบวนการบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิด PDCA ของเดมมิ่ง โดยมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (DO) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และการปรับปรุงพัฒนา (Action) ซึ่งนอกจากนี้แนวทางปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังต้องใช้ระบบการทำงานเป็นทีม ซึ่งแบ่งทีมดำเนินงานเป็นทีมนำ ทีมสนับสนุนและทีมทำ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตาม และประเมินผล และตามแนวคิดการบริหารเชิงระบบที่มีโครงสร้างสำคัญ 3 องค์ประกอบ คือ ปัจจัย (Input) กระบวนการ (Process) และผลผลิต (Output) เพื่อส่งผลให้มีแนวการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีประสิทธิภาพก่อให้เกิดการพัฒนาอย่างสูงสุด

7. บทบาทหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

การดูแลช่วยเหลือนักเรียนมีความสำคัญต่อการพัฒนาคุณภาพชีวิตของนักเรียนทุกคนให้เติบโตอย่างมีคุณภาพ สามารถดำรงชีวิตอย่างมีสุขในสังคม ดังนั้นระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นระบบที่มีกระบวนการดำเนินงานที่ชัดเจน ประกอบด้วย การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมและพัฒนา การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน ดังนั้นจึงต้องอาศัยความร่วมมือจากบุคคลระหว่างหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการดำเนินงาน ดังนี้

1) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นหน่วยงานกลางที่มีบทบาทหน้าที่ในการกำหนดนโยบายการดำเนินงานไปยังสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาในการส่งเสริมสนับสนุนให้ผู้ปฏิบัติ คือ สถานศึกษาดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมีประสิทธิภาพและประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จึงมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 13 - 14) ดังปรากฏในตาราง 2.1

ตาราง 2.1 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. กำหนดนโยบายและหน่วยงานที่รับผิดชอบ ใน สพฐ.ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. กำหนดยุทธศาสตร์ เป้าหมายและจุดเน้น ด้านการช่วยเหลือนักเรียน 2. มอบหมายหน่วยงานที่รับผิดชอบใน สพฐ. อย่างชัดเจน
2. ประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเป็น เครือข่ายการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	1. เชิญประชุมหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง เช่น กระทรวงสาธารณสุข สถาบันส่งเสริมการสอน วิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยี กระทรวงมหาดไทย สำนักงานตำรวจแห่งชาติ กระทรวงกลาโหม ฯลฯ เพื่อวางแผนทางปฏิบัติ ร่วมกัน
3. ส่งเสริมสนับสนุนให้ สพท. เกิดการพัฒนา องค์ความรู้สู่การปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน	1. พัฒนานุเคราะห์ใน สพท. ให้มีความ เข้มแข็งด้านองค์ความรู้และปฏิบัติด้าน การช่วยเหลือดูแลนักเรียนด้วยวิธีการที่ หลากหลาย 2. ส่งเสริม สพท. ให้มีการศึกษาวิจัย เพื่อการพัฒนาด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
4. สนับสนุนให้ สพท. และสถานศึกษาสามารถ ดำเนินการช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างมี ประสิทธิภาพ	1. ช่วยเหลือแก้ไขปัญหาอุปสรรคของ สพท. และสถานศึกษาอันเป็นเหตุให้ การปฏิบัติงาน ไม่ประสบความสำเร็จ
5. ส่งเสริมให้ สพท. มีระบบติดตามประเมินผล และรายงานความก้าวหน้าต่อเนื่อง	1. กำกับ ติดตามและตรวจสอบการดำเนิน งานด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ สพท.

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 14 - 15)

2) บทบาทหน้าที่ของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเป็นหน่วยงานที่สนับสนุนและส่งเสริมระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาภายในสังกัด รวมทั้งการประสาน ติดตาม ประเมินผลการปฏิบัติงานจึงมีบทบาทและหน้าที่และแนวทางการดำเนินงาน (สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. 2547 : 15 - 17) ดังปรากฏ ในตาราง 2.2

ตาราง 2.2 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. นำนโยบายการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสู่การปฏิบัติในสถานศึกษา	1. จัดทำระบบข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับการดูแลช่วยเหลือ และปัญหาพฤติกรรมนักเรียนของสถานศึกษา 2. จัดทำระบบเทคโนโลยีสารสนเทศเพื่อใช้เป็นเครือข่ายให้คำปรึกษาตามสภาพปัญหาและความต้องการของนักเรียนและบริการแก่ผู้สนใจ 3. จัดให้มีแผนงาน โครงการและกิจกรรมการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับพื้นที่ 4. นิเทศ ติดตามผล รายงานความก้าวหน้าการดำเนินงาน ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษา
2. ส่งเสริม สนับสนุน ให้สถานศึกษาเกิดการพัฒนาองค์ความรู้และความสามารถในการปฏิบัติด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ฝึกอบรมบุคลากรให้มีความรู้ความสามารถเทคนิคและทักษะในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้ 2. จัดทำมาตรฐานการดูแลช่วยเหลือนักเรียนสำหรับเป็นแนวทางในการพัฒนาคุณภาพสถานศึกษา 3. สนับสนุนในสถานศึกษา ศึกษาวิจัยพัฒนาเกี่ยวกับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเพื่อนำผลมาพัฒนางานให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น

ตาราง 2.2 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
<p>3. สนับสนุนช่วยเหลือให้สถานศึกษานักเรียน ได้อย่างเป็นระบบ มีประสิทธิภาพของสามารถดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ</p>	<p>4. จัดให้มีเครือข่ายประสานงานและแลกเปลี่ยนองค์ความรู้ด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดูแลช่วยเหลือซึ่งกันและกันจนสามารถ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. ช่วยเหลือ แก้ไขปัญหา อุปสรรคสถานศึกษาให้ประสบความสำเร็จ 2. จัดกลุ่มโรงเรียนเป็นเครือข่ายพัฒนาคุณภาพดำเนินการระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้
<p>4. ประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องประสานเพื่อร่วมมือกันดำเนินงานการดูแลช่วยเหลือนักเรียน</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. เป็นหน่วยงานกลางในการการดำเนินงานกับหน่วยงานอื่น <ol style="list-style-type: none"> 1.1 การจัดประชุมสัมมนาหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในพื้นที่ร่วมกับสถานศึกษาให้รับรู้บทบาทการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 1.2 ร่วมเป็นคณะกรรมการ คณะกรรมการดำเนินงาน
<p>5. ติดตามประเมินผลและรายงานระบบของสถานศึกษา</p>	<ol style="list-style-type: none"> 1. ชี้แจงทำความเข้าใจกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาด้วยวิธีการต่าง ๆ เพื่อให้เกิดเจตคติที่ดีต่อระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนและนำไปปฏิบัติจริง 2. สร้างขวัญกำลังใจและประชาสัมพันธ์ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทราบ 3. ติดตาม ประเมินผลและรายงานการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3) บทบาทหน้าที่ของสถานศึกษา สถานศึกษาเป็นสถาบันที่ประกอบด้วยบุคคลต่าง ๆ ที่จะทำให้การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประสบผลสำเร็จซึ่งประกอบด้วย ผู้บริหารสถานศึกษา ครู นักเรียน คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และบุคลากรอื่น ๆ

3.1) ผู้บริหารสถานศึกษา ในฐานะผู้บริหารสถานศึกษา เป็นผู้นำสูงสุดในสถานศึกษา สามารถบริหารจัดการและให้ความสำคัญในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้ประสบผลสำเร็จ จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานดังปรากฏในตาราง 2.3

ตาราง 2.3 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้บริหารสถานศึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. บริหารจัดการให้มีระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสถานศึกษาให้ชัดเจนและมีประสิทธิภาพ	1. กำหนดนโยบาย วัตถุประสงค์การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. สร้างความตระหนักให้ครูทุกคนและบุคคลที่เกี่ยวข้องเห็นคุณค่าและความจำเป็นของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3. กำหนดโครงสร้างการบริหารระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา 4. แต่งตั้งคณะกรรมการให้การดำเนินงานตามความเหมาะสม 5. ประชุมคณะกรรมการและกำหนดเกณฑ์จำแนกกลุ่มนักเรียนให้เหมาะสมกับสถานศึกษา 6. ส่งเสริมให้ครูทุกคนและบุคลากรที่เกี่ยวข้องได้รับความรู้เพิ่มเติมช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง
2. ประสานงานระหว่างสถานศึกษากับหน่วยงานและบุคลากรภายนอก เช่น ผู้ปกครอง เครือข่ายผู้ปกครอง องค์กรต่าง ๆ สาธารณสุข โรงพยาบาล สถานีตำรวจ ฯลฯ	1. เชิญร่วมเป็นกรรมการและเครือข่ายในการช่วยเหลือนักเรียน 2. ประชุมปรึกษาหารือและขอความร่วมมือ

ตาราง 2.3 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
3. ดูแล กำกับ นิเทศ ติดตาม ประเมินผล สนับสนุนและให้ขวัญกำลังใจการดำเนินงาน	1. กำหนดปฏิบัติในการดำเนินงาน 2. นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล ขยก่องให้รางวัล เผยแพร่ผลงานการดำเนินงาน ในโอกาสต่าง ๆ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 15 - 16)

3.2) บทบาท หน้าที่ และภารกิจของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา ครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษามีบทบาท หน้าที่ และภารกิจในการดูแลผู้เรียน สามารถจัดหมวดหมู่ได้ดังนี้ (กระทรวงศึกษาธิการ. 2546ก : 17 - 26)

- (1) การดูแลทั่วไป
- (2) การให้คำปรึกษา
- (3) การจัดกิจกรรมโฮมรูม
- (4) การประสานสัมพันธ์
- (5) การพัฒนาคุณภาพและประเมินคุณลักษณะอันพึงประสงค์

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 15 - 25) ได้กำหนด บทบาทหน้าที่ของครูประจำชั้นและครูที่ปรึกษา มีบทบาทหน้าที่ดังนี้

- (1) จัดกิจกรรมโฮมรูม
- (2) การเยี่ยมบ้านนักเรียน
- (3) การจัดประชุมผู้ปกครองชั้นเรียน
- (4) การช่วยเหลือนักเรียนเป็นรายกรณี

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 18 - 19) ให้ความหมายไว้ว่า ครูประจำชั้นหรือครูที่ปรึกษามีบทบาท คือ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลคัดกรองจำเนก นักเรียน จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมและพัฒนาจัดกิจกรรมป้องกัน แก้ไขช่วยเหลือ ส่งต่อและ รายงานผล ดังตาราง 2.4

ตาราง 2.4 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	1. ศึกษาและรวบรวมข้อมูลของนักเรียนเป็นรายบุคคล จัดเตรียมเครื่องมือเก็บข้อมูลนักเรียนรายบุคคล 2. หาข้อมูลที่เพิ่มเติม โดยนำเครื่องมือไปใช้ในการเก็บข้อมูลและปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน 3. การเก็บรวบรวมข้อมูลอย่างเป็นระบบ 4. วิเคราะห์ข้อมูล
2. คัดกรองจำแนกกลุ่มนักเรียน	1. ดำเนินการคัดกรองนักเรียนตามเกณฑ์ที่กำหนด
3. จัดกิจกรรมต่าง ๆ เพื่อส่งเสริมพัฒนา	1. จัดกิจกรรมเพื่อส่งเสริมโดย เยี่ยมบ้านจัดกิจกรรม โสมรุม สร้างความสัมพันธ์ระหว่างบ้านกับโรงเรียน ประชุมผู้ปกครอง จดหมายข่าว อื่น ๆ
4. การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	1. ให้คำปรึกษา 2. ให้ความช่วยเหลือเบื้องต้น 3. ประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองในการช่วยเหลือแก้ไข
5. การส่งต่อ	1. ดำเนินการส่งต่อภายในไปยังบุคคลหรือฝ่ายที่เกี่ยวข้อง
6. รายงานผล	1. รายงานผลระหว่างดำเนินการ 2. รายงานผลเมื่อสิ้นสุด

3.3) ครูประจำวิชา / ครูทั่วไป ครูทุกคนเป็นผู้มีบทบาทสำคัญในการพัฒนาผู้เรียนให้บรรลุจุดมุ่งหมายของหลักสูตร มีหน้าที่จัดกิจกรรมการเรียนรู้และดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน โรงเรียนใดไม่มีครูประจำวิชาให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา ปฏิบัติตามหน้าที่ครูประจำวิชา ดังตาราง 2.5

ตาราง 2.5 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูประจำวิชา / ครูทั่วไป

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. ดูแลนักเรียนและให้คำปรึกษาเบื้องต้นแก่นักเรียน	1. ศึกษา สังเกต ดูแล รวบรวมข้อมูล 2. ประสานงานกับครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาเพื่อส่งเสริมป้องกันแก้ไขพฤติกรรมนักเรียน 3. จัดกิจกรรมส่งเสริม ป้องกันแก้ไขเพื่อพัฒนานักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 20)

3.4) ครูแนะแนวเป็นบุคคลที่มีความรับผิดชอบต่อการจัดระบบงานแนะแนวซึ่งมีความสัมพันธ์กับระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 2.6

ตาราง 2.6 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูแนะแนว

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. สนับสนุนครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้คำปรึกษาช่วยเหลือแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา 2. ให้ความมั่นใจ กำลังใจแก่ผู้ร่วมงานในการปฏิบัติงาน 3. ให้คำปรึกษาครอบคลุมทั้งด้านการ

ตาราง 2.6 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
2. จัดกรรมส่งเสริมและพัฒนาและแก้ไข พฤติกรรมนักเรียน	1. จัดกิจกรรมป้องกันช่วยเหลือ 2. ให้นักเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมพัฒนา เต็มศักยภาพ
3. จัดกรรมป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข	1. ให้คำปรึกษา 2. ให้ความช่วยเหลือบุคคล 3. ประสานงานความร่วมมือกับครู ประจำชั้น / ครูที่ปรึกษา
4. การส่งต่อ	1. ส่งต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอก

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 20 - 21)

หมายเหตุ : โรงเรียนใดที่ไม่มีครูแนะแนวให้ครูที่ทำหน้าที่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาปฏิบัติหน้าที่
ของครูแนะแนว

3.5) ครูหัวหน้าระดับชั้นมีความสำคัญในการดูแลความเรียบร้อย ของแต่ละ
ชั้นเรียน ซึ่งมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 2.7

ตาราง 2.7 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนหัวหน้าระดับชั้น

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนิน
1. ติดตาม กำกับ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครู ที่ปรึกษา	1. วางแผนกำกับติดตามการทำงานของครู ประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาให้ชัดเจนและรับรู้ โดยทั่วกัน 2. อำนวยความสะดวกแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

ตาราง 2.7 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนิน
2. ประสานงานผู้เกี่ยวข้องในการดูแล	3. วางแผนกำกับติดตามการทำงานของครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาให้ชัดเจนและรับรู้โดยทั่วกัน 1. อำนวยความสะดวกแก่ครูประจำชั้น / ครูที่ปรึกษาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนส่งผู้บริหาร 3. จัดประชุมครูในระบบเพื่อเพิ่มประสิทธิภาพในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 21 - 22)

3.6) นักเรียนเป็นบุคคลที่มีบทบาทสำคัญในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทั้งเป็นผู้รับการช่วยเหลือและเป็นผู้ให้การช่วยเหลือแก่สถานศึกษา เพื่อให้การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 2.8

ตาราง 2.8 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของนักเรียน

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. มีบทบาทหน้าที่ของนักเรียนและสนับสนุนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้ความร่วมมือกับคณะกรรมการ 2. ให้ความร่วมมือในการสอดส่องพฤติกรรมนักเรียน

ตาราง 2.8 (ต่อ)

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
	3. ปฏิบัติตนเป็นแบบอย่างที่ดี 4. สร้างเครือข่ายเพื่อนช่วยเพื่อน ที่ช่วยน้อง 5. เข้าร่วมกิจกรรมของ โรงเรียน 6. ประสานความสัมพันธ์ระหว่าง โรงเรียนกับบ้าน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 23)

3.7) คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานเป็นองค์คณะบุคคลที่ประกอบด้วย
 ตัวแทนหน่วยงาน ซึ่งมีส่วนในการพัฒนาการศึกษา จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน
 ดังตาราง 2.9

ตาราง 2.9 บทบาทหน้าที่และแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
 คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

บทบาทหน้าที่	แนวทางการดำเนินงาน
1. ให้การสนับสนุนด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. ให้คำปรึกษาในการดำเนินงานระบบ การดูแลช่วยเหลือนักเรียน 2. เสนอแนะแนวทางในการส่งเสริม พัฒนา แก่นักเรียน 3. ติดต่อขอความร่วมมือกับหน่วยงาน องค์กรต่าง ๆ ในการส่งเสริมพัฒนา แก่นักเรียน 4. อำนวยความสะดวกในการประสานงาน เมื่อสถานศึกษาขอความช่วยเหลือ

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 23)

3.8) บทบาท หน้าที่ของผู้ปกครองและชุมชน ผู้ปกครองและชุมชนเป็นบุคคล และกลุ่มบุคคลที่อยู่ใกล้ชิดกับนักเรียนในพื้นที่มากที่สุดที่จะให้การดูแลเอาใจใส่นักเรียนได้อย่างดี ซึ่งประกอบไปด้วยผู้ปกครองเครือข่าย ผู้ปกครองเป็นบุคคลและคณะบุคคลที่อยู่ใกล้ซิดนักเรียนจึง ควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 2.10

ตาราง 2.10 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของผู้ปกครองและ เครือข่ายผู้ปกครอง

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. อบรมดูแลเป็นแบบอย่างที่ดีในการดำรงชีวิต ครอบครัวยุมีความรักความเข้าใจและให้ความอบอุ่น	<ol style="list-style-type: none"> 1. จัดสภาพแวดล้อม ประสพการณ์ให้ นักเรียนได้สัมผัสตัวอย่างที่ดี 2. สนับสนุนส่งเสริมให้กำลังใจนักเรียน ในการการเข้าร่วมกิจกรรมต่าง ๆ ตามความสนใจและศักยภาพของตนเอง 3. ใช้หลักจิตวิทยาในการเลี้ยงดูบุตร หลานเข้าร่วมประชุม วางแผนหาแนว ทิศทางการดำเนินงาน
2. สนับสนุนให้ความร่วมมือวางแผน ร่วมกับ สถานศึกษาในการแลกเปลี่ยนข้อมูลที่เป็น ประโยชน์ต่อการส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไข ปัญหา นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้ข้อมูลที่เป็นประโยชน์ต่อ การส่งเสริม พัฒนาป้องกันและแก้ไข ปัญหา นักเรียน
3. เป็นที่ปรึกษาหรือแนะแนวทางการดำเนินชีวิตที่ ดีแก่นักเรียน	<ol style="list-style-type: none"> 1. ให้คำปรึกษา คำแนะนำที่ดี 2. เสนอแนะแนวทางในการดำเนินชีวิต ที่ดีให้นักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 23 - 24)

3.9) ชุมชนเป็นสังคมที่มีอิทธิพลต่อค่านิยมและพฤติกรรมของเด็กบุคคลทุกคน ในชุมชน มีส่วนร่วมในการดูแลช่วยเหลือ ส่งเสริมให้นักเรียนได้พัฒนาตนในแนวทางที่เหมาะสม จึงควรมีบทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงาน ดังตาราง 2.11

ตาราง 2.11 บทบาทหน้าที่และแนวทางดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของชุมชน

บทบาทหน้าที่	แนวทางดำเนินงาน
1. สนับสนุนการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน	1. จัดสภาพแวดล้อมของชุมชนที่เอื้อต่อการพัฒนานักเรียน 2. ช่วยสอดส่องดูแลนักเรียน 3. เป็นแหล่งการเรียนรู้เพื่อพัฒนาศักยภาพนักเรียน 4. สร้างความสัมพันธ์ระหว่างโรงเรียนกับชุมชน 5. ให้ข้อมูลข่าวสารพฤติกรรมของนักเรียนกับโรงเรียน 6. เข้าร่วมกิจกรรมของสถานศึกษา

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2547 : 24)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 26) ยังได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครองในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังตาราง 2.12

ตาราง 2.12 บทบาทหน้าที่ของการมีส่วนร่วมของสถานศึกษา กรรมการสถานศึกษา เครือข่าย
ผู้ปกครองในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

กระบวนการ	โรงเรียน/ครู	กรรมการสถานศึกษา เครือข่ายผู้ปกครอง
รู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล	ศึกษาและจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็น รายบุคคล เชื่อมบ้านนักเรียน ประสานผู้ปกครอง ชุมชน	เป็นเครือข่ายการให้ข้อมูลข่าวสาร อำนวยความสะดวก ติดต่อ สื่อสารกับ ผู้ปกครองและชุมชน
คัดกรอง นักเรียน	วิเคราะห์ข้อมูล จัดกลุ่มนักเรียน 4 กลุ่ม กลุ่มพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง กลุ่มมีปัญหา	ให้ข้อมูลเพิ่มเติมแก่ครูเป็นรายกรณี
ส่งเสริม นักเรียน	จัดกิจกรรมสร้างสัมพันธ์และเสริม ศักยภาพนักเรียนกิจกรรมโฮมรูม ประชุมผู้ปกครองนักเรียน กิจกรรม เสริมความถนัดและความสนใจ	ส่งเสริม สนับสนุนด้านวิชาการ บุคลากร บริหารทั่วไป ให้ความร่วมมือสนับสนุน กิจกรรมพัฒนานักเรียนเป็นเครือข่ายและ ขยายเครือข่ายการร่วมพัฒนาคุณภาพ ชีวิตนักเรียน
ป้องกันและ แก้ไขปัญหา	ให้คำปรึกษาเบื้องต้นจัดกิจกรรม สำหรับป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน กิจกรรมเสริมหลักสูตรกิจกรรมดูแล แก้ไขปัญหานักเรียน	สอดส่องดูแลให้ข้อมูลเกี่ยวกับ พฤติกรรมนักเรียนจัดสภาพแวดล้อมที่ เหมาะสมและปลอดภัยจากสภาวะวิกฤต เป็นเครือข่ายและขยายเครือข่ายการ ช่วยเหลือคุ้มครองนักเรียน กำกับ ติดตามดูแล ส่งเสริม สนับสนุน การพิทักษ์และคุ้มครองสิทธิเด็ก
ส่งต่อ	หาทางแก้ไข บันทึกการส่งต่อ วิเคราะห์สาเหตุปัญหาซ้ำซ้อน นักเรียนไปยังผู้เกี่ยวข้องติดตาม ประเมินผล	ประสานบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้อง ให้ความช่วยเหลือแก้ไขปัญหาในการส่ง ต่อนักเรียน

ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 26)

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 28 - 34) ได้กำหนดบทบาทหน้าที่ของคณะกรรมการในระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนไว้ดังนี้

1. คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) คณะกรรมการอำนวยการ (ทีมงาน) ประกอบด้วย ผู้อำนวยการ โรงเรียนเป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งต่าง ๆ ได้แก่ รองผู้อำนวยการทุกฝ่าย หัวหน้าระดับ หัวหน้าแผนงาน หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ผู้แทนผู้ปกครอง ผู้แทนชุมชน และหัวหน้างานแนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ

1.1 ส่งเสริม สนับสนุน การขับเคลื่อนและผดุงรักษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.2 สร้างขวัญและกำลังใจ และพัฒนาบุคลากร

1.3 เป็นผู้นำการฝึกฝน บูรณาการภารกิจ โดยรวมของสถานศึกษา

1.4 ประสานสัมพันธ์และสร้างความเข้มแข็งให้ทีมงานประสานทีมทำ และเครือข่ายการดำเนินงานจากทุกภาคส่วน

1.5 นิเทศ กำกับ ติดตามและประเมินผล

2. คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) ประกอบด้วยรองผู้อำนวยการที่ผู้บริหารมอบหมาย เป็นประธานกรรมการ มีกรรมการตามตำแหน่งและหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ หัวหน้าระดับทุกระดับ หัวหน้างานกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน หัวหน้างานอนามัย ครูพยาบาล และหัวหน้าแนะแนวเป็นกรรมการเลขานุการ คณะกรรมการประสานงาน (ทีมประสาน) มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

2.1 ปฏิบัติหน้าที่ในฐานะบุคลากรหลักในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ประสานงานระหว่างคณะกรรมการอำนวยการ (ทีมนำ) และคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) และหน่วยงานอื่น ๆ ที่เกี่ยวข้องกับการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.3 จัดทำเครื่องมือ สื่ออุปกรณ์ที่จำเป็นในการพัฒนาดำเนินงานและรับผิดชอบในการชี้แจง สร้างความรู้ ความเข้าใจแก่ผู้ปฏิบัติงาน

2.4 จัดการประชุมคณะกรรมการทุกฝ่ายอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอเพื่อแสวงหาแนวทางในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.5 สรุปรายงานผลการดำเนินงานและดำเนินการอื่นใดเพื่อให้ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปอย่างมีประสิทธิภาพ

3. คณะกรรมการดำเนินการ (ทีมทำ) ประกอบด้วย หัวหน้าระดับชั้นเป็นประธานกรรมการ ทีมกรรมการตามตำแหน่งหน้าที่ต่าง ๆ ได้แก่ รองหัวหน้าระดับครูที่ปรึกษา ครูผู้สอนและครูแนะแนวเป็นกรรมการและเลขานุการ คณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ) มีบทบาทหน้าที่ดังต่อไปนี้

ระดับชั้น

3.1 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องและดำเนินการประชุมชี้แจง

3.2 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติประเมินผลและการจัดทำรายงานตาม

3.3 ศึกษาข้อมูลที่เกี่ยวข้องกับความต้องการของครูที่ปรึกษาและนักเรียน เพื่อประโยชน์ต่อการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 ประชุมคณะกรรมการอย่างต่อเนื่องสม่ำเสมอ

3.5 ดำเนินการดูแลให้ความช่วยเหลือนักเรียน ตามขั้นตอน

และกระบวนการของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทบาทหน้าที่ของบุคลากรในคณะกรรมการดำเนินงาน (ทีมทำ)

1. หัวหน้าระดับ / รองหัวหน้าระดับ

1.1 ติดตาม กำกับดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา

1.2 ประสานงานกับผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1.3 จัดประชุมในระดับเพื่อพัฒนาประสิทธิภาพในการดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน

1.4 จัดประชุมกลุ่มเพื่อปรึกษาปัญหารายกรณี (Case Conference)

1.5 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและจัดทำรายงานประเมินผลระดับ

ส่งผู้บริหาร โดยผ่านทีมประสาน

2. ครูที่ปรึกษา / ครูประจำชั้น

2.1 ดำเนินการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามแนวทางที่กำหนดดังนี้

2.1.1 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยการรวบรวมข้อมูล

นักเรียนเป็นรายบุคคล จัดทำข้อมูลให้เป็นระบบและเป็นปัจจุบัน

2.1.2 การคัดกรองนักเรียน วิเคราะห์ข้อมูลจำแนกจัดกลุ่ม

ผู้เรียน เช่น กลุ่มเด็กมีความสามารถพิเศษ กลุ่มปกติ กลุ่มเสี่ยง และกลุ่มมีปัญหาต้องการช่วยเหลือ โดยเร่งด่วน

2.1.3 ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน โดยจัดกิจกรรม โครงการ
โครงการ ส่งเสริมพัฒนาผู้เรียนรู้จักตนเองรักและเห็นคุณค่าในตนเองมีทักษะในการดำรงชีวิต

2.1.4 การป้องกันและแก้ไขปัญหา ดูแลช่วยเหลือให้คำปรึกษากรณี
ปัญหาไม่ยุ่งยาก ซับซ้อน ทั้งรายบุคคลและเป็นกลุ่ม

2.1.5 การส่งต่อ กรณีปัญหาของนักเรียนซับซ้อน ให้ส่งต่อไป
ยังครูแนะแนว ฝ่ายปกครอง หรือผู้มีทักษะความสามารถตรงกับลักษณะปัญหา

2.2 พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาการแนะแนวและการให้
คำปรึกษา

2.3 ร่วมประชุมกลุ่มปรึกษาปัญหารายกรณี

2.4 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งหัวหน้าระดับ

3. ครูแนะแนว

3.1 นิเทศ (Supervising) สนับสนุนและเป็นแกนหลักแก่ ครูที่ปรึกษาและ
ผู้เกี่ยวข้องทุกคนในการให้ความรู้ เทคนิค วิธีการ และกระบวนการตามหลักจิตวิทยาและการแนะ
แนวเพื่อใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นสำคัญต่อไปนี้

3.2 ให้คำปรึกษา (Counseling) แก่ผู้เรียน (ในกรณีที่ครูที่ปรึกษาไม่สามารถ
แก้ไขหรือยากต่อการช่วยเหลือ) ผู้ปกครอง และผู้ขอรับบริการทั่วไป

3.3 ประสาน (Co - ordinating) กับผู้เกี่ยวข้องทั้งในและนอกสถานศึกษา
เป็นระบบ “เครือข่าย” ในการดำเนินงานแนะแนวและการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.4 จัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนในคาบแนะแนว

3.5 ให้บริการต่าง ๆ หรือจัดทำโครงการ กิจกรรมกลุ่มต่าง ๆ ให้กับ
นักเรียน ซึ่งเป็นการสนับสนุนระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

3.6 ในกรณีที่นักเรียนมีปัญหาต่อการช่วยเหลือของครูแนะแนวให้ส่ง
ต่อผู้เชี่ยวชาญภายนอกและติดตามผลการช่วยเหลือนั้น

3.7 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงานและประเมินผลรายงานส่งผู้บริหารหรือ
หัวหน้าระดับ

4. ครูผู้สอนประจำวิชาและครูที่เกี่ยวข้อง

4.1 ศึกษาข้อมูลของผู้เรียนรายบุคคล เพื่อรู้จักและเข้าใจผู้เรียนอย่างแท้จริง

4.2 ให้ข้อมูลเกี่ยวกับตัวนักเรียนแก่ครูที่ปรึกษาและให้ความร่วมมือกับครูที่
ปรึกษาและผู้เกี่ยวข้องในการดูแลช่วยเหลือนักเรียน

4.3 ให้ข้อมูลการรู้จักและเข้าใจผู้เรียนในการจัดกระบวนการเรียนรู้ กิจกรรมพัฒนาผู้เรียนและบริการต่าง ๆ ให้ผู้เรียนได้พัฒนาตามธรรมชาติและเต็มตามศักยภาพ

4.4 ให้คำปรึกษาเบื้องต้นในรายวิชาที่สอน ในด้านการศึกษาค้นคว้า ประกอบอาชีพทักษะการดำรงชีวิต และบุคลิกภาพที่พึงประสงค์

4.5 พัฒนาตนเองด้านองค์ความรู้ทางจิตวิทยาและการแนะแนวและนำมา บูรณาการในการจัดประสบการณ์เรียนรู้ให้แก่ผู้เรียน

4.6 ร่วมประชุมกลุ่มศึกษาปัญหากรณี ในกรณีที่เกี่ยวข้องกับ การช่วยเหลือนักเรียน

4.7 บันทึกหลักฐานการปฏิบัติงาน สรุปผล และรายงานส่งหัวหน้าระดับ

5. ผู้แทนนักเรียน

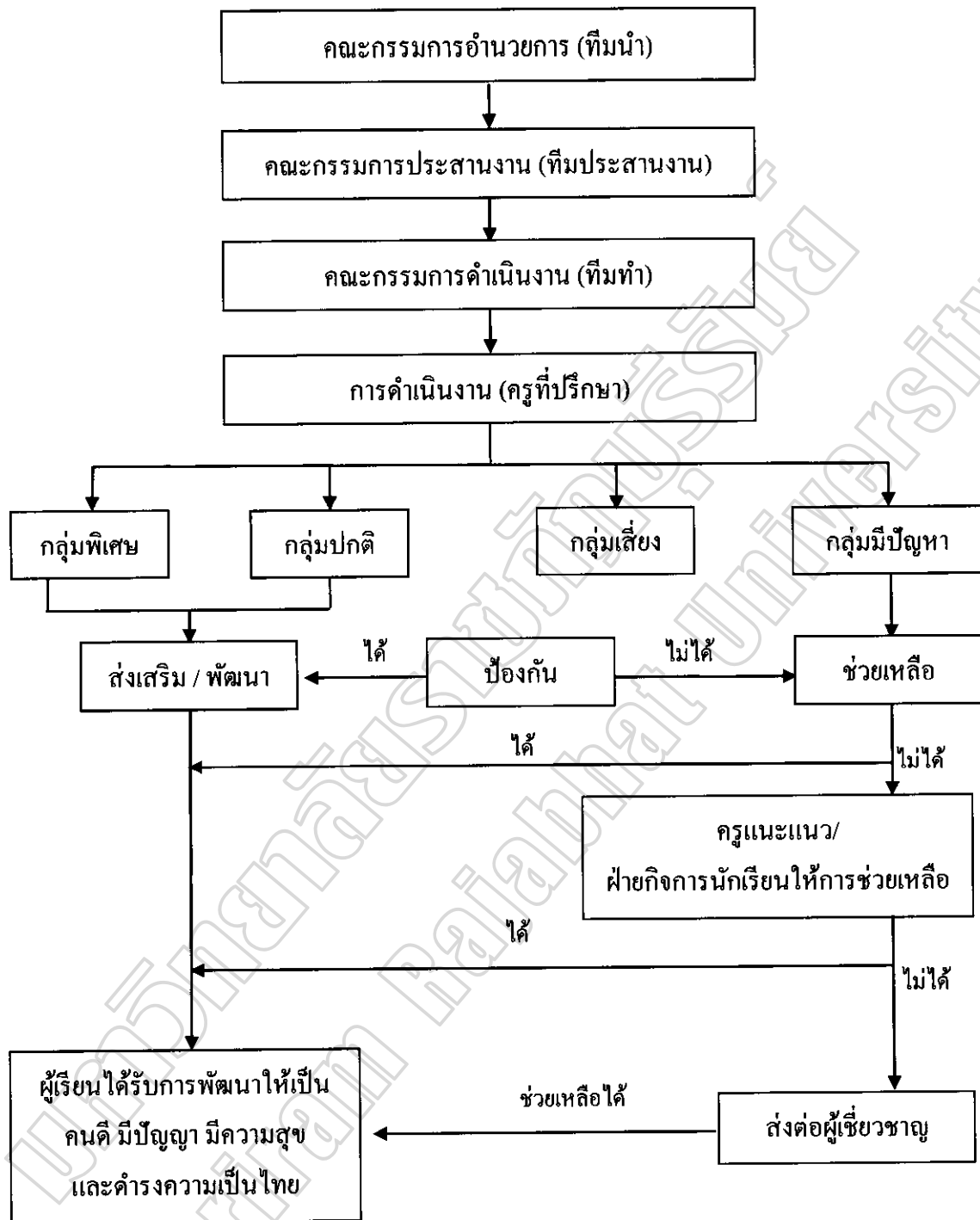
5.1 เรียนรู้ ทำความเข้าใจกรอบแนวคิดของระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน

5.2 ประสานงานในการรวบรวมข้อมูลเกี่ยวกับสภาพปัญหาและ ความต้องการจำเป็นของเพื่อนนักเรียน

5.3 มีส่วนร่วมในการกำหนดแผนงาน / โครงการ / กิจกรรม

5.4 เป็นแกนนำในการดูแลและช่วยเหลือเพื่อนนักเรียนให้ได้รับ ประสบการณ์การเรียนรู้และการเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตอย่างเต็มตามศักยภาพ

จากการศึกษาบทบาทหน้าที่ของบุคลากรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องสรุปได้ว่า ความสำเร็จ ด้านการเรียนและด้านการดำรงชีวิตของนักเรียน คือ ความสำเร็จที่แท้จริงของผู้บริหาร ครูอาจารย์ และบุคลากรทางการศึกษา แต่การจะสร้างความสำเร็จดังกล่าวได้ จะต้องอาศัยพลังความร่วมมือ จากทุกฝ่ายในการพัฒนาคุณภาพนักเรียน รวมทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้สามารถก้าวข้าม ปัญหาอุปสรรคและจุดที่ยากลำบากที่สุดในชีวิตของนักเรียนแต่ละคนไปสู่เป้าหมายปลายทางตาม ความมุ่งหวังของตัวนักเรียนและความคาดหวังของสังคมในการดำเนินงานตามระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน จึงต้องมีผู้รับผิดชอบ ดำเนินงานตามบทบาทหน้าที่ ตามขั้นตอนและ กระบวนการที่ถูกต้องอย่างมีประสิทธิภาพ จึงจะช่วยให้นักเรียนทุกคนได้รับการดูแลช่วยเหลือ ตามเจตนารมณ์ของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน ดังภาพประกอบ 2.9

ภาพประกอบ 2.9 แผนภูมิแสดงโครงสร้างของระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ที่มา : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2552ข : 35)

จากการศึกษางานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน จะเห็นได้ว่าระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน เป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างมีขั้นตอน พร้อมด้วยวิธีการและ

เครื่องมือการทำงานที่ชัดเจน มีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน มีการประสานความร่วมมืออย่างใกล้ชิดกับผู้ที่เกี่ยวข้องทั้งบุคลากรภายใน โรงเรียนชุมชน และผู้บริหาร โรงเรียนจะต้องให้การสนับสนุนเห็นความสำคัญในการดำเนินงานตามกระบวนการระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนทั้ง 6 ขั้นตอน คือ ศึกษาสภาพและทิศทางการดำเนินงาน วางแผนการดำเนินงานจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนดำเนินงานตามแผนการที่กำหนด นิเทศ กำกับ ติดตาม ประเมินผล และสรุปรายงานประชาสัมพันธ์งาน มียุทธศาสตร์สู่ความสำเร็จของระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้นักเรียนเป็นมนุษย์ที่สมบูรณ์ทั้งร่างกาย อารมณ์ สังคม และสติปัญญาทำให้การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นไปตามวัตถุประสงค์และพัฒนาสถานศึกษา

โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตั้งอยู่ เลขที่ 15 ถนนนิवास ตำบลในเมือง อำเภอเมืองบุรีรัมย์ จังหวัดบุรีรัมย์

วิสัยทัศน์ องค์กรยุคใหม่ สร้างเด็กไทยสู่สากล

พันธกิจ พัฒนาและส่งเสริม สนับสนุนการจัดการศึกษามัธยมศึกษาอย่างมีคุณภาพ โดยพัฒนาผู้เรียนให้เป็นบุคคลที่มีความรู้คู่คุณธรรม มีความสามารถตามมาตรฐานการศึกษาขั้นพื้นฐานสู่มาตรฐานสากล

คุณลักษณะพึงประสงค์ขององค์กร ยอมรับ ใฝ่ใจบริการ

เป้าประสงค์ พัฒนาคุณภาพการศึกษา ขยายโอกาสทางการศึกษาและส่งเสริมระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เข้มแข็งและประสิทธิภาพ

กลยุทธ์

กลยุทธ์ 1 พัฒนาคุณภาพและมาตรฐานทุกระดับตามหลักสูตรและส่งเสริมเทคโนโลยี เพื่อเป็นเครื่องมือในการเรียนรู้

กลยุทธ์ 2 ปลุกฝังคุณธรรม ความสำนึกในความเป็นไทยชาติไทยและวิถีตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง

กลยุทธ์ 3 ขยายโอกาสทางการศึกษา ให้ทั่วถึงครอบคลุมผู้เรียนได้รับโอกาสในการพัฒนาเต็มศักยภาพ

กลยุทธ์ 4 พัฒนาครูและบุคลากรทางการศึกษาทั้งระบบ

กลยุทธ์ 5 พัฒนาประสิทธิภาพการบริหารจัดการศึกษาตามแนวทางการกระจายอำนาจ เน้นการมีส่วนร่วมจากทุกภาคส่วน

โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มีจำนวน 66 โรงเรียน ประกอบด้วยสถานศึกษาขนาดใหญ่พิเศษ ขนาดใหญ่ ขนาดกลาง และขนาดเล็ก โรงเรียนขนาดเล็ก มีจำนวน 31 โรงเรียน รายละเอียดดังตาราง 2.13

ตาราง 2.13 แสดงรายชื่อ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ที่	โรงเรียน
1.	สองห้องพิทยาคม
2.	สวายจิกพิทยาคม
3.	หนองดาดพิทยาคม
4.	กลันทาพิทยาคม
5.	ตลาดโพธิ์พิทยาคม
6.	จตุราษฎร์พิทยาคม
7.	เมืองแฝกพิทยาคม
8.	ทะเมนชัยพิทยาคม
9.	ขำนิพิทยาคม
10.	ลำควนพิทยาคม
11.	ชุมแสงพิทยาคม
12.	สูงเนินพิทยาคม
13.	บ้านนุวิทยาสรรค์
14.	แสงโตนพิทยาคม
15.	ทุ่งแสงทองพิทยาคม
16.	พิมพ์รัฐประชาสรรค์
17.	เหลื่องพนาพิทยาคม
18.	ถนนหักพิทยาคม
19.	เมืองโพธิ์ชัยพิทยาคม
20.	ร่วมจิตต์วิทยา
21.	ละหานทรายวิทยา

ตาราง 2.13 (ต่อ)

ที่	โรงเรียน
22.	ตากองพิทยาสรรค์
23.	ไทยเจริญวิทยา
24.	ปะคำพิทยาคม
25.	สามัคคีพิทยาคม
26.	มัธยมพรสำราญ
27.	สะแกพิทยาคม
28.	สมเสมีควิทยา
29.	ร่อนทองพิทยาคม
30.	อุดมอักษรพิทยาคม
31.	คงพลองพิทยาคม

งานวิจัยที่เกี่ยวข้อง

งานวิจัยในประเทศ

นันทพงศ์ พุฒษชาติรัตน์ (2546 : 110 - 113) ได้ศึกษาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร พบว่า

1) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร โดยรวมอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า ด้านการส่งเสริมนักเรียนและด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับมากด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งต่อและด้านการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับปานกลาง 2) ความคิดเห็นของครูและนักเรียนเกี่ยวกับการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษากรุงเทพมหานคร พบว่า โดยรวมและรายด้านแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.013) การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษากรุงเทพมหานครจำแนกตามขนาดของสถานศึกษาไม่แตกต่างกัน 4) ปัญหาในการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ได้แก่ นักเรียนให้ข้อมูลไม่ตรงกับความเป็นจริง มีความผิดพลาดในการคัดกรองนักเรียน นักเรียนมีปัญหมาแล้วไม่มาปรึกษาครูและพฤติกรรมของนักเรียนไม่เปลี่ยนแปลง

โซว์นันต์ มาร์ตวงส์ (2546 : 88) ได้ศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษาสังกัดกรมสามัญศึกษาจังหวัดปทุมธานี พบว่า การกำกับนิเทศติดตามประเมินผลและการรายงานผู้บริหาร โรงเรียน ควรจัดประชุมคณะกรรมการดำเนินการที่เกี่ยวข้องเพื่อกำหนดแนวทางในการแก้ไข โดยการจัดสรรงบประมาณสนับสนุน เพื่อกำหนดข้อมูลการจัดทำแฟ้มเอกสารจัดให้มีวัสดุอุปกรณ์ คู่มือ สื่อต่าง ๆ เพื่อแจกให้ครูศึกษาเป็นแนวทางแก้ไขปัญหามีกรณีศึกษาที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีทักษะในการทำงาน

ขมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา (2548 : 66 - 76) ศึกษาเรื่อง การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานและแนวทางในการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการการทำงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ขั้นตอน คือ การรู้นักเรียนรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและการแก้ไขปัญหา และส่งต่อสถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง เขต 1 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษา ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานปกครอง หัวหน้างานแนะแนว และครูประจำชั้นที่จัดการศึกษาในช่วงชั้นปีที่ 3 - 4 ในการศึกษา 2547 จำนวน 16 โรงเรียนรวมทั้งสิ้น 507 คน ผลการศึกษา พบว่า การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการบริหารผู้บริหารควรบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยตนเอง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูประจำชั้นควรไปเยี่ยมบ้านนักเรียนให้ครบทุกคน ด้านการคัดกรองนักเรียนสามารถแก้ไขนักเรียนได้ตรงกับปัญหา ด้านการส่งเสริมและพัฒนานักเรียนโรงเรียนควรมีระบบการส่งเสริมนักเรียนอย่างชัดเจนมีแผนงาน มีโครงการกิจกรรมและงบประมาณรับรอง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโรงเรียนควรมีระบบป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนเป็นรูปธรรมมีแผนงานด้านการส่งต่อ ควรมีระบบการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกอย่างชัดเจนและ ควรมีการประสานสัมพันธ์กับผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้อง

สมิคร ชันชุมพล (2549 : 85 - 107) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 และเพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนผลการศึกษาพบว่า จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนผล

การศึกษาพบว่าความคิด จำแนกตามประสบการณ์ในการทำงานและขนาดของโรงเรียนผล
การศึกษา พบว่า ความคิดเห็นของข้าราชการครูมากตามลำดับดังนี้ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การ
ส่งเสริมและพัฒนานักเรียน การป้องกันช่วยเหลือและแก้ไขปัญหา การคัดกรอง นักเรียนและการ
ส่งต่อนักเรียน

ด้านปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูในโรงเรียน
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 มีปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนมากตามลำดับดังนี้ รู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การส่งเสริมและพัฒนาการป้องกันช่วยเหลือ
แก้ไข การคัดกรองนักเรียนและการส่งต่อ

ด้านการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
ข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 มีประสบการณ์ในการ
ทำงานต่างก็มีสภาพการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมไม่แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่
ระดับ .05 แต่การเปรียบเทียบปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการ
ครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 มีประสบการณ์ในการทำงานต่างกัน
มีปัญหาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวมแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ด้านการเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ของข้าราชการครูในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาเลย เขต 2 ที่มีขนาดโรงเรียน
ต่างก็มีสภาพการปฏิบัติงาน โดยรวมและรายด้านทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน และปัญหาการปฏิบัติงาน
ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของข้าราชการครูใน โรงเรียนมีปัญหาการปฏิบัติงาน โดยภาพรวม
และรายด้านทุกด้านแตกต่างกัน ข้าราชการครู โรงเรียนขนาดเล็กมีปัญหาการปฏิบัติงานน้อยกว่า
ข้าราชการครู โรงเรียนขนาดใหญ่มีปัญหาการปฏิบัติงาน

กันยา ศิริสูง (2550 : 52 - 63) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและความต้องการในการดำเนินงาน
ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษา สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 - 3 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาปัญหาและความ
ต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครู
ในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิเขต 1 - 3 และเปรียบเทียบปัญหา
และความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหาร
และครูในสถานศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 - 3 จำแนกตามสถานภาพ
ตำแหน่ง ประสบการณ์ในการบริหารงานของผู้บริหาร ประสบการณ์ในการปฏิบัติงานของครู

และขนาดของสถานศึกษา กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัย คือ ผู้บริหารจำนวน 155 คน และครูจำนวน 155 คน ในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชัยภูมิ เขต 1 - 3 รวมจำนวนทั้งสิ้น 310 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ .97 วิเคราะห์ข้อมูลด้วยโปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติเพื่อคำนวณค่าสถิติ ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่า t - test และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One-way-ANOVA) ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณาเป็นรายได้พบว่ามีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งต่อ และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ไข ความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน อยู่ในระดับมาก เมื่อพิจารณารายได้ พบว่า มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน รองลงมา คือ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา และด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด คือ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ผลการเปรียบเทียบปัญหาในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นตอบปัญหาแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ผลการเปรียบเทียบความต้องการ ในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า ผู้บริหารและครูมีความคิดเห็นต่อความต้องการแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 ความคิดเห็นและข้อเสนอแนะเพิ่มเติมของผู้บริหารและครูที่มีต่อปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า มีปัญหาในด้านข้อมูลไม่เพียงพอ ขาดการติดต่อกับผู้ปกครอง ขาดเกณฑ์มาตรฐานในการคัดกรองนักเรียน ขาดงบประมาณ การส่งต่อไม่เป็นระบบและไม่ต่อเนื่อง และมีความต้องการในด้านครูและผู้บริหารควรได้รับ การอบรมงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างต่อเนื่อง ให้มีการกำหนดหลักเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียนให้ชัดเจนด้านต้องการงบประมาณในการสนับสนุนจากหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องควรจัดให้ความรู้เรื่องการช่วยเหลือและแก้ไข

รุจิราภรณ์ คำศิลา (2552 : 87 - 89) ศึกษาสภาพปัญหาการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์ เพื่อศึกษาและเปรียบเทียบสภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 ตามความคิดเห็นของผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้ากลุ่มแนะแนว จำแนกตามสถานภาพและระดับช่วงชั้นกลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยซึ่งผู้บริหารสถานศึกษาและ 3 ราษฎร์บูรณะแนะแนว โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขต

พื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 จำนวน 322 คน ได้มาโดย การสุ่มแบบแบ่งชั้นภูมิ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล คือ แบบสอบถาม มีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า 5 ระดับ มีค่าอำนาจจำแนกตั้งแต่ 0.36 ถึง 0.91 มีค่าความเชื่อมั่น 0.98 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ร้อยละ ค่าเฉลี่ย และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานและสถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน ได้แก่ t - test แบบ (Independent Samples) และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว (One - Way ANOVA) ผลการวิจัย พบว่า สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยเรียงลำดับตามค่าเฉลี่ยจากมากไปน้อย ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

วีรพงษ์ เจริญไชย (2552) ศึกษาเรื่อง สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2 โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อเปรียบเทียบสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ใน โรงเรียนและเพื่อหาแนวทางพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยประกอบด้วยผู้บริหารโรงเรียน 21 คน ครูผู้สอน 289 คน โดยใช้สุ่มแบบหลายขั้นตอน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลมีลักษณะแบบมาตราส่วนประมาณค่า การวิเคราะห์ข้อมูลใช้โปรแกรมคอมพิวเตอร์สำเร็จรูป สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ค่าทีและค่าเอฟ (F - test) ผลวิจัยพบว่า สภาพการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่าสภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับมาก ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโดยรวมพบว่า สภาพการดำเนินงานอยู่ในระดับน้อย สภาพการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนของผู้บริหารและครู ที่มีประสบการณ์แตกต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน โรงเรียนของผู้บริหารและครู ที่มีเพศและภาระงานสอนแตกต่างกันมีความคิดเห็น โดยรวมและรายได้ไม่แตกต่างกัน แนวทางพัฒนาสภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คือ ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน

วรา งามเสงี่ยม (2552 : 45 - 50) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 มีจุดมุ่งหมายเพื่อการศึกษาปัญหาเปรียบเทียบแนวทางแก้ไขปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 กลุ่มตัวอย่างประกอบด้วย ครูที่ปรึกษา รวมทั้งสิ้น 145 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบทดสอบ ถามแบบมาตราส่วนประมาณค่าเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการแก้ไขระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ ความถี่ ค่าร้อยละ ค่าเฉลี่ย ค่าความเบี่ยงเบนมาตรฐาน และการวิเคราะห์ความแปรปรวนทางเดียว ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียนตามความเห็นของครูที่ปรึกษา โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง เรียงตามลำดับจากมากไปหาน้อย ดังนี้ ด้านการส่งเสริมและพัฒนา นักเรียน ด้านการรู้จักนักเรียน เป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนด้าน การส่งต่อนักเรียน ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นของครูที่ปรึกษา โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2 โดยรวม แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติ แนวทางการแก้ไขปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน แนวทางแก้ไขปัญหาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา / ครูประจำชั้นต้องการพัฒนาความรู้หรือสัมมนาเชิงปฏิบัติการ ร้อยละ 87.65 การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลหนึ่ง ร้อยละ 7.55 การส่งเสริมพัฒนาผู้เรียน ร้อยละ 5.63 การป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียน 4.32 และการส่งต่อนักเรียน ร้อยละ 2.95

อัคราวิ สุขชัยบวร (2553 : 80 - 83) ศึกษาเรื่อง การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม เพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนบ้านหนองกงวิทยาคาร โดยใช้วิธีดำเนินการวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วม (Participatory Action Research : PAR) ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 4 ขั้นตอน คือ 1) การศึกษาข้อมูลพื้นฐาน 2) การพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน 3) การใช้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเรียนและ 4) การประเมินและปรับปรุงระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละขั้นตอนมีการดำเนินการต่อเนื่องเป็นวงจร 4 ระบบ ได้แก่ การวางแผน (Plan) ระบบปฏิบัติ (Action) ระบบตรวจสอบ (Observe) และระบบสะท้อนผล (Reflect) โดยมีผู้เกี่ยวข้อง คือ ผู้บริหาร ครูแนะแนว / ครูที่ปรึกษา ผู้ปกครอง และนักเรียน มีส่วนร่วมดำเนินการวิจัยในทุกขั้นตอน กลุ่มเป้าหมายที่ใช้ในการศึกษาคั้งนี้ คือ นักเรียนช่วงชั้นที่ 3 โรงเรียนหนองกง

วิทยากร จังหวัดขอนแก่น เครื่องมือที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ แบบบันทึกการสัมภาษณ์ แบบบันทึกการสังเกต เครื่องบันทึกเสียง และแบบประเมินประสิทธิผลระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน มีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.95 ผลการวิจัยพบว่า โรงเรียนมีการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกิจกรรมหลักทั้ง 5 กิจกรรม แม้วังยังไม่มีผลสัมฤทธิ์ในกิจกรรมของการส่งต่อ แต่ได้สร้างความตระหนักให้ผู้มีส่วนเกี่ยวข้องทราบว่า หากไม่สามารถช่วย / แก้ไขปัญหานักเรียนได้ควรที่จะส่งต่อให้บุคลากรอื่น ๆ ทั้งภายในและภายนอกโรงเรียน นอกจากนี้ โรงเรียนยังได้วางโครงการส่งเสริม พัฒนา ป้องกันและแก้ไขตามปัญหา / ผลที่ได้จากการคัดกรองนักเรียน ซึ่งจะได้นำดำเนินการในภาคการศึกษาต่อไปผู้มีส่วนเกี่ยวข้องของโรงเรียน ได้แก่ ผู้บริหาร โรงเรียน ครูแนะแนว / ที่ปรึกษา ผู้ปกครองนักเรียนและนักเรียน ได้ให้ความสำคัญและรู้บทบาทหน้าที่ของตนเองในเรื่องระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนตลอดจนสนับสนุนและช่วยเหลือกัน

ปาริวรรธ โคตรชมพู (2554 : 79 - 82) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชำอ้อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนชำอ้อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 ตามหลักการในคู่มือครูระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 3 - 4 พ.ศ. 2546 โดยใช้วิธีการวิจัยเชิงคุณภาพเก็บรวบรวมข้อมูลจากผู้ให้ข้อมูลหลัก จำนวน 30 คน โดยใช้วิธี การสัมภาษณ์ การสังเกต พฤติกรรมและการวิเคราะห์เอกสารจากผู้ให้ข้อมูลหลัก ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา ครู ผู้ปกครอง และนักเรียน ผลการวิจัย พบว่า ปัญหาโดยรวมของโรงเรียน คือ ขาดระบบบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ภาคการประชุมวางแผนการดำเนินงาน ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานที่ชัดเจน ราชการการดำเนินงานแบบพึ่งพาอาศัย ช่วยกันทำงานเอกสารหลักฐานในการดำเนินงานไปยังไม่สมบูรณ์แบบและไม่นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาส่งเสริมนักเรียนให้มีคุณภาพ ไม่มีรูปแบบการป้องกันปัญหาที่หลากหลาย เครือข่ายทางการศึกษาที่จัดส่งเสริมนักเรียนมีน้อย โรงเรียนขาดการติดตามประเมินผลและการรายงานผล เพื่อพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผล แนวทางการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียน คือ นักเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำเนินการประชุมชี้แจงให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกัน นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำกับติดตามประเมินผลพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อยภาคเรียนละ 1 ครั้ง

โชคชัย อาษาสนา (2555 : 67 - 70) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 จากกลุ่มผู้ให้ข้อมูลประกอบด้วยผู้บริหารและครูที่ปรึกษาจำนวน 30 คน เครื่องมือที่ใช้เป็นแบบสัมภาษณ์แบบมีโครงสร้างและแบบบันทึกการสังเกตเกี่ยวกับปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยวิเคราะห์และตีความข้อมูลจากการปฏิบัติงานภาคสนามอย่างละเอียดและเป็นระบบ มีการตรวจสอบข้อมูล คือ การใช้วิธีเก็บรวบรวมข้อมูลเรื่องเดียวกันโดยใช้หลักการวิเคราะห์แบบสามเส้า คือ เป็นข้อมูลที่สอดคล้องตรงกันเมื่อใช้การเก็บข้อมูล 3 วิธี คือ การสัมภาษณ์ การสังเกตและการวิเคราะห์จากเอกสารที่เกี่ยวข้อง ผลการวิจัยพบว่า ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โดยรวมและรายด้านอยู่ในขั้นตระหนักถึงปัญหา ขาดการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและไม่มีการแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้านที่ชัดเจน แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีเป็นระบบมีการแต่งตั้งคำสั่งผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอน มีการประสานงานให้ ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมคิดร่วมดำเนินการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกัน

อรชุน กิตติโสภากฤษณ์ (2555 : 87 - 89) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 มีวัตถุประสงค์เพื่อการศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการศึกษาค้นคว้า ได้แก่ ครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาลบุรี เขต 3 จำนวน 213 คน เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อการวิจัยในครั้งนี้เป็นแบบสอบถาม (Questionnaire) ชนิดประมาณค่า 5 ระดับ จำนวน 45 ข้อ ซึ่งมีค่าอำนาจ

จำแนกรายข้อระหว่าง .65 - .95 และค่าความเชื่อมั่นทั้งฉบับ .99 สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล ได้แก่ คะแนนเฉลี่ย ความเบี่ยงเบนมาตรฐาน การทดสอบค่าที และการวิเคราะห์ค่าความแปรปรวนทางเดียว และการทดสอบความต่างรายคู่ด้วย ผลการพิจารณา พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 โดยรวมและรายด้านอยู่ในระดับปานกลาง พิจารณาเป็นรายด้านเรียงจากค่าเฉลี่ยมากไปหาน้อย ได้แก่ ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านการคัดกรองนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน และด้านการป้องกันช่วยเหลือและแก้ปัญหาตามลำดับ ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3 จำแนกตามเพศระดับช่วงชั้นที่สอนและขนาดโรงเรียน แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 (* $p < .05$) ส่วนประสมการทำงานแตกต่างกันอย่างไม่มีนัยยะสำคัญทางสถิติ ผลการสัมภาษณ์ผู้เชี่ยวชาญการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนจำนวน 3 ท่าน พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานต้องครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน เน้นการทำงานเป็นทีม และการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่างกระชับ ผนึกใจ ไม่มีรีรอที่จะแก้ปัญหาและกล้าเผชิญหน้าความจริงกับยุคสังคมปัจจุบัน

งานวิจัยต่างประเทศ

เซียบส์ (Siebs, 1999 : 63 - 68) ศึกษาเรื่อง การประเมินผลเกี่ยวกับประสิทธิภาพของโปรแกรมที่โรงเรียนออกแบบขึ้นเพื่อป้องกันการลาออกของนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาแถบชานเมืองจากมหาวิทยาลัย เซนต์หลุยส์ รัฐเซนต์หลุยส์ ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาประสิทธิภาพของโปรแกรมที่โรงเรียนออกแบบขึ้นเพื่อป้องกันการลาออกของนักเรียนในโรงเรียนแถบชานเมือง กลุ่ม ตัวอย่าง ได้แก่ ผู้เข้าร่วมในโปรแกรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน 72 คน ผลการศึกษาพบว่า นักเรียนสามารถประสบความสำเร็จ โดยมีผลสัมฤทธิ์สูงขึ้น สามารถเพิ่มระดับเกรดเฉลี่ยให้สูงขึ้น เพื่อความเอาใจใส่ในการเรียนมากขึ้น ได้รับการยอมรับนับถือมากขึ้น พัฒนาความสนใจมาสู่การเรียน พัฒนาวิสัยทัศน์ในอนาคตของตนเองและที่สำคัญ มีโอกาสมากขึ้นในการจบการศึกษาระดับมัธยมศึกษาตอนปลายหลังจากที่ได้รับเข้าร่วมใน โปรแกรมดูแลช่วยเหลือนักเรียน

ซันยี (Csanyi. 2003 : 80 - 85) ได้ศึกษาการประเมินผลการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้วยให้คำปรึกษาแบบเน้นความใจสำหรับโรงเรียนจาไมกา มหาวิทยาลัยเซนต์แอนดรูส์ รัฐมิชิแกน ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยวัตถุประสงค์ เลือกตรวจทัศนคติของกลุ่มตัวอย่างเกี่ยวกับการจัดการดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้วยการให้คำปรึกษาแบบเน้นความเข้าใจในโรงเรียน และสำรวจคุณลักษณะของการจัดการโปรแกรมให้คำปรึกษาแบบเน้นความเข้าใจโดยมีกลุ่มตัวอย่างรวมทั้งสิ้น 420 คน ได้แก่ นักเรียน 151 คน ครู 130 คน ครูแนะแนว 44 คน อาจารย์ใหญ่ 37 คน และผู้ปกครอง 58 คน จากโรงเรียน 54 แห่ง ผลการศึกษา พบว่า กลุ่มผู้บริหาร โรงเรียนครูและผู้ปกครองยอมรับว่า การจัดระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาแบบเน้นความเข้าใจที่นำมาใช้ในโรงเรียน จาไมกา ยังขาดองค์ความรู้ที่สำคัญบางอย่างซึ่งตรงตามมาตรฐานของการจัดระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนโดยให้คำปรึกษาแบบเน้นความเข้าใจและพบว่า มีความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ระหว่าง สภาพการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาแบบเน้นความเข้าใจ ที่เป็นจริง ในปัจจุบันกับแบบที่ความคาดหวัง โดยกลุ่มผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้ปกครองต่างก็แสดงความ คิดเห็นว่ามีความปรารถนาให้มีการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยให้คำปรึกษาแบบเน้นความ เข้าใจในโรงเรียนจาไมกาเป็นอย่างยิ่ง และยังจำเป็นต้องรณรงค์ให้ผู้จัดทำนโยบาย รวมทั้งกลุ่ม ผู้บริหาร โรงเรียน ครูและผู้ปกครองมีความเข้าใจตรงกันว่า ครูแนะแนวจะสามารถปฏิบัติงานใน การช่วยแก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียนที่เกิดขึ้นในโรงเรียน ได้ดีมากขึ้นถ้าหากว่าเขาได้รับความ สะดวกในการดำเนินการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

เคลลี (Kelly. 2003 : 80 - 83) ได้ศึกษาเรื่อง การประเมินผลการดำเนินงานระบบการดูแล ช่วยเหลือนักเรียน การศึกษาปฏิบัติการทัศนคติและระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองในการ ประเมินผลโครงการที่จัดขึ้นเพื่อช่วยแก้ไขปัญหาด้านการศึกษาสำหรับนักเรียน จากสถาบัน มหาวิทยาลัยแอคริน รัฐโอไฮโอ ประเทศสหรัฐอเมริกา ผลการศึกษาพบว่า มีความสัมพันธ์กันใน ระดับสูงระหว่างระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองกับความพึงพอใจของผู้ปกครอง และเมื่อ วิเคราะห์ความสำคัญแบบ (Pearson) พบว่า ผู้ปกครองมีความพึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์ที่เกิดขึ้นกับ บุตรหลานของพวกเขา ที่ระดับ .54 มีความพึงพอใจต่อโครงการที่ระดับ .74 และมีความพึงพอใจใน ภาพรวมที่ระดับ .70 ผู้คำมีความพึงพอใจต่อผลสัมฤทธิ์และต่อโครงการในระดับที่สูงขึ้นส่งผลต่อ การเพิ่มระดับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองให้สูงขึ้นด้วย และมีความแตกต่างระหว่างทัศนคติที่ เกี่ยวกับการมีส่วนร่วมของผู้ปกครองซึ่งเข้าร่วมในโครงการประเมินผลการดำเนินงานระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน กับกลุ่มผู้ปกครองที่ไม่ได้เข้าร่วมในโครงการมีระดับของการมีส่วนร่วมมากขึ้น

เล็กเก็ต (Leggett. 2004 : 76 - 78) ศึกษาเรื่อง การสำรวจผลกระทบของการจัด โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเน้นกระบวนการด้านการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษาจากสถาบันมหาวิทยาลัยคอร์ปัส คริสตี รัฐเท็กซัส ประเทศสหรัฐอเมริกา โดยมีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาผลกระทบของการจัด โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยเน้นทักษะด้านการแก้ปัญหาให้กับนักเรียนในระดับชั้นประถมศึกษา โดยมีกลุ่มตัวอย่างประกอบด้วยนักเรียนชั้นประถมศึกษาปีที่ 4 จำนวน 67 คน และครู 4 คน ผลการศึกษาพบว่า การจัดการโปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบเน้นทักษะด้านการแก้ปัญหา เป็นรูปแบบหนึ่งของการดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนในชั้นเรียน ซึ่งมีผลกระทบในด้านบวกต่อการจัดการศึกษา และการจัด โปรแกรมด้านการดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษาแก่นักเรียนอย่างเหมาะสมตามระดับอายุ จะมีผลในการช่วยให้กระบวนการตัดสินใจ กระบวนการบริหารจัดการและกระบวนการเรียนรู้มีความสะดวกมากขึ้น ทำให้เกิดชั้นเรียนที่สามารถใช้ทักษะการแก้ปัญหาในด้านบวกได้ และยังสามารถสังเกตเห็นการเปลี่ยนแปลงจากนักเรียนในกลุ่มทดลองการจัดโปรแกรมให้การดูแลช่วยเหลือนักเรียนแบบมีทักษะด้านการแก้ปัญหาได้อย่างชัดเจน

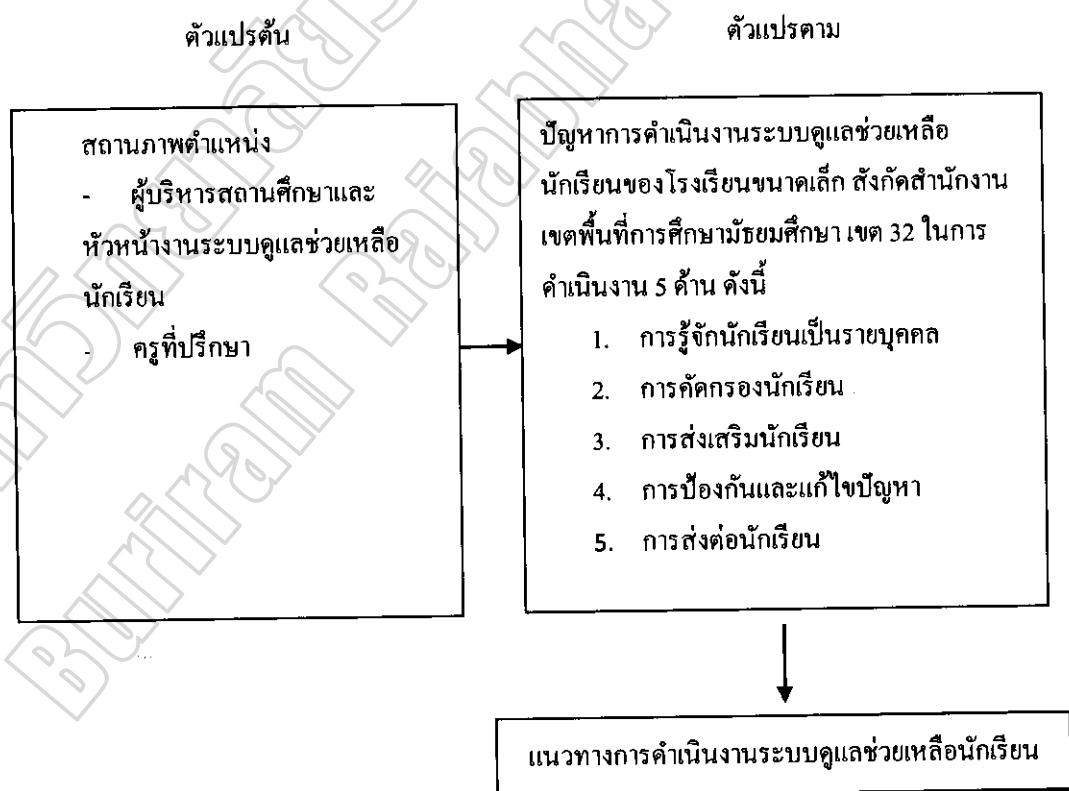
โคปแลนด์ (Copeland. 1978 : unpagged) ได้ศึกษาความสามารถในการรับรู้หรือเข้าใจของนักเรียนผู้ปกครอง ครู ที่ปรึกษาและผู้บริหารในการรับรู้บทบาทของผู้เกี่ยวข้องในการเปลี่ยนแปลงจากโรงเรียนประถมไปเรียน โรงเรียนมัธยม การสำรวจความคิดเห็นของนักเรียนผู้ปกครอง สัมภาษณ์ครูที่ปรึกษาและผู้บริหาร พบว่า นักเรียนรับรู้และเข้าใจการเปลี่ยนแปลงได้ยากเนื่องจากต้องพบกับความท้าทายใหม่ ๆ เช่น การเรียนที่ยากขึ้น ตารางเรียนที่แตกต่างกัน การมีเพื่อนใหม่และต้องค้นหาวางตัวเองต้องทำอะไรบ้าง ต้องเรียนอะไรบ้าง อย่างไรก็ตามนักเรียนจะเข้าใจความสัมพันธ์ในการเปลี่ยนแปลงนี้ตอนนักเรียนอยู่ในระดับเกรด 9 ถึงแม้ตอนนั้นจะไม่มีที่ปรึกษาหรือไม่มีเพื่อนก็ตาม และผลการศึกษายังพบอีกว่าผู้ปกครองมีส่วนเกี่ยวข้องกับการเปลี่ยนไปเรียนในโรงเรียนมัธยมยิ่งไปกว่านั้นจากการอ้างอิงการรายงานของนักเรียนและครูในโรงเรียนประถม และโรงเรียนมัธยมจะต้องดำเนินการในเรื่องการสร้าง ความเข้าใจด้วยวิธีการต่าง ๆ ของนักเรียนให้ดีขึ้นและสนับสนุนให้นักเรียน เรียนต่อให้มากขึ้นในอนาคต และส่งเสริมความรู้ความเข้าใจถึงการเปลี่ยนแปลงจากการเรียนในโรงเรียนประถมเป็นโรงเรียนมัธยม

จากการศึกษางานวิจัยในประเทศและต่างประเทศเกี่ยวกับงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา 5 ด้านในการดำเนินงาน ได้แก่ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและ

แก้ไขปัญหา การส่งต่อนักเรียน และการจัดโปรแกรม ด้านการแก้ปัญหาการดูแลช่วยเหลือและให้คำปรึกษานักเรียน จากการศึกษาสภาพปัญหา ความต้องการ ทักษะของครูที่ปรึกษา การมีส่วนร่วม การประเมินผลงาน และการสำรวจผลกระทบของการจัดโปรแกรมในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน พบว่า สถานภาพต่างกัน ประสบการณ์ทำงานต่างกัน ขนาดของโรงเรียนต่างกัน เพศต่างกัน มีสภาพปัญหาความต้องการทักษะแตกต่างกัน การประเมินผลระบบการดูแลช่วยเหลือ นักเรียนและการจัดทำเครื่องมือ โปรแกรมช่วยเหลือแก้ปัญหาทำให้นักเรียนเรียนดีมีผลสัมฤทธิ์ทางการเรียนสูงขึ้น

กรอบแนวคิดในการวิจัย

ในการศึกษางานวิจัยครั้งนี้ผู้วิจัยนำเอาความรู้ข้อมูลที่ได้ไปเป็นแนวทางสนับสนุนในการทำวิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ภาพประกอบ 2.10 กรอบแนวคิดที่ใช้ในการวิจัย

บทที่ 3

วิธีดำเนินการวิจัย

ในการดำเนินการวิจัย การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัย ได้ดำเนินการวิจัยตามขั้นตอนดังนี้

1. ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง
2. เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล
3. การเก็บรวบรวมข้อมูล
4. การวิเคราะห์ข้อมูล
5. สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถาม ในการเก็บรวบรวมข้อมูล
2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

การดำเนินการวิจัยตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย การศึกษา

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่ การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงปริมาณและเชิงคุณภาพ ดำเนินการวิจัย ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามใน การเก็บรวบรวมข้อมูล

ประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

1. ประชากร ประชากรที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ ได้แก่ บุคลากรของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2560 ประกอบด้วยผู้บริหารสถานศึกษา จำนวน 31 คน หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน จำนวน 31 คน ครูที่ปรึกษา จำนวน 547 รวมทั้งสิ้น 609 คน
2. กลุ่มตัวอย่าง กลุ่มตัวอย่างที่ใช้ในการวิจัยครั้งนี้ คือ บุคลากร โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้ดำเนินการดังนี้
 - 2.1 ผู้บริหารสถานศึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน
 - 2.2 หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขต พื้นที่การศึกษา เขต 32 ใช้ประชากรเป็นกลุ่มตัวอย่าง จำนวน 31 คน
 - 2.3 ครูที่ปรึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ได้จากการสุ่มจากจำนวนประชากร โดยการกำหนดขนาดของกลุ่มตัวอย่าง ตามตารางของ เครจซี และมอร์แกน (ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์, 2542 : 148 - 149) ได้กลุ่มตัวอย่าง 226 คน แล้วทำการสุ่ม ให้กระจายไปตามโรงเรียนต่าง ๆ ตามสัดส่วนด้วยวิธีการสุ่มอย่างง่าย (Simple Random Sampling) โดยการจับสลาก
 - 2.4 รวมกลุ่มตัวอย่างทั้งสิ้น จำนวน 288 คน รายละเอียดตามตาราง 3.1

ตาราง 3.1 จำนวนประชากรและกลุ่มตัวอย่าง

ประชากร				กลุ่มตัวอย่าง			
ผู้บริหาร สถานศึกษา	หัวหน้างาน ระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน	ครูที่ ปรึกษา	รวม	ผู้บริหาร สถานศึกษา	หัวหน้างาน ระบบดูแล ช่วยเหลือ นักเรียน	ครูที่ ปรึกษา	รวม
31	31	547	609	31	31	226	288

เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้ เป็นแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยการศึกษาจากเอกสาร ตำรา และยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลเกี่ยวกับสถานภาพตำแหน่ง

ตอนที่ 2 แบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยเป็นแบบสอบถามเกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กในองค์ประกอบ 5 ด้าน คือ

1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและ

แก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ ซึ่งแบบสอบถามเป็นแบบมาตราส่วนประมาณค่า (Rating Scale)

5 ระดับ คือ มากที่สุด มาก ปานกลาง น้อย น้อยที่สุด โดยกำหนดความหมายของคะแนน ดังนี้

5 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมากที่สุด

4 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับมาก

3 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับปานกลาง

2 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อย

1 หมายถึง มีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในระดับน้อยที่สุด

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสอบถาม

การสร้างแบบสอบถาม เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือของการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ

2.3 กำหนดโครงสร้างแบบสอบถามเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็กใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) การส่งต่อ

2.4 สร้างแบบสอบถามตามโครงสร้างเนื้อหา และรูปแบบตามที่กำหนดไว้

2.5 นำแบบสอบถามที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.6 การดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษา วิทยานิพนธ์

2.7 นำแบบสอบถามที่ผ่านการพิจารณาจากคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เสนอต่อผู้เชี่ยวชาญ 5 คน เพื่อตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา หากค่า IOC โดยพิจารณาจากค่า IOC 0.5 ขึ้นไป นำไปใช้ได้ สำหรับผู้เชี่ยวชาญประกอบด้วย

1. นายสรายุทธ เสลาภิรักษ์ วุฒิการศึกษา ค.ม. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนนางรอง ผู้เชี่ยวชาญด้านการบริหารการศึกษา

2. นายมานัส เวียงวิเศษ วุฒิการศึกษา ป.ศ. สาขาการวิจัยวัดผลและสถิติการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญด้านการวัดผลและประเมินผล

3. นายภูวนาด ยู พานวิทย์ วุฒิการศึกษา ค.ม. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนรณย์บุรีพิทยาคมรัชมังคลาภิเษก ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

4. นายอัครเดช หลาบนอก วุฒิการศึกษา ค.ม. ครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนร่มเกล้า ผู้เชี่ยวชาญด้านเนื้อหา

5. นายชำนาญ บุญวงศ์ วุฒิการศึกษา ประ.ค. สาขาการบริหารการศึกษา ตำแหน่ง ผู้อำนวยการชำนาญการพิเศษ โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม ผู้เชี่ยวชาญด้านภาษา

ผลจากการวิเคราะห์หาค่า IOC ปรากฏว่าแบบสอบถามจำนวน 38 ข้อ ผ่านเกณฑ์ทุกข้อ โดยมีค่า IOC ตั้งแต่ 0.8 ถึง 1

2.8 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขแบบสอบถามตามผู้เชี่ยวชาญแนะนำ และเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ตรวจสอบความถูกต้อง

2.9 นำแบบสอบถามไปทดลองใช้ (Try Out) กับผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษาของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 33 จำนวน 30 คน

2.10 นำแบบสอบถามมาวิเคราะห์หาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) เป็นรายด้านและโดยรวมของแบบสอบถามโดยวิธีหาค่าสัมประสิทธิ์ แอลฟา (Alpha Coefficient) ของ ครอนบาค ผลปรากฏว่ามีค่าความเชื่อมั่นเท่ากับ 0.87

2.11 นำแบบสอบถามที่ผ่านการหาค่าความเชื่อมั่น (Reliability) แล้วเสนอคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ เพื่อพิจารณาอีกครั้งก่อนทำการเก็บข้อมูล

2.12 จัดพิมพ์แบบสอบถามฉบับสมบูรณ์ เพื่อไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัย ได้วางแผน ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้อำนวยการ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

2. นำแบบสอบถามพร้อมสำเนาหนังสืออนุญาตถึงผู้บริหารสถานศึกษาส่งโดยตรงไปรษณีย์และด้วยตนเอง โดยผู้วิจัยแบบซองติดแสตมป์ จ่าหน้าซอง และขอความอนุเคราะห์ส่งแบบสอบถามคืนจำนวน 288 ฉบับ จำแนกตามสถานภาพ

3. ดำเนินการเก็บรวบรวมแบบสอบถาม โดยส่วนหนึ่งจัดส่งทางไปรษณีย์ส่วนหนึ่ง ผู้วิจัยเดินทางไปเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยตนเองและส่วนหนึ่งขอความร่วมมือจากครูที่เป็นตัวแทนผู้วิจัยรวบรวมข้อมูลส่ง ในกรณีที่แบบสอบถามไม่ครบ ผู้วิจัยได้เดินทางไปเก็บข้อมูลด้วยตนเอง พร้อมทั้ง

ตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถาม สามารถเก็บรวบรวมแบบสอบถามได้ทั้งสิ้น 288 ฉบับ คิดเป็นร้อยละ 100 เพื่อจะดำเนินการวิเคราะห์ข้อมูลในลำดับต่อไป

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลโดยใช้โปรแกรมสำเร็จรูปทางสถิติกำหนด ขั้นตอนการวิเคราะห์ตามขั้นตอนดังนี้

1. การตรวจสอบความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่ได้รับคืนมาทั้งหมดเพื่อทำการวิเคราะห์ข้อมูล
2. วิเคราะห์เกี่ยวกับสถานภาพ ของผู้ตอบแบบสอบถาม โดยการวิเคราะห์หาค่าความถี่ (Frequency Distribution) และหาค่าร้อยละ (Percentage)
3. ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการหาค่าเฉลี่ย (Mean) และส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (Standard Deviation) จำแนกรายด้านและรายชื่อ โดยการแปลค่าเฉลี่ยที่ใช้แบบสอบถามแบบมาตราส่วนประมาณค่า โดยใช้เกณฑ์ดังนี้ (ชูศรี วงศ์รัตน์, 2546 : 165)
 - 4.51 - 5.00 หมายถึง มีระดับปัญหาการดำเนินงานมากที่สุด
 - 3.51 - 4.50 หมายถึง มีระดับปัญหาการดำเนินงานมาก
 - 2.51 - 3.50 หมายถึง มีระดับปัญหาการดำเนินงานปานกลาง
 - 1.51 - 2.50 หมายถึง มีระดับปัญหาการดำเนินงานน้อย
 - 1.00 - 1.50 หมายถึง มีระดับปัญหาการดำเนินงานน้อยที่สุด
4. เปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามสถานภาพตำแหน่ง โดยใช้ t - test Independent

สถิติที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

1. สถิติที่ใช้ในการหาคุณภาพเครื่องมือ

1.1 การหาค่าความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (Content Validity) โดยใช้ดัชนีค่าความ

สอดคล้อง IOC

1.2 การหาค่าความเชื่อมั่น โดยใช้สัมประสิทธิ์แอลฟา (Alpha Coefficient) ตามวิธี

ของครอนบาค

2. สถิติพื้นฐาน

2.1 ค่าร้อยละ

2.2 ค่าเฉลี่ย (\bar{X})

2.3 ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน (S.D.)

3. สถิติที่ใช้ในการทดสอบสมมติฐาน การแจกแจงแบบที (t - test) Independent

2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนครูที่ปรึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 3 คน โดยได้จากผลการตอบแบบสอบถามปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่พบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนระดับมาก เพื่อสัมภาษณ์ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในเชิงลึก

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

ลักษณะของเครื่องมือ เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบ สัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น โดยได้ศึกษาจากเอกสาร ตำรา และยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือ ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ - สกุล โรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และวัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย กรอบคำสัมภาษณ์ ใน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามขั้นตอน ดังนี้

2.1 ศึกษาข้อมูลเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2.2 ศึกษาวิธีการสร้างเครื่องมือของการวิจัย เอกสารที่เกี่ยวข้องเพื่อใช้เป็นแนวทางในการสร้างเครื่องมือการวิจัย โดยยึดกรอบแนวคิดในการวิจัยเป็นแนวทางการสร้างเครื่องมือ

2.3 กำหนดโครงสร้างแบบสัมภาษณ์ โดยศึกษาพิจารณาแบบสัมภาษณ์ให้ครอบคลุมกระบวนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ

2.4 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างเนื้อหา และรูปแบบตามที่กำหนดไว้

2.5 นำแบบสัมภาษณ์ที่ผู้วิจัยสร้างขึ้น เสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณาให้ข้อเสนอแนะ

2.6 ดำเนินการปรับปรุงแก้ไขตามข้อเสนอแนะของคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

2.7 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล โดยมีขั้นตอนดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือและความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก ในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการเก็บรวบรวมข้อมูลงานวิจัย

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวน 1 โรงเรียน 3 คน ตามทศนะของผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา แต่ละท่านด้วย ตัวผู้วิจัยและสรุปรวบรวมความคิดเห็นแต่ละด้านทันทีที่จบการสัมภาษณ์ปัญหาแต่ละด้าน และสรุปอีกครั้งที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ซึ่งหากแต่ละท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมไว้ อีก การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงไว้ทุกครั้ง เพื่อความสะดวกในการเก็บรวบรวมข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล

การวิเคราะห์ข้อมูล ผู้วิจัยใช้การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ กำหนดขั้นตอนการวิเคราะห์ข้อมูลตามขั้นตอน ดังนี้

1. นำข้อมูลที่ได้จากการเก็บรวบรวมข้อมูลมาจัดกลุ่ม เพื่อแยกประเด็นสำคัญตามกรอบแนวคิดในการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

2. จับประเด็นที่เป็นข้อเสนอแนะสำคัญ นำเสนอเป็นความเรียง และนำข้อความจากการสัมภาษณ์ที่สำคัญ มาอ้างอิงประกอบด้วย

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ใช้การวิเคราะห์ด้วยค่าที (t - test) กำหนดระดับความสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

การดำเนินการวิจัยตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดำเนินการวิจัยด้วยวิธีวิจัยเชิงคุณภาพ ดำเนินการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ใน 5 ด้าน คือ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน 4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ ผู้วิจัยได้ศึกษากรอบแนวคิดปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ดังนี้

แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านระดับปัญหา ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เซึ่งปริมาณ ที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด 3 อันดับแรก และการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในด้านที่มีปัญหามากที่สุด จะนำผลการวิจัยดังกล่าวมาหาแนวทางการแก้ปัญหา โดยดำเนินการดังนี้

กลุ่มเป้าหมาย

กลุ่มเป้าหมายในการสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยได้จากการเลือกแบบเจาะจง (Purposive Sampling) โดยมีเกณฑ์ในการเลือก ดังนี้

1. เป็นผู้เชี่ยวชาญ ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เป็นคณะกรรมการในการประเมินการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. เป็นผู้ได้รับรางวัล หรือหน่วยงาน ได้รับรางวัล หรือร่วมสนับสนุน ส่งเสริม ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน

สำหรับผู้เชี่ยวชาญจำนวน 5 คน ประกอบด้วย

1. นายรณชัย สุขสมบูรณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. นางพันทิพา สวาสุ ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษาผู้รับผิดชอบงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. นายสมเกียรติ วัฒนากรประสิทธิ์ ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาการ ประชาน กรรมการประเมินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. นายราเมศน์ โสมแสน ผู้อำนวยการ โรงเรียน โนนสุวรรณพิทยาคม ผู้ได้รับรางวัลระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน เหรียญเงิน ระดับประเทศ
5. นางสาวสมนึก นครวงศ์ ครู โรงเรียนร่มเกล้าบุรีรัมย์ ผู้ได้รับรางวัล ครูผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เหรียญทอง อันดับหนึ่ง ระดับประเทศ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1. ลักษณะของเครื่องมือ

เครื่องมือที่ใช้ในการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัยครั้งนี้เป็นแบบสัมภาษณ์ แบบกึ่งมีโครงสร้างเพื่อศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งแบ่งออกเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 สถานภาพของผู้ให้สัมภาษณ์ ประกอบด้วย ชื่อ-สกุล โรงเรียนที่ปฏิบัติงาน และ วัน เดือน ปี ที่สัมภาษณ์

ตอนที่ 2 แบบสัมภาษณ์แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย กรอบคำสัมภาษณ์ 5

ด้าน ได้แก่ 1) การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) การคัดกรองนักเรียน 3) การส่งเสริมนักเรียน
4) การป้องกันและแก้ปัญหา 5) การส่งต่อ

2. ขั้นตอนการสร้างแบบสัมภาษณ์

การสร้างแบบสัมภาษณ์เพื่อใช้ในการหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการตามลำดับขั้นตอน ดังนี้

2.1 สรุปปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก
สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากการตอบแบบสอบถามโดยเรียงลำดับ
ค่าเฉลี่ยมากที่สุด 3 ลำดับแรกในแต่ละด้านของปัญหาและจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหาจาก
การสัมภาษณ์ปัญหา

2.2 สร้างแบบสัมภาษณ์ตามโครงสร้างเนื้อหาางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดย
กำหนดแนวทางแก้ปัญหาแต่ละด้าน ในประเด็นเกี่ยวกับ การกำหนดนโยบาย แนวทางในการพัฒนา
แนวทางในการดำเนินงาน วิธีการประสานงาน และวิธีการกำกับ ติดตาม ประเมินและทบทวน

2.3 นำแบบสัมภาษณ์ฉบับร่างเสนอต่อคณะกรรมการที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์เพื่อพิจารณา
ตรวจแก้ไขเนื้อหาและสำนวนที่ใช้

2.4 จัดพิมพ์แบบสัมภาษณ์ฉบับสมบูรณ์ เพื่อนำไปดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลการวิจัย
ต่อไป

การเก็บรวบรวมข้อมูล

การเก็บรวบรวมข้อมูล ผู้วิจัยได้วางแผนดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลโดยมีขั้นตอน ดังนี้

1. ทำหนังสือขออนุญาตจากบัณฑิตวิทยาลัยมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ เพื่อขอความร่วมมือ
และความอนุเคราะห์จากผู้บริหารสถานศึกษาและครูผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัด
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ในการหาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน

2. การเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ (Interview) เกี่ยวกับแนวทางแก้ปัญหาการ
ดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 32 ตามแนวทางการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก
ผู้วิจัยสัมภาษณ์ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริม
การจัดการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา ครูผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามความคิดเห็นแต่ละด้านทันที

ที่จบการสัมภาษณ์แนวทางแก้ปัญหาแต่ละด้านและสรุปอีกครั้ง ที่การสัมภาษณ์สิ้นสุดลง ซึ่งหากแต่ละท่านมีความคิดเห็นเพิ่มเติมก็จะบันทึกเพิ่มเติมไว้ อีก การสัมภาษณ์แต่ละครั้งผู้วิจัยได้ขออนุญาตบันทึกเสียงไว้ทุกครั้ง เพื่อความสะดวกในการรวบรวมข้อมูลที่จะนำมาสรุปเป็นความเรียง

การวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลจากแบบสัมภาษณ์ดังนี้ การวิเคราะห์ข้อมูลจากการสัมภาษณ์ (Interview) แนวทางแก้ไขปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ข้อมูลที่ได้จากการสัมภาษณ์ ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา ผู้อำนวยการสถานศึกษา และครูผู้ดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยได้จากการสัมภาษณ์จากการเลือกแบบเจาะจง เพื่อสัมภาษณ์แนวทางแก้ปัญหา การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยวิเคราะห์ข้อมูลดังนี้

1. ผู้วิจัยอ่านข้อมูลทั้งหมด แล้วทำความเข้าใจในภาพรวมตามความคิดเห็นของผู้ให้ข้อมูล
2. นำข้อความที่ผู้ให้ข้อมูลมาจัดกลุ่มคำ (Phase) ที่เป็นประเด็นเดียวกันแล้วขีดเส้นเน้นคำหรือข้อความนั้น ๆ ในแต่ละบุคคล
3. อ่านทบทวนกลุ่มคำทั้งหมดที่จัดกลุ่มไว้จนเข้าใจกับความคิดของผู้ให้ข้อมูล
4. จับข้อความหรือคำที่สัมพันธ์กันในการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 แต่ละประเด็นในแต่ละด้านตัดข้อความที่ไม่จำเป็นออกไป แล้วนำเสนอเป็นความเรียง

บทที่ 4

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ในการดำเนินการวิจัย การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปรากฏผลการวิเคราะห์ข้อมูล ที่จะนำเสนอตามลำดับหัวข้อต่อไปนี้

1. สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล
2. การวิเคราะห์ข้อมูล
3. ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

สัญลักษณ์ที่ใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล

ผู้วิจัยได้กำหนดความหมายของสัญลักษณ์ในการเสนอผลการวิเคราะห์ข้อมูล ดังนี้

\bar{X}	แทน	ค่าเฉลี่ย
S.D.	แทน	ส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน
n	แทน	จำนวนกลุ่มตัวอย่างของผู้ตอบแบบสอบถาม
t	แทน	ค่าสถิติที่ใช้ในการพิจารณาในการแจกแจงแบบที (t - Distribution)
p	แทน	ความน่าจะเป็นที่คำนวณ

การวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เชิงปริมาณ
2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ผลการวิเคราะห์ข้อมูล

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เชิงปริมาณ ประกอบด้วยการนำเสนอผลการวิจัยดังนี้

1.1.1 ผลการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของผู้ตอบแบบสอบถาม ดังแสดงในตาราง

4.1 ดังนี้

ตาราง 4.1 จำนวนและร้อยละของผู้ตอบแบบสอบถาม จำแนกตามขนาดโรงเรียน

สถานภาพของผู้ตอบแบบสอบถาม	จำนวน	ร้อยละ
	n = 288	
ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	62	21.53
ครูที่ปรึกษา	226	78.47
รวม	288	100

จากตาราง 4.1 พบว่าผู้ตอบแบบสอบถามส่วนใหญ่ คือ ครูที่ปรึกษา คิดเป็นร้อยละ 78.47 รองลงมา คือ ผู้บริหารสถานศึกษาและหัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน คิดเป็นร้อยละ 21.53

1.1.2 ผลการวิเคราะห์การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากแบบสอบถามการวิจัยครั้งนี้ ผู้วิจัยได้ศึกษาระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังแสดงในตาราง 4.2 - 4.7 ตามลำดับ ดังนี้

ตาราง 4.2 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมและรายด้าน

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.54	0.83	ปานกลาง
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	2.50	0.82	ปานกลาง
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	2.56	0.89	ปานกลาง
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.63	0.80	ปานกลาง
5. ด้านการส่งต่อ	2.9	0.97	ปานกลาง
รวม	2.63	0.87	ปานกลาง

จากตาราง 4.2 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยภาพรวมอยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.87) และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้านพบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน ด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ ด้านการส่งต่อ ($\bar{X} = 2.91$, S.D. = 0.96) รองลงมา ได้แก่ ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.78) ส่วนด้านที่มีค่าเฉลี่ยต่ำสุด ได้แก่ ด้านการคัดกรองนักเรียน ($\bar{X} = 2.52$, S.D. = 0.84)

ตาราง 4.3 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ

ด้านการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคล	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล	2.68	1.06	ปานกลาง
2. โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล	2.68	1.06	ปานกลาง
3. โรงเรียนขาดการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียน ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว	2.42	1.10	น้อย
4. โรงเรียนขาดการส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.17	1.08	น้อย
5. ครูขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	2.36	0.97	น้อย
6. โรงเรียนดำเนินการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนรายบุคคลไม่เป็นระบบ	2.41	1.15	น้อย
7. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียน ไม่มีความหลากหลาย	2.82	0.93	ปานกลาง
8. ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในแต่ละด้านไม่เป็นปัจจุบัน	2.45	0.92	น้อย
9. งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ	3.01	0.93	ปานกลาง
รวม	2.54	0.83	ปานกลาง

จากตาราง 4.3 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.54$, S.D. = 0.83) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ

พบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 5 ข้อ ระดับปานกลาง 3 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.01$, S.D. = 0.93) รองลงมา คือ ข้อ 6 วิธีการและเครื่องมือ ที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 2.82$, S.D. = 0.93) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 3 โรงเรียนขาดการส่งเสริม สนับสนุนการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนเป็นรายบุคคล ($\bar{X} = 2.17$, S.D. = 1.08)

ตาราง 4.4 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ

ด้านการคัดกรองนักเรียน	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. การกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน	2.26	0.88	น้อย
2. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	2.53	0.90	ปานกลาง
3. ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน	2.38	0.87	น้อย
4. การคัดกรองนักเรียนไม่ได้บันทึกผลและแยกกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ	2.61	0.98	ปานกลาง
5. ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน	2.44	1.07	น้อย
6. ผลการคัดกรองนักเรียนไม่นำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	2.59	1.31	ปานกลาง
7. โรงเรียนขาดการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังฝ่ายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม	2.59	1.11	ปานกลาง
8. การคัดกรองนักเรียนไม่ได้พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	2.69	1.22	ปานกลาง
9. โรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน	2.46	0.82	น้อย
รวม	2.50	0.82	ปานกลาง

จากตาราง 4.4 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.50$, S.D. = 0.82) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่ามมีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 4 ข้อ ระดับปานกลาง 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 8 การคัดกรองนักเรียน ไม่ได้พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.11) รองลงมา คือ ข้อ 4 การคัดกรองนักเรียนไม่ได้บันทึกผลและแยกกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ ($\bar{X} = 2.61$, S.D. = 0.87) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุดคือ ข้อ 1 การกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน ($\bar{X} = 2.26$, S.D. = 0.88)

ตาราง 4.5 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวม และเป็นรายข้อ

ด้านการส่งเสริม	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียน	2.21	1.16	ปานกลาง
2. โรงเรียนขาดการสนับสนุนวิธีการป้องกันนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ	2.35	1.20	น้อย
3. การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนไม่ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน	2.56	0.98	ปานกลาง
4. ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโฮมรูม	2.45	1.09	น้อย
5. โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน	2.63	1.07	ปานกลาง
6. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย	2.63	0.98	ปานกลาง
7. งบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ	3.04	1.01	ปานกลาง
8. ขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	2.60	1.22	ปานกลาง
รวม	2.56	0.89	ปานกลาง

จากตาราง 4.5 พบว่าค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.56$, S.D. = 0.89) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 2 ข้อ ระดับปานกลาง 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุดคือ ข้อ 7 งบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่เพียงพอ ($\bar{X} = 3.04$, S.D. = 1.01) รองลงมา คือ ข้อ 5 โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 1.07) และการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย ($\bar{X} = 2.63$, S.D. = 0.98) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1 คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียน ($\bar{X} = 2.21$, S.D. = 1.16)

ตาราง 4.6 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้าน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยภาพรวมและเป็นรายข้อ

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. ครูขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน	2.53	0.91	ปานกลาง
2. การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา	2.38	0.81	น้อย
3. โรงเรียนขาดการชี้แจงและพัฒนาครูให้มีความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษา	2.53	1.00	ปานกลาง
4. เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามิเพียงพอ	3.05	0.97	ปานกลาง
5. โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา	2.57	0.93	ปานกลาง

ตาราง 4.6 (ต่อ)

ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
6. การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง	2.69	1.15	ปานกลาง
รวม	2.63	0.80	ปานกลาง

จากตาราง 4.6 พบว่าปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.62$, S.D. = 0.80) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อพบว่า มีปัญหาอยู่ในระดับน้อย 1 ข้อ ระดับปานกลาง 5 ข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 4 เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามากเกินไป ($\bar{X} = 3.05$, S.D. = 0.97) รองลงมา คือ ข้อ 6 การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง ($\bar{X} = 2.69$, S.D. = 1.15) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา ($\bar{X} = 2.38$, S.D. = 0.81)

ตาราง 4.7 ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐาน ระดับปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา มัธยมศึกษา เขต 32 โดยจำแนกเป็นรายด้านด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวม และเป็นรายข้อ

การส่งต่อนักเรียน	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
1. คุรขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ	2.65	0.95	ปานกลาง
2. วิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่หลากหลาย	2.80	1.16	ปานกลาง

ตาราง 4.7 (ต่อ)

ด้านการส่งต่อนักเรียน	n = 288		ระดับปัญหา
	\bar{X}	S.D.	
3. ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชา หรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการในการช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้	2.97	1.13	ปานกลาง
4. การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า	3.21	1.13	ปานกลาง
5. โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาด้วยการส่งต่อภายนอกโดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ	2.85	1.01	ปานกลาง
6. กระบวนการดำเนินการส่งต่อนักเรียนไม่เป็นระบบ	2.94	1.28	ปานกลาง
7. โรงเรียนขาดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอก	2.91	1.19	ปานกลาง
รวม	2.90	0.97	ปานกลาง

จากตาราง 4.7 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวม อยู่ในระดับปานกลาง ($\bar{X} = 2.90$, S.D. = 0.97) เมื่อพิจารณาเป็นรายข้อ พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกข้อ ข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ ข้อ 35 การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า ($\bar{X} = 3.21$, S.D. = 1.13) รองลงมา คือ ข้อ 3 ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการในการช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ ($\bar{X} = 2.97$, S.D. = 1.13) ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ข้อ 1 ขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ ($\bar{X} = 2.65$, S.D. = 0.95)

1.1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เชิงคุณภาพ การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตาม

กระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยแยกตามสถานภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา 1 โรงเรียน จำนวน 3 คน ผลการวิเคราะห์ข้อมูลแต่ละคนมีดังต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน การวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดีและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

1.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรอง และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในการบวนการคัดกรองนักเรียน ขาดความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน

1.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียนที่ชัดเจน ภาระงานของครูของครูมีมากเกินไปไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างหลากหลาย ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียน ขาดงบประมาณในการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนไม่

ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียนและขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

1.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่าการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไข ปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน ไม่มีการชี้แจงให้ครูมีความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการขาดประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียนในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอก พบว่าการดำเนินการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษา ไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌิมศึกษา เขต 32 ของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สำหรับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูล เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดีและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลายและไม่ชัดเจน

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรองนักเรียน และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่

ได้จากการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในกระบวนการ คัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วม

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียน ขาดงบประมาณในการดำเนินการ จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน ขาดการนิเทศ ติดตามและขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานภายนอก ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน ไม่มีการชี้แจงให้ครูมีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา

2.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอก พบว่า การดำเนินการส่งต่อนักเรียน ไม่มีการส่งต่อภายนอกขาดการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียนทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น จึงทำให้การส่งต่อไม่เป็นระบบ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สำหรับครูที่ปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อนักเรียนผลการวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนมีระบบการจัดการที่ดี แต่ขาดกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพ และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณและเวลาในการออกติดตาม ขาดกระบวนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่ามีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรองนักเรียน และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในกระบวนการ คัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน

3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียนไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ขาดกระบวนการทำงานที่เป็นไปตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติ ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน อีกทั้งครูยังขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

3.4) ด้านการป้องกันและแก้ไข้ปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียน ปัญหาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไข้ปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไข้ปัญหาจากหน่วยงานภายนอก ขาดวิธีการป้องกันและแก้ไข้ปัญหาที่ถูกวิธี ไม่มีการอบรมให้ครูมีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา เวลาในการดำเนินงานไม่เพียงพอ ความหลากหลายของนักเรียนและขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

3.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอก พบว่า การดำเนินการส่งต่อ ไม่มีการส่งต่อภายนอกขาดการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอน การส่งต่อไม่เป็นระบบ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก การส่งต่อไม่ถูกวิธีและล่าช้า

จากผลการสัมภาษณ์ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา จำนวน 3 ท่าน เกี่ยวกับปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัย ดังแสดงในตาราง 4.8 ดังนี้

ตาราง 4.8 ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัย ได้ดังนี้

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจนขาดระบบการจัดการที่ดี ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ไม่หลากหลาย ครูขาดความรู้ความเข้าใจไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	ขาดการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ขาดการนิเทศติดตาม
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ขาดการวางแผนการดำเนินงาน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ขาดงบประมาณในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมไม่ตรงกับ ความสนใจของนักเรียน
4. ด้านการป้องกันและแก้ไข ปัญหา	ขาดการนิเทศติดตามและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ขาดการอบรมให้ครูมีความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำ ขาดการนิเทศติดตามและไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหาไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อ

ตาราง 4.8 (ต่อ)

ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก การส่งต่อไม่เป็นระบบ กระบวนการส่งต่อไม่ถูกวิธีและล่าช้า ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง ปรากฏผลดังแสดงในตาราง 4.9 - 4.14 ดังนี้

ตาราง 4.9 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง โดยภาพรวมและรายด้าน

รายการ	ผู้บริหาร สถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.58	0.95	2.53	0.82	0.28	0.77
2. ด้านการคัดกรองนักเรียน	2.47	0.81	2.51	0.83	-0.24	0.80
3. ด้านการส่งเสริมนักเรียน	2.33	0.95	2.61	0.85	-1.14	0.25
4. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.49	0.84	2.63	0.77	-0.89	0.37
5. ด้านการส่งต่อนักเรียน	3.20	1.09	2.86	0.94	1.67	0.09
รวมเฉลี่ย	2.62	0.93	2.62	0.85	-0.06	0.46

จากตาราง 4.9 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกันเมื่อพิจารณารายด้าน พบว่า ทุกด้าน ไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.10 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล	2.72	1.14	2.65	1.02	0.33	0.74
2. โรงเรียนขาดการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียน ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว	2.34	0.96	2.50	1.11	-0.72	0.47
3. โรงเรียนขาดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนเป็นรายบุคคล	2.26	1.17	2.13	1.05	0.55	0.57
4. ครูขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	2.57	1.19	2.30	0.91	1.29	0.19
5. โรงเรียนดำเนินการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนรายบุคคลไม่เป็นระบบ	2.61	1.25	2.36	1.11	1.01	0.31
6. วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลาย	2.95	1.06	2.78	0.89	0.78	0.44

ตาราง 4.10 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
7. ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในแต่ละด้านไม่เป็นปัจจุบัน	2.45	0.84	2.42	0.91	0.14	0.88
8. งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ	2.72	1.17	3.08	0.91	-1.39	0.17
เฉลี่ย	2.58	0.95	2.53	0.82	0.28	0.77

จากตาราง 4.10 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก ตั้งกักตักงานเขตพื้นที่การศึกษามัชฌมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่าทุกข้อไม่แตกต่างกัน

ตาราง 4.11 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการคัดกรองนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. การกำหนดแนวทางและ ผู้รับผิดชอบการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน	2.45	0.84	2.23	0.91	1.17	0.24
2. ครูขาดความรู้ความเข้าใจใน หลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน	2.18	0.97	2.58	0.88	-2.10	0.03

ตาราง 4.11 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการคัดกรองนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
3. การคัดกรองนักเรียนไม่ได้บันทึกผล และแยกกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ	2.18	0.97	2.41	1.04	-1.05	0.29
4. ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็น ปัจจุบัน	2.51	0.80	2.63	0.88	-0.75	0.45
5. ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็น ปัจจุบัน	2.34	0.78	2.45	1.03	-0.55	0.58
6. ผลการคัดกรองนักเรียนไม่นำไปใช้ ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	2.41	0.98	2.61	1.07	-0.88	0.37
7. โรงเรียนขาดการรายงานผลการคัด กรองนักเรียนไปยังฝ่ายหรือหน่วยงาน ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือได้ อย่างเหมาะสม	2.84	1.14	2.53	1.31	1.10	0.27
8. การคัดกรองนักเรียนไม่ได้ พิจารณาจากหลาย ๆ ด้าน	2.84	1.33	2.67	1.07	0.81	0.41
9. โรงเรียนขาดการมีส่วนร่วม ในการพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน	2.45	1.31	2.46	1.22	-0.04	0.96
เฉลี่ย	2.46	0.81	2.50	0.83	-0.24	0.80

จากตาราง 4.11 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งด้านการคัดกรองนักเรียนโดยภาพรวมไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 3 ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน

ตาราง 4.12 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน	ผู้บริหาร สถานศึกษา		ครูที่ปรึกษา		t	p
	หัวหน้าระบบดูแลฯ					
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. คณะครูและบุคลากรในโรงเรียน ไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพ ปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและ ส่งเสริมนักเรียน	2.45	0.84	2.23	0.91	1.17	0.24
2. โรงเรียนขาดการสนับสนุนวิธีการ ป้องกันนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ	2.18	0.97	2.58	0.88	-2.10	0.03
3. การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียน ไม่ตรงกับความสนใจและความ ต้องการของนักเรียน	2.26	1.03	2.58	0.95	-1.59	0.11
4. ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจ ในการจัดกิจกรรมโฮมรูม	2.14	1.00	2.48	1.07	-1.46	0.14
5. โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทาง ส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน	2.07	0.92	2.71	1.06	-3.13	0.00*
6. การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะ การดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย	2.64	1.40	2.61	0.88	0.12	0.89
7. งบประมาณในการจัดกิจกรรม พัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ	2.72	0.90	3.07	1.00	-1.66	0.09
8. ขาดการนิเทศ ติดตาม การจัด กิจกรรมส่งเสริมนักเรียน	2.14	1.00	2.65	1.22	-1.98	0.04*
เฉลี่ย	2.33	0.95	2.61	0.85	-1.14	0.25

จากตาราง 4.12 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญ ทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 2 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน และ ข้อ 8 ขาดการนิเทศติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

ตาราง 4.13 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาโดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ครูขาดทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน	2.24	0.64	2.55	0.92	-2.25	0.02
2. การป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา	2.03	0.81	2.44	0.80	-2.37	0.01*
3. โรงเรียนขาดการชี้แจงและพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาตามหลักวิชาเบื้องต้นแก่นักเรียน	2.61	0.84	2.51	1.03	0.53	0.59
4. เวลาในการจัดทำกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ	2.64	1.02	3.11	0.95	-2.21	0.02*
5. โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา	2.32	1.13	2.58	0.88	-1.47	0.14

ตาราง 4.13 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
6. การติดตามการป้องกันและแก้ไข ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ ต่อเนื่อง	3.07	1.24	2.61	1.13	1.89	0.06
เฉลี่ย	2.49	0.84	2.63	0.77	0.89	0.37

จากตาราง 4.13 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหโดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ .05 จำนวน 3 ข้อ ได้แก่ ข้อ 1 ครูขาดทักษะ ความรู้ ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน ข้อ 2 การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา และ ข้อ 4 เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามีเพียงพอ

ตาราง 4.14 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมและรายข้อ

ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
1. ครูขาดความรู้และทักษะในการ วิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ	2.63	0.97	2.65	0.95	-0.23	0.81

ตาราง 4.14 (ต่อ)

ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งต่อนักเรียน	ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลฯ		ครูที่ปรึกษา		t	p
	n = 62		n = 226			
	\bar{X}	S.D.	\bar{X}	S.D.		
2. วิธีการในการช่วยแก้ปัญหา นักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ หลากหลาย	3.03	0.94	2.76	1.21	1.07	2.28
3. ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครู แนะแนว ครูประจำวิชา หรือฝ่าย ปกครองขาดวิธีการในการช่วย แก้ปัญหานักเรียนที่ไม่สามารถ แก้ปัญหาได้	3.02	1.15	2.97	1.12	0.09	0.92
4. การส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับ การช่วยเหลือไม่ถูกต้องและล่าช้า	3.57	1.32	3.16	1.10	1.69	0.09
5. โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาด้วยการ ส่งต่อภายนอก โดยครูแนะแนวหรือ ฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ	3.45	1.32	2.74	0.90	2.63	0.01*
6. กระบวนการดำเนินการส่งต่อไม่ เป็นระบบ	3.34	1.40	2.88	1.26	1.67	0.09
7. โรงเรียนขาดการประสานความ ร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรที่ เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือ นักเรียนทั้งภายในและภายนอก	3.39	1.53	2.86	1.12	1.80	0.08
เฉลี่ย	3.20	1.09	2.86	0.94	1.67	0.09

จากตาราง 4.14 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำนวนสถานภาพตำแหน่ง

ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวม ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ความแตกต่างกันอย่างน้อยมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 จำนวน 1 ข้อ ได้แก่ ข้อ 5 โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาด้วยการส่งต่อภายนอกโดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ

ตอนที่ 3 การศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

จากผลการวิจัยตอนที่ 1 ผลการวิเคราะห์ค่าเฉลี่ยและส่วนเบี่ยงเบนมาตรฐานปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังตาราง 4.8 - 4.14 ในประเด็นปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ประกอบด้วย 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ 5) ด้านการส่งต่อ พบว่าโรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 มากที่สุด 3 ด้าน ได้แก่ ด้านการส่งต่อนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา ด้านการส่งเสริมนักเรียนตามลำดับ และจากผลการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงคุณภาพ ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า โรงเรียนมีปัญหาการดำเนินงาน ได้แก่ ไม่มีการประชุมวางแผน การดำเนินงานที่ชัดเจนขาดระบบการจัดการที่ดี เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการนิเทศติดตาม และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ดังนั้นจากผลการวิจัยในตอนต้นที่ 1 ผู้วิจัยจึงนำมาเป็นประเด็นในการศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อนำมาประกอบเป็นข้อมูลในการสร้างเครื่องมือเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูลสำหรับการศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จึงนำมาสู่การกำหนดประเด็นในการสัมภาษณ์ ดังนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน เรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมเพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครู

ไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมนักเรียน และขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริม
นักเรียน

ประเด็นที่ 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกัน
และแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ การติดตามการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่
ต่อเนื่อง โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกัน
และแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนขาดมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา ไม่นำผล
การคัดกรองมาใช้ในการจัดกระบวนการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนขาดการส่งเสริมการมี
ส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนและขาดการ
นิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งต่อ เรื่องการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของ
นักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า ขาดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรและ
องค์กรที่เกี่ยวข้อง ในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น
ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการ ในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่
สามารถแก้ปัญหาได้ การส่งต่อไม่เป็นระบบ และขาดการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการส่งต่อ

จากการสัมภาษณ์ผู้ทรงคุณวุฒิ จำนวน 5 ท่าน เกี่ยวกับแนวทางการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ผู้วิจัยวิเคราะห์ผลการวิจัยได้ดังนี้

1. ด้านการส่งเสริมนักเรียน

- 1.1 ประชุมวางแผนการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง
โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้
- 1.2 ประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน
เพื่อช่วยสนับสนุนในการช่วยหาแนวทางและงบประมาณการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียน
- 1.3 ส่งเสริมให้ครู จัดกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจ
และความถนัดของนักเรียน โดยนำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการพิจารณาการจัดกิจกรรม
ส่งเสริมนักเรียน
- 1.4 สร้างความตระหนัก สร้างจิตสำนึกในองค์กร โดยการประชุม อบรมบุคลากร
ศึกษาดูงาน มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน
- 1.5 ส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการร่วมคิด ร่วมวางแผน ร่วมทำร่วมแก้ปัญหา
และร่วมพัฒนา กิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในชุมชนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง
- 1.6 จัดให้มีการนิเทศกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนภายในสถานศึกษา โดยเน้นการนิเทศ

ที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร กำหนดปฏิทินการนิเทศและแบบบันทึกการนิเทศในการบันทึกผลการดำเนินงาน เพื่อนำผลการดำเนินงานมาพัฒนาปรับปรุงและนำไปใช้ต่อไป

2. ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1 ประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการ การดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.2 ให้ความรู้ เสริมสร้างความคิดและเทคนิคทักษะของครูทางด้านการให้คำปรึกษา การช่วยเหลือ การป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน

2.3 ประสานงานระหว่าง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน

2.4 นำผลมาคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหาเพื่อจัดกระบวนการดูแลส่งเสริมพัฒนานักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงควรมีการดูแลอย่างใกล้ชิด

2.5 ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุวมชน ท้องถิ่น

2.6 กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมให้เหมาะสมและเพียงพอ โดยการจัดทำตารางการดำเนินงานให้ชัดเจน

2.7 ส่งเสริมการนิเทศ ติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีการกำหนดปฏิทินเวลาและแบบบันทึกการนิเทศ เพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นระบบ

3. ด้านการส่งต่อ

3.1 ประชุมวางแผนคณะทำงานในฝ่ายต่าง ๆ โดยจัดทำ ทำเนียบผู้รับผิดชอบ

3.2 ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนเพื่อได้รับการช่วยเหลือโดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน

3.3 ส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากร รวมถึงสร้างความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากส่งต่อนักเรียน โดยการจัดการอบรมขั้นตอนวิธีการดำเนินการส่งต่อ การประมวลผล การรายงานผลเพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข

3.4 นิเทศการดำเนินงานและนำผลการปฏิบัติตามพัฒนา ปรับปรุง และนำไปใช้ โดยการจัดทำปฏิทินและเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลการส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก

การวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา การศึกษาแนวทางการแก้ปัญหาคำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

สรุปเป็นผังแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ดังภาพประกอบ 4.1

ภาพประกอบ 4.1 ผังแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

บทที่ 5

สรุปผล อภิปรายผล และข้อเสนอแนะ

ในการดำเนินการวิจัย การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยจะสรุปผล อภิปรายผล และมีข้อเสนอแนะตามลำดับดังนี้

1. ความมุ่งหมายของการวิจัย
2. วิธีการดำเนินการวิจัย
3. สรุปผลการวิจัย
4. อภิปรายผล
5. ข้อเสนอแนะ

ความมุ่งหมายของการวิจัย

1. เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
2. เพื่อเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
3. เพื่อหาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

วิธีการดำเนินการวิจัย

การวิจัยครั้งนี้ เป็นการวิจัยเพื่อให้ได้มาซึ่งปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 สามารถนำผลการวิจัยไปเป็นแนวทางในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนให้มีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น ซึ่งได้แบ่งขั้นตอนในการวิจัยออกเป็น 3 ขั้นตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย 3 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงคุณภาพ ใช้การสัมภาษณ์ในการเก็บรวบรวมข้อมูล

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ตอนที่ 3 แนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

สรุปผลการวิจัย

ผลการวิจัยสรุปได้ดังนี้

ตอนที่ 1 การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ประกอบด้วย 2 ขั้นตอนย่อย ดังนี้

1. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยอาศัยการวิจัยเชิงปริมาณ ใช้แบบสอบถามในการเก็บรวบรวมข้อมูล

1.1 ผู้ตอบแบบสอบถาม ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน และครูที่ปรึกษาโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2561 จำนวน 288 คน

1.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด ได้แก่ การส่งต่อนักเรียน รองลงมา ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียน ซึ่งปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ด้าน ดังนี้

1.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม มีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ รองลงมา คือ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลายส่วน

ข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนขาดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน เป็นรายบุคคล

1.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การคัดกรองนักเรียน ไม่ได้พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน รองลงมา คือ ผลการคัดกรองนักเรียนไม่นำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน

1.2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คืองบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ รองลงมา คือ โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนและการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะครูและบุคลากรใน โรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียน

1.2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามีไม่เพียงพอ รองลงมา คือ การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา

1.2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือ ไม่ถูกทาง และล่าช้า รองลงมา คือ กระบวนการดำเนินการส่งต่อไม่เป็นระบบ ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ ครูขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ

2. การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เชียงคุณภาพ

2.1 ผู้ให้สัมภาษณ์ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ปีการศึกษา 2556 จำนวน 3 คน

2.2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 โดยการวิเคราะห์ข้อมูลเชิงเนื้อหา พบว่า มีปัญหาในการดำเนินระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ซึ่งปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน มี 5 ด้าน ดังนี้

2.2.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล พบว่า ไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานเครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย ครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงานรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

2.2.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน พบว่า ขาดการนำข้อมูลที่ได้จากการศึกษานักเรียนเป็นรายบุคคลมาใช้ในการคัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วมในการดำเนินงาน ขาดการนิเทศติดตาม

2.2.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน พบว่า ขาดการวางแผนการดำเนินงานไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนขาดงบประมาณในการดำเนินงาน การจัดกิจกรรมไม่ตรงกับความต้องการของนักเรียน ขาดการนิเทศติดตามและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

2.2.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบว่า ขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ขาดการอบรมให้ครูมีความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำ ขาดการนิเทศติดตามและไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา

2.2.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อ ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก การส่งต่อไม่เป็นระบบกระบวนการส่งต่อนักเรียน ไม่ถูกวิธีและล่าช้า รวมทั้งขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน

ตอนที่ 2 การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามขนาดของโรงเรียน โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกัน

1. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ทุกชื่อมีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน

2. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.5 ได้แก่ ครูขาดความรู้ความเข้าใจใน หลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน

3. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการส่งนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน ขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริม นักเรียน

4. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ตำแหน่ง ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ ครูขาดทักษะ ความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ

5. ผลการเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพ ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวม พบว่า ไม่แตกต่างกัน และเมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า แตกต่างกันอย่างมีนัยสำคัญทางสถิติที่ระดับ 0.05 ได้แก่ โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาด้วยการส่งต่อภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ

ตอนที่ 3 แนวทางการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน โรงเรียนจัดประชุมวางแผนการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง โดยกระบวนการจัดการเรียนรู้ (Knowledge Management) โดยใช้ปัญหาเป็นฐานประสานความร่วมมือ สร้างเครือข่ายทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชนเพื่อช่วยสนับสนุน ในการช่วยหาแนวทางและงบประมาณการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียน ส่งเสริมให้ครูจัดการกระบวนการเรียนรู้และกิจกรรมให้สอดคล้องกับความสนใจและถนัดของผู้เรียน โดยนำผลการคัดกรองมาใช้ในการพิจารณาจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักสร้างจิตสำนึกในองค์กร โดยการประชุม อบรมบุคลากร ศึกษาดูงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ส่งเสริมการสร้างแรงจูงใจให้เกิดการร่วมคิดร่วมวางแผน ร่วมทำ ร่วมแก้ปัญหาและร่วมพัฒนา กิจกรรมการส่งเสริมนักเรียนในชุมชนกับผู้ที่มีส่วนเกี่ยวข้อง จัดให้มีการนิเทศกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนภายในสถานศึกษาโดยเน้นการนิเทศที่ร่วมมือช่วยเหลือกันแบบกัลยาณมิตร กำหนดปฏิทินการนิเทศและแบบบันทึกการนิเทศ

2. แนวทางการแก้ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา จัดประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วมของภาคีเครือข่ายและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการกำหนดมาตรการการดำเนินงานป้องกันและแก้ไขปัญหา ให้ความรู้เสริมสร้างความคิดและเทคนิคทักษะของครูทางด้านการให้คำปรึกษา การช่วยเหลือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กำหนดตารางเวลาให้เหมาะสมและเพียงพอในการป้องกันและช่วยเหลือนักเรียน ประสานงานระหว่าง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการร่วมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการวางแผนการป้องกันและแก้ไขปัญหา เพื่อจัดการกระบวนการดูแลส่งเสริมพัฒนานักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงควรมีการดูแลอย่างใกล้ชิด ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ระหว่างบุคคล ครอบครัวยุวมชน ท้องถิ่น ส่งเสริมการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ โดยมีการกำหนดปฏิทินเวลาและแบบบันทึก การนิเทศเพื่อเป็นเครื่องมือในการเก็บข้อมูลการดำเนินงานที่เป็นระบบ

3. แนวทางการแก้ปัญหาด้านการส่งต่อนักเรียน ประชุมวางแผนคณะทำงานในฝ่ายต่าง ๆ โดยจัดทำทำเนียบผู้รับผิดชอบประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อนักเรียนเพื่อได้รับการช่วยเหลือ โดยกำหนดผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกและจัดทำข้อตกลงร่วมกัน ส่งเสริม สนับสนุนในการสร้างความรู้ความเข้าใจให้แก่บุคลากร รวมถึงสร้างความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับจากการส่งต่อนักเรียน โดยการจัดการอบรม ชี้แจงขั้นตอน วิธีการดำเนินการส่งต่อนักเรียน การประมวลผล การรายงานผล เพื่อนำมาปรับปรุงแก้ไข นิเทศ การดำเนินงานและนำผลการปฏิบัติมาพัฒนา ปรับปรุงและนำไปใช้ โดยการจัดทำปฏิทินและเครื่องมือในการบันทึกข้อมูลส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอก

อภิปรายผล

จากการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยจึงนำประเด็นที่น่าสนใจจากข้อค้นพบของผลการวิจัยในแต่ละขั้นตอน ซึ่งสอดคล้องกับวัตถุประสงค์ของการวิจัย จึงนำมาอภิปรายผลตามวัตถุประสงค์แต่ละข้อ ดังนี้

1. ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1.1 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงปริมาณ พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง และเมื่อพิจารณาเป็นรายด้าน พบว่า อยู่ในระดับปานกลางทุกด้าน โดยด้านที่มีค่าเฉลี่ยสูงที่สุด ได้แก่ การส่งต่อ รองลงมา ได้แก่ การป้องกันและแก้ไขปัญหา การส่งเสริมนักเรียน การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลและการคัดกรองนักเรียนตามลำดับ อาจเป็นเพราะว่า โรงเรียนได้มีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน กำหนดให้โรงเรียนทุกแห่งดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกัน และแก้ไขปัญหาและการส่งต่อในการดำเนินงานบุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องมีการดำเนินงานเป็นทีม ให้ความสำคัญในการดำเนินงาน จัดกระบวนการดำเนินงานให้เป็นระบบ มีความต่อเนื่องและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน (2550 : 5) ได้มีนโยบายเร่งพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษาทั่วประเทศ โดยเฉพาะ โรงเรียนขนาดเล็ก หลังพบเด็กมัธยมศึกษาตอนต้นกว่าแสนคนอยู่ในกลุ่มเสี่ยง เหตุสำคัญเพราะครูที่ปรึกษามีภาระงานมากจนไม่มีเวลาดูแลเด็ก และโรงเรียนกลุ่มนี้ยังไม่มีระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่เข้มแข็ง นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ รุจิราภรณ์ คำสิลา (2552 : 27) ศึกษาเรื่อง สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2 พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลางและสอดคล้องกับอรุณ กิตติโสภาลักษณ์ (2555 : 16) ศึกษาเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยองศึกษาชลบุรี เขต 3 พบว่า โดยรวมทุกด้านอยู่ในระดับปานกลาง ซึ่งเมื่อผู้วิจัยได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ

นักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 พบว่า มีประเด็นสำคัญที่ผู้วิจัยนำมาอภิปราย ดังนี้

1.1.1 ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โดยภาพรวม มีปัญหาในการดำเนินงาน อยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับน้อย โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ รองลงมา คือ วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลาย ส่วนข้อที่มี ค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ โรงเรียนขาดการส่งเสริมสนับสนุนการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนเป็น รายบุคคล ทั้งนี้อาจเนื่องมาจากการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องทำอย่างเป็นระบบและมีขั้นตอน โดยครูที่ปรึกษาต้องศึกษาข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล ต้องมีเครื่องมือในการเก็บ รวบรวมข้อมูล การนำข้อมูลไปใช้ในการปรับปรุงข้อมูลให้เป็นปัจจุบัน และมีการเก็บข้อมูลอย่าง เป็นระบบ หลังจากนั้นนำข้อมูลไปวิเคราะห์เพื่อนำผลการวิเคราะห์ที่ได้ไปช่วยเหลือนักเรียนต่อไป (กรมสุขภาพจิต. 2544ข) ในการจัดทำข้อมูลนักเรียนเป็นรายบุคคล ครูที่ปรึกษาจำเป็นต้องรู้จัก พื้นฐานทางครอบครัวของนักเรียนทุกคน ซึ่งครูที่ปรึกษาต้องมีการออกเยี่ยมบ้านนักเรียนเพื่อศึกษา และเก็บข้อมูลและเก็บข้อมูลจากผู้ปกครองและครูที่ปรึกษาอาจไม่ได้รับความสะดวกในการเยี่ยม บ้านนักเรียนทำให้ไม่ได้ข้อมูลที่ชัดเจนตามสภาพความเป็นจริง อาจเนื่องมาจากครู ที่ปรึกษามีภาระ งานมากทำให้ส่งผลต่อระยะเวลาในการออกเยี่ยมบ้านนักเรียน จึงทำให้ไม่มีเวลาในการเดินทางไป เยี่ยมบ้านนักเรียนได้อย่างทั่วถึง และขาดการสนับสนุนทางด้านงบประมาณด้านการดูแลช่วยเหลือ นักเรียน ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา เรื่องไพศาล (2547 : 50 - 51) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและ ข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงาน เขตพื้นที่การศึกษาลพบุรี พบว่า ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลอยู่ในระดับปานกลาง เนื่องมาจากครูที่ปรึกษามีภาระงานมาก ไม่มีเวลาในการเดินทางไปเยี่ยมบ้านนักเรียน ขาดแคลน งบประมาณในการสนับสนุน ทำให้ครูขาดข้อมูลนักเรียน และขาดขวัญกำลังใจในการทำงาน

1.1.2 ด้านการคัดกรองนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ย สูงสุด คือ การคัดกรองนักเรียนไม่ได้พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้านรองลงมา คือ ผลการคัดกรอง นักเรียนไม่นำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การกำหนด แนวทางและผู้รับผิดชอบการคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะการคัดกรองนักเรียน ต้องใช้เครื่องมือที่มีคุณภาพได้มาตรฐาน และครูที่มีประสบการณ์ในการจัดกิจกรรมการคัดกรอง นักเรียน อีกทั้งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต้องทำอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาและรวบรวมข้อมูลที่ ได้ไปใช้ปรับปรุงให้เป็นปัจจุบันและนำข้อมูลที่ได้จากการวิเคราะห์คัดกรองเพื่อนำผลไปช่วยเหลือ

นักเรียนต่อไป ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ กู๊ดแมน (Goodman. 2003 : 1178 - A) ได้ศึกษาการใช้แบบคัดกรองนักเรียนเป็นรายบุคคล (SDQ) เพื่อคัดกรองนักเรียนที่มีความผิดปกติทางจิตใจ เยาวชนในชุมชนที่รวบรวมข้อมูลด้วยแบบสอบถามหลาย ๆ ด้านจากผู้ปกครอง ครู และเพื่อนเยาวชนพบว่า ทุกกลุ่มให้ความเห็นว่าเป็นสิ่งผิดปกติทางจิตใจที่เกิดขึ้นเฉพาะบุคคล และเป็นความแปรปรวนของบุคคล โดยมีเหตุผลมาจากพฤติกรรมอยู่ไม่สุข ไม่อยู่นิ่ง พวกซึ่มเศร้า และพวกมีพฤติกรรมไม่พึงประสงค์อื่น ๆ ทำให้การคัดกรองเยาวชนที่ผิดปกติทางด้านจิตใจมีความแม่นยำและแก้ปัญหาดังกล่าวได้อย่างมีประสิทธิภาพเหมาะสมมากกว่าการเก็บข้อมูลจากเพียงครูและเพื่อนเยาวชน และอาจเนื่องมาจากการคัดกรองนักเรียนเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล แล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์และตัวชี้วัดในการคัดกรองนักเรียนที่สถานศึกษากำหนด อีกทั้งการเก็บรักษาความลับผลการคัดกรองนักเรียนอยู่ในระดับดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูต้องทำอย่างเป็นระบบ โดยการศึกษาและการเก็บรวบรวมข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเป็นรายบุคคล เพราะเป็นการวิเคราะห์ข้อมูลทั้งหมดที่ได้จากการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลแล้วนำผลที่ได้มาจำแนกตามเกณฑ์การคัดกรองที่สถานศึกษากำหนดการคัดกรองนักเรียนสถานศึกษาควรมีการประชุมครู เพื่อกำหนดเกณฑ์การคัดกรองในการจัดกลุ่มนักเรียนร่วมกันให้เป็นที่ยอมรับของครู ในสถานศึกษาและสอดคล้องกับสภาพความเป็นจริง สอดคล้องกับงานวิจัยของ เรืองยศ อุดรศาสตร์ (2546 : 19) กล่าวถึงความสำคัญของการคัดกรองนักเรียน การจัดกลุ่มนักเรียนนี้มีประโยชน์ต่อครูที่ปรึกษาในการหาวิธีการเพื่อดูแลช่วยเหลือนักเรียนได้อย่างถูกต้อง โดยเฉพาะการแก้ไขปัญหามาให้ตรงกับปัญหาของนักเรียนยิ่งขึ้น และมีความรวดเร็วในการแก้ไขปัญหาเพราะมีข้อมูลนักเรียนในด้านต่าง ๆ ซึ่งหากครูที่ปรึกษาไม่คัดกรองนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มแล้ว ความชัดเจนในเป้าหมายเพื่อการแก้ไขปัญหานักเรียนจะมีน้อยลง

1.1.3 ด้านการส่งเสริมนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ งบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ รองลงมา คือ โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนและการจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียน ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนขนาดเล็กส่วนใหญ่จะได้รับจัดสรรงบประมาณในการพัฒนาการศึกษาน้อยกว่าสถานศึกษาขนาดใหญ่ ในขณะที่ต้องจัดกิจกรรมในการส่งเสริมนักเรียนในทุกด้านเท่ากันเพื่อช่วยป้องกันมิให้นักเรียนที่อยู่ในกลุ่มปกติกลายเป็นนักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือ

กลุ่มมีปัญหา และเป็นการช่วยให้นักเรียนกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มมีปัญหา กลับมามีพฤติกรรมที่ดีขึ้นตามสถานศึกษาหรือชุมชนคาดหวังนั้น เป็นการทำในสิ่งที่ไม่อาจคาดการณ์ได้ว่าจะเกิดผลที่คาดได้อย่างสมบูรณ์ เพราะการดำเนินกิจกรรมต่าง ๆ นั้นอาจทำให้เกิดการเปลี่ยนแปลงได้จากปัจจัยหลายอย่างทั้งที่ครูควบคุมได้และควบคุมไม่ได้ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา เรื่อง ไฟศาล (2547 : 52) ได้วิจัยเรื่อง ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ด้านการส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนจึงไม่สำเร็จตามความมุ่งหมาย

1.1.4 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญห โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายข้อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามากเกินไป รองลงมา คือ การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง ส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่างานสอนของครูมีมาก รวมทั้งภารกิจด้านอื่นมาก ที่เป็นนโยบายของกระทรวงศึกษาธิการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา หรือหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จึงมีเวลาทำกิจกรรมร่วมกับนักเรียนน้อยลง ซึ่งส่งผลให้สัมพันธภาพของครูกับเด็กนักเรียนน้อยลงตามไปด้วย ประกอบกับสภาพสังคม และเศรษฐกิจในปัจจุบันเปลี่ยนแปลงไปมาก ค่านิยม และความศรัทธาในอาชีพครูน้อยลง ครูต้องทำงานนอกเวลาจึงไม่มีเวลาเหลือพอที่จะอุทิศให้กับลูกศิษย์เท่าที่ควร พ่อแม่ผู้ปกครองก็ขาดความสนใจในการดูแลบุตรหลาน ไม่มีเวลาพูดคุยกับครูทำให้ทั้งสองฝ่ายไม่ทราบปัญหาที่แท้จริงคืออะไร ทำให้ครูไม่สามารถติดตามผลการดูแลช่วยเหลือได้อย่างสม่ำเสมอ นอกจากนี้ กิจกรรมที่ใช้แก้ไขปัญหานักเรียนยังขาดความหลากหลายและขาดความชัดเจนในข้อคำถามบางข้อ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ ยุทธนา เรื่อง ไฟศาล (2547 : 50) ได้ศึกษาปัญหา และข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาชลบุรี พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกัน และการแก้ไขปัญหานักเรียนโดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง และสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548) ที่ได้ศึกษาปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โรงเรียนมัธยม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ปัญหาการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน โดยรวมและรายข้ออยู่ในระดับปานกลาง

1.1.5 ด้านการส่งต่อนักเรียน โดยภาพรวมมีปัญหาในการดำเนินงานอยู่ในระดับปานกลาง เมื่อพิจารณารายชื่อ พบว่า ส่วนใหญ่อยู่ในระดับปานกลาง โดยข้อที่มีค่าเฉลี่ยสูงสุด คือ การส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า รองลงมา คือ กระบวนการดำเนินการส่งต่อไม่เป็นระบบส่วนข้อที่มีค่าเฉลี่ยต่ำที่สุด คือ มาตรฐานความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ ทั้งนี้อาจเป็นเพราะว่า มาตรฐานทักษะขาดความเข้าใจในกระบวนการและการทำเอกสารของระบบ ส่วนใหญ่เป็นการส่งต่อกันภายใน โดยครูประจำวิชา ครูที่ปรึกษาส่งต่อไปยังครูที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ขึ้นอยู่กับลักษณะปัญหา เช่น ส่งต่อครูแนะแนว ครูพยาบาล หรือฝ่ายปกครอง ไม่มีการบันทึกส่งนักเรียน เป็นลายลักษณ์อักษร ขาดการวางระบบประสานงานกับหน่วยงานอื่นหรือเครือข่ายอื่น ทำให้การ ส่งต่อภายนอกกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องยังขาดประสิทธิภาพ ซึ่งสอดคล้องกับงานวิจัยของ บัวเครือ โพธิ์ชัย (2548 : 58) ได้ศึกษาวิจัยปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2 พบว่า ครูที่ปรึกษามีบทบาทในการช่วยเหลือประสานงานกับครูอาจารย์อื่น ๆ ในการแก้ปัญหานักเรียนรวมถึง การประสานงานกับผู้ปกครอง หน่วยงานภายในและภายนอก โรงเรียนในการช่วยเหลือนักเรียน แต่ครู มีข้อจำกัดด้านเวลาเนื่องจากครูมีภาระการสอนและงานพิเศษมาก ไม่มีเวลาปฏิบัติหน้าที่ ครูที่ปรึกษาได้อย่างเต็มที่ประกอบกับสภาพสังคมและเศรษฐกิจเปลี่ยนแปลงไป ครูต้องดิ้นรนเพื่อ การดำรงชีพมากขึ้น จึงทำให้ไม่มีเวลาในการให้คำปรึกษานักเรียนในทุกโอกาสที่นักเรียนประสบปัญหา

1.2 ผลการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ด้วยวิธีการวิจัยเชิงคุณภาพ พบว่า ไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย มาตรฐานความรู้ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ขาดการนิเทศติดตามรวมถึงขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน อาจเป็นเพราะว่าโรงเรียนมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐานที่ให้โรงเรียนทุกแห่งดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน โดยมีการดำเนินงาน 5 ด้าน คือ การรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล การคัดกรองนักเรียน การส่งเสริมนักเรียน การป้องกันและแก้ไขปัญหาและการส่งต่อ ในการดำเนินงาน บุคลากรทุกคนในโรงเรียนต้องมีการดำเนินงานเป็นทีมให้ความสำคัญในการดำเนินงาน จัดกระบวนการดำเนินงานให้เป็นระบบ มีความต่อเนื่องและประสานความร่วมมือจากทุกภาคส่วน

ที่เกี่ยวข้องเพื่อให้มีส่วนร่วมในการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือนักเรียนซึ่งสอดคล้องกับ
 กระทรวงศึกษาธิการ (2552.ข : 13) ได้กำหนดให้ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนอย่างเป็นระบบมีขั้นตอน โดยมีครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน
 โดยมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและนอกสถานศึกษา อันได้แก่
 คณะกรรมการสถานศึกษา ชุมชน ผู้ปกครอง ผู้บริหารและครูทุกคน มีวิธีการ และเครื่องมือที่ชัดเจน
 มีมาตรฐานคุณภาพและมีหลักฐานการทำงานที่ตรวจสอบได้ นอกจากนี้ ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ
 ปารีวรรณ โครตชมพู (2554 : 9) ศึกษาเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนของโรงเรียนข้าหม้อพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า
 ขาดระบบบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ขาดการประชุมวางแผนการดำเนินงาน
 ไม่มีคำสั่งแต่งตั้งคณะกรรมการทำงานที่ชัดเจน มีลักษณะการดำเนินงานแบบพึ่งพาอาศัย ช่วยกัน
 ทำงาน มีเอกสารหลักฐานในการดำเนินงานแต่ยังไม่สมบูรณ์แบบ และไม่นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้ในการ
 พัฒนาส่งเสริมให้นักเรียนให้มีคุณภาพ ไม่มีรูปแบบการป้องกันปัญหาที่หลากหลาย เครือข่าย
 ทางการศึกษาที่จะส่งเสริมนักเรียนมีน้อย โรงเรียนขาดการติดตามประเมินผลและการรายงานผล
 เพื่อพัฒนางานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลและสอดคล้องกับ
 โชคชัย อาษาสนา (2555 : 23) ศึกษาเรื่องปัญหา และแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนของโรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา
 มัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า ขาดการวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและไม่มี
 การแต่งตั้งผู้รับผิดชอบการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในแต่ละด้านที่ชัดเจน

2. การเปรียบเทียบปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
 ขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จำแนกตามสถานภาพตำแหน่ง
 โดยภาพรวมและรายด้าน พบว่า ไม่แตกต่างกันอาจเป็นเพราะปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
 ช่วยเหลือนักเรียนมีกระบวนการดำเนินงานเป็นขั้นตอน และต้องมีส่วนร่วมทุกฝ่ายอีกทั้งโรงเรียน
 ได้เห็นความสำคัญและพร้อมที่จะพัฒนาและปรับปรุงแก้ปัญหาในส่วนที่เกิดขึ้น จึงทำให้
 ทุกโรงเรียนมีปัญหาใกล้เคียงกัน และแต่ละสถานภาพตำแหน่งก็มีความรู้ ความเข้าใจ และมี
 การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนและพบปัญหาที่เหมือนกัน ทั้งด้าน กระบวนการ วิธีการ
 บุคลากร งบประมาณรวมถึงบริบท การดำเนินงาน ซึ่งสอดคล้องกับ กระทรวงศึกษาธิการ
 (2546 : 5) ที่กล่าวว่า ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนเป็นกระบวนการดำเนินงานดูแลช่วยเหลือ
 นักเรียนอย่างเป็นและครูทุกคนและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่
 สามารถตรวจสอบได้ระบบมีขั้นตอน มีทั้งผู้บริหาร ครูที่ปรึกษาเป็นบุคลากรหลักในการดำเนินงาน
 โดยการมีส่วนร่วมของบุคลากรทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกสถานศึกษา อันได้แก่

คณะกรรมการสถานศึกษาขั้นพื้นฐาน ผู้ปกครอง ผู้บริหาร ชุมชน ครูทุกคน มีวิธีการและเครื่องมือที่ชัดเจนมีมาตรฐานและมีหลักฐานการทำงานที่สามารถตรวจสอบได้ ดังนั้นสภาพปัญหาที่เกิดขึ้นในแต่ละโรงเรียนจึงไม่แตกต่างกันและยังสอดคล้องกับ บุญทรัพย์ นามเกษม (2557 : 2) การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษานครราชสีมา เขต 7 พบว่า มีปัญหาการดำเนินงาน ได้แก่ ไม่ได้มีการประชุมวางแผน การดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดี เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลาย ครูขาดความรู้ ความเข้าใจและไม่ตระหนักถึงความสำคัญของการดำเนินงาน ขาดการประสานงานกับหน่วยที่เกี่ยวข้อง ขาดการนิเทศติดตาม และขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน โดยภาพรวมและรายด้านมีปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนไม่แตกต่างกัน

3. การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 จากผลการวิจัย พบว่าโรงเรียนขนาดเล็กมีแนวทางในการดำเนินการแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนดังนี้

ด้านส่งเสริมนักเรียน พบว่า ควรมีการประชุมวางแผนดำเนินงานแบบมีส่วนร่วม ด้วยกระบวนการจัดการความรู้ ประสานความร่วมมือ เพื่อสร้างเครือข่ายทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน นำผลการคัดกรองมาใช้ในการพิจารณาจัดกิจกรรมสร้างความตระหนักและจิตสำนึกในองค์กร รวมถึงนิเทศ กำกับ ติดตามการดำเนินงาน

ด้านป้องกันและแก้ไข้ปัญหา พบว่า ควรจัดการประชุมวางแผนแบบมีส่วนร่วม ส่งเสริมสนับสนุนให้ครูได้รับความรู้ในการให้คำปรึกษานักเรียน ส่งเสริมให้มีการแลกเปลี่ยนความรู้ ประสบการณ์ ระหว่างบุคคล ครอบครัว ชุมชน ท้องถิ่น กำหนดตารางเวลาให้เหมาะสมและเพียงพอ รวมถึงส่งเสริมการนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ

ด้านการส่งต่อนักเรียน พบว่า ควรจัดการประชุมวางแผนคณะทำงานในฝ่ายต่าง ๆ โดยจัดทำทำเนียบผู้รับผิดชอบให้ชัดเจน ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ส่งเสริมสนับสนุนในการสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากร นิเทศการดำเนินงานและนำผลการดำเนินงานมาพัฒนา ปรับปรุงและนำไปใช้ ที่เป็นเช่นนี้อาจเนื่องมาจากโรงเรียนต้องมีการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างเป็นระบบ เพื่อให้นักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน ซึ่งสอดคล้องกับกระทรวงศึกษา (2552 : 14) ที่ว่า หากนักเรียนได้รับการดูแลและพัฒนาอย่างเต็มศักยภาพทุกด้าน ก็จะส่งผลให้ประเทศพัฒนาด้วย ซึ่งมีความสำคัญดังนี้ นักเรียนได้รับการดูแลช่วยเหลืออย่างทั่วถึงและตรงตามสภาพปัญหา

สัมพันธภาพระหว่างครูกับนักเรียนเป็นไปด้วยดีและอบอุ่น นักเรียนรู้จักตนเอง ควบคุมตนเอง ได้มีการพัฒนาความฉลาดทางอารมณ์ (EQ) ซึ่งเป็นรากฐานในการพัฒนาคนเก่ง (IQ) คุณธรรม จริยธรรม (MQ) และความมุ่งมั่นที่จะเอาชนะอุปสรรค (AQ) นักเรียนได้เรียนรู้อย่างมีความสุขและได้รับการส่งเสริมพัฒนาเต็มตามศักยภาพโดยรอบด้าน ผู้เกี่ยวข้องมีส่วนร่วมในการพัฒนาคุณภาพนักเรียนอย่างเข้มแข็ง จริงจังด้วยความเอื้ออาทร และสอดคล้องกับกระทรวงศึกษาธิการ (2552 : 42) จากการศึกษาแนวปฏิบัติการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษาสรุปได้ว่าการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนประกอบด้วยกระบวนการบริหารคุณภาพเชิงระบบตามแนวคิด PDCA ของ เดมมิ่ง (Deming, 1986) โดยมี 4 ขั้นตอน คือ การวางแผน (Plan) การดำเนินงาน (Do) การตรวจสอบประเมินผล (Check) และปรับปรุงพัฒนา (Action) ซึ่งนอกจากแนวทางการปฏิบัติงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนยังต้องใช้ระบบการทำงานเป็นทีม ซึ่งแบ่งทีมดำเนินงานเป็นทีมนำ ทีมสนับสนุนและทีมนำ โดยมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ การนิเทศ ติดตามและประเมินผล นอกจากนี้ผลการวิจัยยังสอดคล้องกับ ปารีวรรณ โครตชมภู (2554 : 34) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของ โรงเรียนชำนาญพิทยาคม สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า แนวทางการพัฒนาโดยรวมของโรงเรียน คือ โรงเรียนควรมีการวางแผนการดำเนินงานร่วมกันอย่างเป็นระบบ มีการจัดทำคำสั่งแต่งตั้งผู้ดำเนินงาน มีการประชุมชี้แจงให้ครู ผู้ปกครองและนักเรียนมีความเข้าใจที่ตรงกัน นำข้อมูลที่ได้รับมาใช้พัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพสูงสุด กำกับติดตามประเมินผลพร้อมทั้งรายงานผลการปฏิบัติงานอย่างน้อย ภาคเรียนละ 1 ครั้ง สอดคล้องกับ โชคชัย อาษาสา (2555 : 13) ศึกษาปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18 พบว่า โรงเรียนควรมีการบริหารจัดการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดี เป็นระบบ มีการแต่งตั้งคำสั่งผู้รับผิดชอบที่ชัดเจน ฝ่ายบริหารควรให้ความสำคัญกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูควรดำเนินการควบคู่ไปกับการจัดกิจกรรมการเรียนการสอนมีการประสานงานให้ทุกฝ่ายที่เกี่ยวข้อง มีส่วนร่วมคิด ร่วมดำเนินการในการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนร่วมกันและสอดคล้องกับอรชุน กิตติโสภาคย์ (2555 : 28) ศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 3 พบว่า แนวทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ควรสร้างความตระหนักให้ครูเห็นความสำคัญของการเยี่ยมบ้านนักเรียน มีโครงการ กำหนดวัตถุประสงค์ของโครงการ โดยวัตถุประสงค์และแนวทางการดำเนินงานต้องครอบคลุมทั้ง 5 ด้าน เน้นการทำงานเป็นทีมและการบริหารงานแบบมีส่วนร่วม

โดยเฉพาะผู้บริหารสถานศึกษา ต้องมีวิสัยทัศน์ในการบริหารงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนอย่าง กระชับ ฉับไว ไม่มีรีรอที่จะแก้ปัญหาและกล้าเผชิญความจริงกับยุคสังคมปัจจุบัน

ข้อเสนอแนะ

จากผลการวิจัยการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือ นักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อให้เกิด ประโยชน์ต่อการบริหารและการจัดการศึกษา ของ โรงเรียนผู้วิจัยมีข้อเสนอแนะ ดังนี้

1. ข้อเสนอแนะสำหรับการนำผลการวิจัยไปใช้

1.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

1.1.1 สร้างความเข้มแข็งให้โรงเรียนมีมาตรฐานในการจัดระบบดูแล ช่วยเหลือนักเรียน

1.1.2 จัดกิจกรรม ให้โรงเรียนจัดกิจกรรมส่งเสริมความปลอดภัยด้าน สิ่งแวดล้อมทางกายภาพ ทางสังคม สิทธิเด็ก ตลอดจนป้องกัน แก้ไขปัญหาต่าง ๆ ของนักเรียน เช่น ปัญหาสารเสพติด ปัญหาพฤติกรรม ปัญหาทางเพศ โดยประสานความร่วมมือกับผู้ปกครองชุมชน และองค์กรในท้องถิ่น

1.1.3 สร้างเครือข่ายให้โรงเรียนสร้างเครือข่ายแลกเปลี่ยนเรียนรู้เชื่อมโยงความรู้ สารสนเทศและความร่วมมือระหว่างผู้ปกครอง ชุมชน องค์กรและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

1.1.4 ประสาน ให้โรงเรียนมีการจัดทำระบบข้อมูลสารสนเทศเพื่อ การพัฒนาส่งเสริมแก้ไขและส่งต่อนักเรียน ในทุกระดับและทุกประเภท

1.2 ข้อเสนอแนะเชิงปฏิบัติการ

1.2.1 โรงเรียนควรพัฒนาการดำเนินงานด้านระบบส่งต่อ โดยชี้แจงและ ทำความเข้าใจกับนักเรียน และประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้องให้มากขึ้น

1.2.2 โรงเรียนควรประสานงานกับผู้ปกครองของนักเรียนกลุ่มเสี่ยง อย่างสม่ำเสมอ เพื่อขอความร่วมมือจากผู้ปกครองในการดูแลช่วยเหลือ

1.2.3 โรงเรียนควรจัดกิจกรรม โฮมรูม ชุมนุมหรือชมรม และส่งเสริม ให้นักเรียนเข้าร่วมอย่างสม่ำเสมอ

1.2.4 โรงเรียนควรพัฒนาบุคลากร โดยให้ความรู้เรื่องการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

2. ข้อเสนอแนะสำหรับการวิจัยครั้งต่อไป

2.1 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษาขั้นพื้นฐานในเขตการศึกษาอื่น ๆ เพื่อจะได้ทราบข้อมูลที่เป็นภาพรวมของ
การดำเนินงานที่กว้างขึ้น ทั้งนี้เพื่อนำไปวางแผนในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ได้

2.2 ควรมีการศึกษาเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งผลต่อความสำเร็จในการดำเนินงานด้านระบบ
ดูแลช่วยเหลือนักเรียน เพื่อนำผลที่ได้เผยแพร่และเสนอแนะต่อสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาต่อไป

2.3 ควรมีการศึกษาถึงบทบาทของผู้บริหารสถานศึกษา ครูผู้สอน คณะกรรมการ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐาน และผู้ปกครอง ในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
สถานศึกษา

2.4 ควรมีการศึกษาวิจัยเกี่ยวกับปัจจัยที่ส่งเสริมและปัจจัยที่เป็นอุปสรรคใน
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา ในแต่ละเขตพื้นที่การศึกษา

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

บรรณานุกรม

บรรณานุกรม

กรมสุขภาพจิต. (2554 ก). **คู่มือครูที่ปรึกษาาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : ยูเรนัส อิมเมจกรุ๊ป.

_____. (2554 ข). **คู่มือส่งเสริมสุขภาพจิตนักเรียนระดับมัธยมศึกษาตอนต้นสำหรับครู**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2554). **คู่มือการบริหารระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนช่วงชั้นที่ 1 - 2**

(ชั้นประถมศึกษาปีที่ 1 - 6). กรุงเทพฯ : สำนักงานกิจการ โรงพิมพ์องค์การ.

_____. (2555). **วารสารสุขภาพจิตแห่งประเทศไทยฉบับที่ 3**. ขอนแก่น :

มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

กระทรวงศึกษาธิการ. (2545). **พระราชบัญญัติการศึกษาแห่งชาติ 2542 และการวิเคราะห์ สาระสำคัญ**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2546 ก). **คู่มือการบริหารสถานศึกษาขั้นพื้นฐานที่เป็นนิติบุคคล**. กรุงเทพฯ :

กระทรวงศึกษาธิการ.

_____. (2546 ข). **คู่มือวิทยากรเครือข่ายระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2547). **แนวทางการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา**.

กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.

_____. (2550). **แนวทางการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษาให้คณะกรรมการ**

สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาและสถานศึกษา ตามกฎกระทรวงกำหนดหลักเกณฑ์และ

วิธีการกระจายอำนาจการบริหารและการจัดการศึกษา พ.ศ. 2550. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์

ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

_____. (2551). **แผนยุทธศาสตร์เพื่อพัฒนาโรงเรียนขนาดเล็ก ปี 2551 - 2553**. กรุงเทพฯ :

โรงพิมพ์การศาสนา.

_____. (2552). **ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและ

พัสดุภัณฑ์.

_____. (2555). **ปีการศึกษา 2555 - 2556 “ปีแห่งการดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้พ้นภัย**

ยาเสพติด”. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

กษมา วรวรรณ ฌ อยุธา. (2550). การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียนมัธยม. กรุงเทพฯ :
กรุงเทพฯธุรกิจ.

กันยา ศิริสูง. (2550). การศึกษาปัญหาและความต้องการในการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนตามความคิดเห็นของผู้บริหารและครูในสถานศึกษาสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษาชัยภูมิเขต 1 - 3. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). นครราชสีมา :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.

กัลยกร หอมเพชร. (2552). ทักษะการบริหารกับผลการบริหารงานของผู้บริหารโรงเรียนผู้นำการ
เปลี่ยนแปลง. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยศิลปากร.

กาญจนา ศรีกาพลิน. (2553). การบริหารกิจการนักเรียน. กรุงเทพฯ : อักษรวิทยา.

กานต์ กุมาศ. (2545). การประถมศึกษา. กาญจนบุรี : ภาควิชาพื้นฐานการศึกษา คณะครุศาสตร์
สถาบันราชภัฏกาญจนบุรี.

จันทนา บุญรุ่ง. (2548). การศึกษาบทบาทและปัญหาการปฏิบัติงานระบบการดูแลช่วยเหลือ
นักเรียน ของผู้บริหารครูที่ปรึกษาและครูแนะแนวในโรงเรียนนาร่อง สังกัดสำนักงาน
คณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
กรุงเทพฯ : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยศรีนครินทรวิโรฒ.

ชูศรี วงศ์รัตน์. (2546). เทคนิคการใช้สถิติเพื่อการวิจัย. กรุงเทพฯ : เนรมิตการพิมพ์.

โชคชัย อาษาสนา. (2555). การศึกษาปัญหาและทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนทุ่งเหียงพิทยาคม จังหวัดชลบุรี สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา
เขต 18. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
บูรพา.

โชวันันต์ มารุตวงศ์. (2546) การดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน ของโรงเรียน
มัธยมศึกษา สังกัดกรมสามัญศึกษา จังหวัดปทุมธานี. กรุงเทพฯ :
มหาวิทยาลัยเกษตรศาสตร์

ดำรง ประเสริฐกุล. (2542). การบริหารกิจการนักเรียน. พิษณุโลก : สถาบันราชภัฏพิบูลสงคราม.

ธีรวิมล ประทุมมนพรัตน์. (2546). การบริหารกิจการนักเรียน. สงขลา : มหาวิทยาลัยศรีนครินทร
วิโรฒ สงขลา.

ธีระ รุญเจริญ. (2546). ความเป็นมืออาชีพในการจัดและบริหารการศึกษายุคปฏิรูปการศึกษา.
กรุงเทพฯ : ข้าวฟ่าง.

- นางเยาว์ กัลยาณลักษณ์. (2547). การศึกษาปัญหาการดำเนินงานฝ่ายกิจการนักเรียนนักศึกษาของ
วิทยาลัยอาชีวศึกษาในภาคตะวันออกเฉียงเหนือ. รายงานการศึกษาค้นคว้าอิสระ
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
มหาสารคาม.
- นิวัฒน์ พูลจันทร์ และอรรรพร จตุรพัฒนานันท์. (2551). ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. พัทลุง :
โรงเรียนหารเทวรังสีประชาสรรค์ กลุ่มนิเทศติดตาม สพท. พัทลุง เขต 1.
- นันทพงศ์ พุกยชาดิรัตน์ (2546). การดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในสถานศึกษา
ขั้นพื้นฐาน ระดับมัธยมศึกษา กรุงเทพมหานคร วิทยานิพนธ์ ศษ.ม.
(การบริหารการศึกษา). บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมมาธิราช.
- บุญชม ศรีสะอาด. (2545). การวิจัยเบื้องต้น. กรุงเทพฯ : สุวีริยาสาส์น.
- บุญทรัพย์ นามเกษม. (2557). การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแล
ช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน ขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักเขตพื้นที่การศึกษา
ประถมศึกษา นครราชสีมา เขต 1 - 7. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- บัวเครือ โพธิ์ชัย. (2548). ปัญหาการดำเนินงานระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูในโรงเรียน
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาสระแก้ว เขต 2. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา).
ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- ประสิทธิ์ สุวรรณรักษ์. (2542). ระเบียบวิธีวิจัยทางพฤติกรรมศาสตร์และสังคมศาสตร์ภาควิชา
ทดสอบและวิจัยทางการศึกษา. บุรีรัมย์ : คณะครุศาสตร์ สถาบันมหาวิทยาลัย
ราชภัฏบุรีรัมย์.
- ปารีวรรณ โคตรชมภู (2554). ปัญหาและทางการพัฒนาระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน
ชำนาญพิเศษ สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 18. วิทยานิพนธ์
กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- พนัส หันนาคินทร์. (2545). การบริหารบุคลากรในโรงเรียน. กรุงเทพฯ : พินนเสศ.
- บุษนา เรื่องไพศาล. (2547). ปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือ
นักเรียนใน โรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาชลบุรี.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- รุจิราภรณ์ คำศิลา. (2552). สภาพปัญหาและการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
โรงเรียนในสังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษากาฬสินธุ์ เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). มหาสารคาม : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏมหาสารคาม.

- เรืองยศ อุดรศาสตร์. (2546). การศึกษาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา
ในโรงเรียนมัธยมศึกษาจังหวัดขอนแก่น. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
มหาวิทยาลัยขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.
- วรา งามเหลียม. (2552). ปัญหาและแนวทางการพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาระยอง เขต 2.
วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.
- วันชัย นงค์สูงเนิน. (2546). การศึกษาการบริหารงานประชาสัมพันธ์ของโรงเรียนมัธยมศึกษา สังกัด
กรมสามัญศึกษาจังหวัดนครราชสีมา. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา).
นครราชสีมา : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา.
- วีรพงษ์ เจริญไชย. (2552). สภาพและปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน
โรงเรียน สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาศกนคร เขต 2. วิทยานิพนธ์ ค.ม.
(การบริหารการศึกษา). สกนคร : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร.
- ขมาภรณ์ สายวงศ์ปัญญา. (2548). การดำเนินงานตามระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
สถานศึกษาขั้นพื้นฐานระดับมัธยมศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาลำปาง
เขต 1. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). ลำปาง : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัย
ราชภัฏลำปาง.
- สำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ. (2538). โครงการขยายโอกาสทางการศึกษา
ระดับมัธยมศึกษาตอนต้นโรงเรียน สังกัดสำนักงานคณะกรรมการการประถมศึกษาแห่งชาติ.
กรุงเทพฯ : ศุภสภาลาดพร้าว
- _____. (2543). ครูและผู้บริหารโรงเรียนประถมศึกษา สำนักงานคณะกรรมการ
การประถมศึกษาแห่งชาติ. กรุงเทพฯ : โรงเรียนพิมพ์ศุภสภาลาดพร้าว.
- สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2547). การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
ในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ : โรงเรียนพิมพ์องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2548). คู่มือข้อปฏิบัติและมาตรการรักษาความปลอดภัยในสถานศึกษา. กรุงเทพฯ :
องค์การรับส่งสินค้าและพัสดุภัณฑ์.
- _____. (2549 ก). ข้อมูลพื้นฐานทางการศึกษา ปีการศึกษา 2549. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบาย
และแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.
- _____. (2549 ข). นวัตกรรมสำหรับโรงเรียนขนาดเล็ก. กรุงเทพฯ : สำนักนโยบายและ
แผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน.

สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2549 ค). **แนวปฏิบัติสำนักงานคณะกรรมการ
การศึกษาขั้นพื้นฐานงานการจัดการศึกษาของสถานศึกษานิติบุคคล** ในสังกัดสำนักงาน
เขตพื้นที่การศึกษา สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์
สำนักงานพระพุทธศาสนาแห่งชาติ.

_____. (2550). **การพัฒนาระบบดูแลนักเรียนในโรงเรียนมัธยม**. กรุงเทพฯ : กรุงเทพมหานคร.

_____. (2552 ก). **ระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน หลักการ แนวคิด และทิศทางการ
ดำเนินงาน**. กรุงเทพฯ : สำนักวิชาการและมาตรฐานการศึกษา.

_____. (2552 ข). **สภาพความสำเร็จและแนวทางเสริมสร้างความเข้มแข็งระบบการดูแล
ช่วยเหลือนักเรียน**. กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชุมนุมสหกรณ์การเกษตรแห่งประเทศไทยจำกัด.

สำนักงานคณะกรรมการพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ. (2549). **แผนพัฒนางานสวัสดิการ
สังคมและสังคมสงเคราะห์แห่งชาติ ฉบับที่ 4 (พ.ศ. 2545 - 2549)**. กรุงเทพฯ : สำนักงาน
คณะกรรมการส่งเสริมสวัสดิการสังคมแห่งชาติ.

สำนักงานเลขาธิการสภาการศึกษา. (2546 ก). **แผนการศึกษาแห่งชาติ พ.ศ. 2560 - 2579**. กรุงเทพฯ
: พรินทวาทกราฟฟิค จำกัด.

_____. (2560 ข). **แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติ ฉบับที่สิบสอง (พ.ศ. 2560 - 2564)**.
กรุงเทพฯ : สำนักนายกรัฐมนตรี.

สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ. (2545). **คู่มือครูที่ศึกษาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียน**.
ชัยภูมิ : สำนักงานสามัญศึกษาจังหวัดชัยภูมิ.

สำนักนโยบายและแผนการศึกษาขั้นพื้นฐาน. (2554). **คู่มือการปฏิบัติงาน สำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษา**. กรุงเทพฯ : สำนักงานคณะกรรมการการศึกษาขั้นพื้นฐาน
กระทรวงศึกษาธิการ.

สุภาวรรณ โชติผล. (2547). **การศึกษาการบริหารงานโรงเรียนในเครือภคินีคณะธิดาแม่พระองค์
อุปถัมภ์ในประเทศไทย**. วิทยานิพนธ์ ค.ม. (การบริหารการศึกษา). กรุงเทพฯ :
บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.

หวน พิณอุพันธ์. (2555). **การบริหารโรงเรียน**. กรุงเทพฯ : โอเดียนสโตร์.

หัตถินทร์ เขาวนปรีชา. (2542). **การบริหารงานกิจการนักเรียน**. อุดรดิตต์ : คณะมนุษยศาสตร์และ
สังคมศาสตร์ สถาบันราชภัฏอุดรดิตต์.

อรชุน กิตติโสภาคย์กษณ์. (2555). การศึกษาปัญหาและข้อเสนอแนะการดำเนินงานตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษาในโรงเรียนขยายโอกาสทางการศึกษา สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาประถมศึกษาชลบุรี เขต 3. วิทยานิพนธ์ กศ.ม. (การบริหารการศึกษา). ชลบุรี : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยบูรพา.

อัคราวดี สุขชัยบวร. (2553). การวิจัยเชิงปฏิบัติการแบบมีส่วนร่วมเพื่อพัฒนาระบบการดูแลช่วยเหลือนักเรียนในโรงเรียนขยายโอกาส. วิทยานิพนธ์ ศษ.ม. (จิตวิทยาการศึกษาและการให้คำปรึกษา). ขอนแก่น : บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยขอนแก่น.

Csanyi, G. M. (2003). **Intervention-Based Assessment : Parental Reactions Perceptions and Participation in An Educational Problem Solving Assessment Model**. Retrieved 8 December 2019, from <http://proquest.umi.com/pqdweb?index=0&sid=2&srchmode=1&vinst=PROD>.

Copeland, R. W. (1974). **How Children Learn Mathematics**. New York: Macmillan.

Deming, E.W. (1986). **Out of the Crisis**. Cambridge, MA : Massachusetts Institute of Technology, Centre for Advanced study.

Goodman, R. (2003). Using the Strengths and Difficulties Questionnaire (SDQ) to Screen for Child Psychiatric Discipline in a Community Samples [Abstracts]. **In Dissertation Abstracts International**, p. 1178-A

Kelly, G. A. (2003). **A Comprehensive Guidance Counseling Program for Jamican Schools : A Needs Assessment**. Retrieved 16 March 2007, from <http://proquest.umi.com2pqdweb?index=0&sid=1&srchmode=1&vinst=PROD&fm=2&start>.

Leggett, M. E. S. (2004). **The Effects of a Solution - Focused Classroom Guidance Intervention with Elementary Students**. Retrieved 16 March 2007, from <http://proquest.umi.com2pqweb?index=0&sid=1&srchmode=1&vinst=PROD&fm=2&start>.

Siebs, W. R. (1999). **An Evaluation of Effectiveness of a School Within a School Program Designed to Prevent high School Dropouts in a Suburban high School**. Retrieved 16 March 2007, from <http://proquest.umi.com/pqweb?index=0&sid=1&srchmode=1&vinst=PROD&fm=2&start>.

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ก
หนังสือขอความอนุเคราะห์

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายสุรายุทธ เสลารักษ์

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือในการทำวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน ดร.มานัส เวียงวิเศษ

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดียิ่ง จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ ศธ ๐๕๔๕.๑๑/ว๑๓๙

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๒๙ ตุลาคม ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์เป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบเครื่องมือวิจัย

เรียน นายภูวนาท ยุพานวิทย์

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์

บัณฑิตวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ พิจารณาแล้วว่าท่านเป็นผู้มีความรู้ ความสามารถและประสบการณ์ในเรื่องนี้อย่างดี จึงขอความอนุเคราะห์จากท่านเป็นผู้เชี่ยวชาญตรวจสอบ เครื่องมือในการทำการวิจัยและศึกษาข้อมูลครั้งนี้ เพื่อให้ผู้ทำการวิจัยจะได้ดำเนินการในขั้นตอนต่อไป

จึงเรียนมาเพื่อโปรดอนุเคราะห์และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแกศึกษาพัฒนา

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)
คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๕๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๓ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๕๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๙ ๘๓๙๗ ๗๖๗๘

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจรัส อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขออนุมัติคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนตั้งใจวิทยาคม

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในกรณีนี้ นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๙ ๘๓๙๗ ๗๖๗๙

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแซ่วิทยา

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นงมล สมकुณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๓ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๙ ๘๓๙๗ ๗๖๗๙

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/ว๑๕๐

บัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

ถนนจระ อำเภอมืองบุรีรัมย์

จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๘ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์ทดลองเครื่องมือการวิจัย

เรียน ผู้อำนวยการโรงเรียนแรวีทยา

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ในการนี้นักศึกษามีความประสงค์ในการทดลองใช้เครื่องมือในการวิจัยที่จะใช้ กลุ่มตัวอย่างจริงเพื่อหาประสิทธิภาพของเครื่องมือในการวิจัย

ดังนั้นจึงขออนุญาตให้ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง ใช้เครื่องมือในการวิจัยกับกลุ่มตัวอย่าง สำหรับกำหนดการทำงานผู้ทำการวิจัยจะประสานในรายละเอียดอีกครั้ง มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านด้วยดี และขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑ - ๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๙ ๘๓๙๗ ๗๖๗๙

ที่ อว ๐๖๒๔.๑๑/๑๕๖

บัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
ถนนจิระ อำเภอเมืองบุรีรัมย์
จังหวัดบุรีรัมย์ ๓๑๐๐๐

๑๔ พฤศจิกายน ๒๕๖๑

เรื่อง ขอบความอนุเคราะห์แจกแบบสอบถาม

เรียน ผู้อำนวยการสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษาบุรีรัมย์ เขต ๓๒

ด้วย นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาระดับปริญญาโท หลักสูตรครุศาสตรมหาบัณฑิต สาขาวิชาการบริหารการศึกษา มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ กำลังศึกษาและทำวิทยานิพนธ์ เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต ๓๒ โดยมี ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.สุเทียบ ละอองทอง เป็นที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ โดยการนี้ นักศึกษามีความประสงค์เก็บรวบรวมข้อมูล โดยการแจกแบบสอบถาม ผู้เกี่ยวข้องในการศึกษาวิจัยดังกล่าว จึงขอความอนุเคราะห์อนุญาตให้นักศึกษาเข้าเก็บข้อมูลผู้เกี่ยวข้อง ในการวิจัยด้วย

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์ หวังเป็นอย่างยิ่งว่าคงได้รับความอนุเคราะห์จากท่านและ ขอขอบคุณมา ณ โอกาสนี้

ขอแสดงความนับถือ

(ผู้ช่วยศาสตราจารย์ ดร.นฤมล สมคุณา)

คณบดีบัณฑิตวิทยาลัย
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

สำนักงานบัณฑิตวิทยาลัย

โทร ๐ ๔๔๖๑ ๑๒๒๑ ต่อ ๗๔๐๑-๒

โทรสาร ๐ ๔๔๖๑ ๒๘๕๘

มือถือ ๐๘ ๖๔๖๘ ๑๖๕๖

ภาคผนวก ข
เครื่องมือที่ใช้ในการรวบรวมข้อมูล

แบบสอบถามเพื่อการวิจัย

การศึกษาปัญหาและแนวทางปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. แบบสอบถามเพื่อการวิจัยฉบับนี้ มีวัตถุประสงค์เพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เพื่อเป็นแนวทางในการแก้ปัญหาและวางแผนการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนให้เกิดประสิทธิภาพและประสิทธิผลต่อ โรงเรียนผู้วิจัยจึงขอความร่วมมือจากผู้อำนวยการ โรงเรียน เพื่อกรอกแบบสอบถาม

2. แบบสอบถามแบ่งเป็น 2 ตอน ดังนี้

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

ตอนที่ 2 ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

3. ในการตอบแบบสอบถาม ขอความกรุณาท่าน ได้ตอบทุกข้อ และขอให้ตอบตามสภาพความเป็นจริง เพื่อความสมบูรณ์ของแบบสอบถามที่จะใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไป

ตอนที่ 1 ข้อมูลทั่วไปของผู้ตอบแบบสอบถาม

คำชี้แจง โปรดทำเครื่องหมาย ✓ ลงในวงเล็บ () หน้าข้อความที่เป็นจริงเกี่ยวกับโรงเรียนของท่าน

ผู้ตอบแบบสอบถาม

- () ผู้บริหารสถานภาพ
 () หัวหน้าระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน
 () ครูที่ปรึกษา

ตอนที่ 2 ความคิดเห็นต่อปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

คำชี้แจง ให้ท่านพิจารณาแบบสอบถาม ตามปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนของท่าน โดยให้ท่านเขียนเครื่องหมาย ✓ ลงในช่องระดับปัญหาโดยประมาณค่าระดับปัญหา ดังนี้

- ระดับ 5 หมายถึง มีปัญหามากที่สุด
 ระดับ 4 หมายถึง มีปัญหามาก
 ระดับ 3 หมายถึง มีปัญหาปานกลาง
 ระดับ 2 หมายถึง มีปัญหาน้อย
 ระดับ 1 หมายถึง มีปัญหาน้อยที่สุด

ตัวอย่าง

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
0	ปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษา พฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล		✓			

จากตัวอย่าง หมายความว่า โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล มีปัญหาอยู่ในระดับมาก

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล					
1	โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษา พฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็น รายบุคคล					
2	โรงเรียนขาดการศึกษาพฤติกรรมของ นักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียนรู้ ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรม ครอบครัว					
3	โรงเรียนขาดการส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียน เป็นรายบุคคล					
4	ครูขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจใน การศึกษาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของ นักเรียน					
5	โรงเรียนดำเนินการจัดทำข้อมูลเบื้องต้น ของนักเรียนรายบุคคลไม่เป็นระบบ					
6	วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษา พฤติกรรมนักเรียนไม่มีความ หลากหลาย					
7	ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในแต่ละด้าน ไม่เป็นปัจจุบัน					
8	งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของ นักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่ เพียงพอ					
	ด้านการคัดกรองนักเรียน					
9	การกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ การคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน					

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการคัดกรองนักเรียน					
10	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์การคัดกรองนักเรียน					
11	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน					
12	การคัดกรองนักเรียนไม่ได้บันทึกผลและแยกกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ					
13	ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน					
14	ผลการคัดกรองนักเรียนไม่นำไปใช้ในการดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป					
15	โรงเรียนขาดการรายงานผลการคัดกรองนักเรียนไปยังฝ่ายหรือหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือได้อย่างเหมาะสม					
16	การคัดกรองนักเรียนไม่ได้พิจารณาจากข้อมูลหลาย ๆ ด้าน					
17	โรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน					
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
18	คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่มีส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหาเพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริมนักเรียน					
19	โรงเรียนขาดการสนับสนุนวิธีการป้องกันนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ					

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน					
20	การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนไม่ตรงกับความต้องการและสนใจของนักเรียน					
21	ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจในการจัดกิจกรรมโฮมรูม					
22	โรงเรียนไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทางส่งเสริม สนับสนุนนักเรียน					
23	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย					
24	งบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียนไม่เพียงพอ					
25	ขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน					
	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
26	ครูขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน					
27	การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนไม่สอดคล้องกับลักษณะปัญหา					
28	โรงเรียนขาดการชี้แจงและพัฒนาครูให้มีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาตามหลักจิตวิทยาเบื้องต้นแก่นักเรียน					
29	เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ					

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา					
30	โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา					
31	การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง					
	ด้านการส่งต่อนักเรียน					
32	ครูขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ					
33	วิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่หลากหลาย					
34	ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่สามารถแก้ปัญหาคได้					
35	การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า					
36	โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาดูด้วยการส่งต่อภายนอก โดยครูแนะแนวหรือฝ่ายปกครองเป็นผู้ดำเนินการ					
37	กระบวนการดำเนินการส่งต่อนักเรียนไม่เป็นระบบ					

ข้อที่	ปัญหาการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ระดับปัญหา				
		มากที่สุด	มาก	ปานกลาง	น้อย	น้อยที่สุด
38	โรงเรียนขาดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอก					

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

แบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 1

วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ตำแหน่ง

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
วันที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.

การสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

1. ปัญหาด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล

1.1 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนในด้านต่าง ๆ อย่างไร

.....
.....
.....
.....

1.2 วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการดำเนินการ พบปัญหาอย่างไร

.....
.....
.....
.....

2. ปัญหาด้านการคัดกรองนักเรียน

2.1 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

2.2 มีวิธีการและเครื่องมือในการคัดกรองพบปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

3. ปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน

3.1 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการส่งเสริมนักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

3.2 รูปแบบและวิธีการในการส่งเสริมนักเรียนพบปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

4. ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไข

4.1 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนอย่างไร

.....

.....

.....

4.2 รูปแบบและวิธีการในการป้องกันและแก้ไขปัญหา พบปัญหาอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5. ด้านการส่งต่อนักเรียน

5.1 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการส่งต่อนักเรียนภายในอย่างไร

.....

.....

.....

.....

5.2 โรงเรียนพบปัญหาในการดำเนินการส่งต่อนักเรียนภายนอกอย่างไร

.....

.....

.....

.....

แบบสัมภาษณ์ ขั้นตอนที่ 2

วิจัยเรื่อง การศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของ
โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ชื่อ-สกุล ผู้ให้สัมภาษณ์

.....

ตำแหน่ง

ชื่อ-สกุล ผู้สัมภาษณ์ นายไทยรัฐ วงษ์ทอง นักศึกษาปริญญาโท สาขาวิชาการบริหารการศึกษา
มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์

วันที่สัมภาษณ์ วันที่ เดือน พ.ศ.

การสัมภาษณ์ครั้งนี้เป็นส่วนหนึ่งของการวิจัย เรื่องการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหา
การดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่
การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ซึ่งประกอบด้วยขั้นตอนการวิจัย 2 ขั้นตอน สำหรับการสัมภาษณ์ครั้ง
นี้เป็นขั้นตอนที่ 2 การศึกษาแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนใน 3 ด้าน
ที่พบปัญหามากที่สุด ได้แก่ ด้านการส่งเสริมนักเรียน ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา และ
ด้านการส่งต่อนักเรียน ดังนี้

1. แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน

1.1 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการวางแผนการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียน

.....

1.2 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาด้านการส่งเสริมนักเรียนในเรื่องงบประมาณอย่างไร

.....

1.3 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการส่งเสริมนักเรียนอย่างไรให้ตรงกับ
ความสนใจและความต้องการของนักเรียน

1.4 ท่านมีแนวทางอย่างไรในการพัฒนาวิธีการที่ใช้ในการคัดกรองนักเรียนให้มีความ
หลากหลาย

1.5 ท่านมีวิธีการอย่างไรที่จะสร้างความสัมพันธ์ที่ดี สร้างความรู้ความเข้าใจในการส่งเสริมนักเรียนระหว่างบุคลากรในโรงเรียนและระหว่างผู้ปกครองนักเรียนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการคัดกรองนักเรียน

1.6 ท่านมีวิธีการกำกับ ติดตาม ประเมิน ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนอย่างไร.....

2. แนวทางแก้ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา

2.1 ท่านมีวิธีการกำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหายังไร

2.2 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหาในเรื่องการจัดสรรเวลาอย่างไร

2.3 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนอย่างไร.....

2.4 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการสร้างความรู้ความเข้าใจในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของบุคลากรในโรงเรียนเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียน.....

2.5 ท่านมีวิธีการกำกับ ติดตาม ประเมิน ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการคัดกรองนักเรียนอย่างไร

3. แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งต่อนักเรียน

3.1 ท่านมีวิธีการกำหนดนโยบายสำหรับการดำเนินงานด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

3.2 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาบุคลากรในโรงเรียนเรียนอย่างไรให้มีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการส่งต่อและมีความรู้ที่สามารถช่วยเหลือนักเรียนเบื้องต้นได้.....

3.3 ท่านมีแนวทางในการพัฒนาการดำเนินงานด้านการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนอย่างไร

3.4 ท่านมีวิธีการอย่างไรในการประสานงานในการส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้เกิดความร่วมมือในการช่วยเหลือนักเรียน.....

3.5 ท่านมีวิธีการกำกับ ติดตาม ประเมิน ทบทวนการปฏิบัติงานด้านการส่งต่อนักเรียนอย่างไร

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ค

การหาคุนภาพของเครื่องมือวิจัย

ผลการประเมินความเที่ยงตรงเชิงเนื้อหา (IOC)

แบบสอบถามการศึกษาปัญหาและแนวทางแก้ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ข้อ	ปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญ N=5					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
	ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล						
1	โรงเรียนขาดการวางแผนการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนด้านต่าง ๆ เป็นรายบุคคล	0	+1	+1	+1	+1	0.8
2	โรงเรียนขาดการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ได้แก่ การเรียน ความสามารถ สุขภาพ พฤติกรรมครอบครัว	+1	+1	+1	+1	+1	1
3	โรงเรียนขาดการส่งเสริม สนับสนุน การจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนเป็นรายบุคคล	+1	+1	+1	+1	+1	1
4	ครูขาดทักษะและความรู้ความเข้าใจในการศึกษาพฤติกรรมด้านต่าง ๆ ของนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
5	โรงเรียนดำเนินการจัดทำข้อมูลเบื้องต้นของนักเรียนรายบุคคลไม่เป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1
6	วิธีการและเครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่มีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1
7	ข้อมูลนักเรียนรายบุคคลในแต่ละด้านไม่เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1
8	งบประมาณการศึกษาพฤติกรรมของนักเรียนรายบุคคลด้านต่าง ๆ ไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	ปัญหาในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญ N=5					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
	ด้านการคัดกรองนักเรียน						
9	การกำหนดแนวทางและผู้รับผิดชอบ การคัดกรองนักเรียนไม่ชัดเจน	+1	+1	0	+1	+1	0.8
10	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในหลักเกณฑ์ การคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
11	ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่ม นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
12	การคัดกรองนักเรียนไม่ได้บันทึกผลและ แยกกลุ่มนักเรียนอย่างเป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1
13	ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน	+1	+1	+1	+1	+1	1
14	ผลการคัดกรองนักเรียนไม่นำไปใช้ในการ ดูแลช่วยเหลือนักเรียนต่อไป	+1	+1	+1	+1	+1	1
15	โรงเรียนขาดการรายงานผลการคัดกรอง นักเรียนไปยังฝ่ายหรือหน่วยงานที่ เกี่ยวข้องเพื่อให้การดูแลช่วยเหลือได้ อย่างเหมาะสม	+1	+1	+1	+1	+1	1
16	การคัดกรองนักเรียนไม่ได้พิจารณาจาก ข้อมูลหลาย ๆ ด้าน	+1	+1	+1	+1	+1	1
17	โรงเรียนขาดการมีส่วนร่วมใน การพิจารณาผลการคัดกรองนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
	ด้านการส่งเสริมนักเรียน						
18	คณะครูและบุคลากรในโรงเรียนไม่มี ส่วนร่วมในการวิเคราะห์สภาพปัญหา เพื่อจัดการสนับสนุนและส่งเสริม นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	ปัญหาในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญ N=5					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
19	โรงเรียนขาดการสนับสนุนวิธีการ ป้องกันนักเรียนในกลุ่มต่าง ๆ	+1	+1	+1	+1	+1	1
20	การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนไม่ตรง กับความสนใจและความต้องการของ นักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
21	ครูที่ปรึกษาขาดความรู้ความเข้าใจใน การจัดกิจกรรม โฮมรูม	+1	+1	+1	+1	+1	1
22	โรงเรียนไม่ได้ได้รับความร่วมมือจาก ผู้ปกครองในการประชุมหาแนวทาง ส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
23	การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการ ดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย	+1	+1	+1	+1	+1	1
24	งบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนา ผู้เรียน ไม่เพียงพอ	+1	+1	+1	+1	+1	1
25	ขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรม ส่งเสริมนักเรียน	0	+1	+1	+1	+1	0.8
	ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา						
26	ครูขาดทักษะความรู้ความเข้าใจในการให้ คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน	+1	+1	+1	+1	+1	1
27	การป้องกันและแก้ไขปัญหา นักเรียนไม่ สอดคล้องกับลักษณะปัญหา	+1	+1	+1	+1	+1	1
28	โรงเรียนขาดการชี้แจงและพัฒนาครูให้มี ความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำการให้ คำปรึกษาตามหลักจิตวิทยาเบื้องต้นแก่ นักเรียน	+1	0	+1	+1	+1	0.8

ข้อ	ปัญหาในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญ N=5					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
29	เวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและ แก้ไขปัญหามากเกินไป	+1	+1	+1	+1	+1	1
30	โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัด กิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษา เบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ของครูที่ปรึกษา	+1	+1	+1	+1	+1	1
31	การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง	+1	+1	+1	0	+1	0.8
	ด้านการส่งต่อนักเรียน						
32	ครูขาดความรู้และทักษะในการวิเคราะห์ ข้อมูลนักเรียนเพื่อการส่งต่อ	+1	+1	+1	+1	+1	1
33	วิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนของ ครูที่ปรึกษาไม่หลากหลาย	+1	0	+1	+1	+1	0.8
34	ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาด วิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่ สามารถแก้ปัญหาคือ	+1	+1	+1	+1	+1	1
35	การส่งต่อนักเรียนไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะ ด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการ ช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า	+1	+1	+1	+1	+1	1
36	โรงเรียนขาดการแก้ปัญหาคือการส่งต่อ ภายนอกโดยครูแนะแนวหรือฝ่าย ปกครองเป็นผู้ดำเนินการ	+1	+1	+1	+1	+1	1
37	กระบวนการดำเนินการส่งต่อนักเรียนไม่ เป็นระบบ	+1	+1	+1	+1	+1	1

ข้อ	ปัญหาในการดำเนินงาน ระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน	ผู้เชี่ยวชาญ N=5					ค่า IOC
		คนที่ 1	คนที่ 2	คนที่ 3	คนที่ 4	คนที่ 5	
38	โรงเรียนขาดการประสานความร่วมมือ กับบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการ ให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและ ภายนอก	+1	+1	+1	+1	+1	1

ค่าความเชื่อมั่น

***** Method 1 (space saver) will be used for this analysis *****

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

	Mean	Std Dev	Cases
1. ข้อ1	4.4667	.5074	30.0
2. ข้อ2	4.5667	.5040	30.0
3. ข้อ3	4.6333	.4901	30.0
4. ข้อ4	4.3667	.5561	30.0
5. ข้อ5	4.5667	.5040	30.0
6. ข้อ6	4.4333	.5040	30.0
7. ข้อ7	4.5000	.5724	30.0
8. ข้อ8	4.6000	.4983	30.0
9. ข้อ9	4.5667	.5040	30.0
10. ข้อ10	4.5333	.5074	30.0
11. ข้อ11	4.5667	.5040	30.0
12. ข้อ12	4.5000	.5724	30.0
13. ข้อ13	4.3667	.4901	30.0
14. ข้อ14	4.2000	.5509	30.0
15. ข้อ15	4.1667	.6477	30.0
16. ข้อ16	4.3000	.4661	30.0
17. ข้อ17	4.1667	.5307	30.0
18. ข้อ18	4.2000	.5509	30.0
19. ข้อ19	4.3333	.4795	30.0
20. ข้อ20	4.0333	.4138	30.0
21. ข้อ21	4.3333	.5467	30.0
22. ข้อ22	4.1667	.5307	30.0

23.	ข้อ23	4.2667	.5833	30.0
24.	ข้อ24	4.3000	.5350	30.0
25.	ข้อ25	4.1667	.5307	30.0
26.	ข้อ26	4.2667	.5208	30.0
27.	ข้อ27	4.3333	.5467	30.0
28.	ข้อ28	4.1333	.5713	30.0
29.	ข้อ29	4.3667	.5561	30.0
30.	ข้อ30	4.0333	.3198	30.0
31.	ข้อ31	4.2333	.5040	30.0
32.	ข้อ32	4.2000	.4068	30.0
33.	ข้อ33	4.2667	.5208	30.0
34.	ข้อ34	4.1667	.4611	30.0
35.	ข้อ35	3.9667	.6687	30.0
36.	ข้อ36	4.3667	.5561	30.0
37.	ข้อ37	4.0333	.3198	30.0
38.	ข้อ38	4.5333	.5074	30.0

N of

Statistics for	Mean	Variance	Std Dev	Variables
SCALE	164.2000	66.0276	8.1257	38

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Item-total Statistics

	Scale Mean if Item Deleted	Scale Variance if Item Deleted	Corrected Item- Total Correlation	Alpha if Item Deleted
ข้อ 1	159.7333	61.8575	.4902	.8622
ข้อ 2	159.6333	62.7230	.3821	.8645
ข้อ 3	159.5667	64.0471	.2218	.8676
ข้อ 4	159.8333	64.2816	.1611	.8693
ข้อ 5	159.6333	63.7575	.2505	.8671
ข้อ 6	159.7667	64.1851	.1967	.8682
ข้อ 7	159.7000	61.1138	.5125	.8614
ข้อ 8	159.6000	61.4207	.5581	.8609
ข้อ 9	159.6333	61.8954	.4890	.8623
ข้อ 10	159.6667	61.4023	.5493	.8610
ข้อ 11	159.6333	66.4471	-.0820	.8736
ข้อ 12	159.7000	60.6310	.5687	.8601
ข้อ 13	159.8333	63.0402	.3530	.8651
ข้อ 14	160.0000	62.7586	.3398	.8654
ข้อ 15	160.0333	60.0333	.5554	.8600
ข้อ 16	159.9000	62.5759	.4386	.8635
ข้อ 17	160.0333	61.2747	.5382	.8611
ข้อ 18	160.0000	60.2069	.6454	.8585
ข้อ 19	159.8667	60.5333	.7056	.8581
ข้อ 20	160.1667	63.0402	.4285	.8639

ข้อ 21	159.8667	63.0161	.3125	.8660
ข้อ 22	160.0333	62.6540	.3680	.8647
ข้อ 23	159.9333	60.9609	.5189	.8612
ข้อ 24	159.9000	63.3345	.2827	.8666
ข้อ 25	160.0333	61.7575	.4782	.8624
ข้อ 26	159.9333	62.8230	.3553	.8650
ข้อ 27	159.8667	61.9126	.4436	.8631
ข้อ 28	160.0667	62.8230	.3178	.8659
ข้อ 29	159.8333	61.7299	.4565	.8628
ข้อ 30	160.1667	65.5230	.0777	.8691
ข้อ 31	159.9667	64.4471	.1639	.8688
ข้อ 32	160.0000	66.0000	-.0209	.8712
ข้อ 33	159.9333	63.4437	.2787	.8666
ข้อ 34	160.0333	64.4471	.1847	.8682
ข้อ 35	160.2333	63.9092	.1563	.8706
ข้อ 36	159.8333	64.2816	.1611	.8693
ข้อ 37	160.1667	65.5230	.0777	.8691
ข้อ 38	159.6667	61.4023	.5493	.8610

RELIABILITY ANALYSIS - SCALE (ALPHA)

Reliability Coefficients

N of Cases = 30.0

N of Items = 38

Alpha = .8680

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก ง

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ

และรายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

รายชื่อผู้เชี่ยวชาญ
ตรวจสอบความเที่ยงตรงของเนื้อหา

1. นายสรายุทธ เสลารักษ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนนางรอง
2. นายมานัส เวียงวิเศษ	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบัวหลวงวิทยาคม
3. นายภูวนาด ยุพานวิทย์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนรณรงค์บุรีพิทยาคม รัชมังคลาภิเษก
4. นายอัครเดช หลาปนอก	ผู้อำนวยการ โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์
5. นายชำนาญ บุญวงศ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนประโคนชัยพิทยาคม

รายชื่อผู้ทรงคุณวุฒิ

สัมภาษณ์ปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน

1. นายธัชชัย สุขสมบูรณ์	ผู้อำนวยการ สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษา เขต 32
2. นางพันทิพา สวาสุ	ผู้อำนวยการกลุ่มส่งเสริมการจัดการศึกษา
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
3. นายสมเกียรติ วัฒนากรประสิทธิ์	ผู้อำนวยการ โรงเรียนบ้านกรวดวิทยาคาร
สำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
4. นายรามณรงค์ โสมแสน	ผู้อำนวยการ โรงเรียนโนนสุวรรณพิทยาคม
5. นางสาวสมนึก นครวงศ์	ครู โรงเรียนร่มเกล้า บุรีรัมย์

มหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์
Buriram Rajabhat University

ภาคผนวก จ
ข้อมูลจากการสัมภาษณ์

การศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 เชียงคุณภาพ

การวิจัยขั้นตอนนี้เป็นการศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ตามกรอบแนวคิดการวิจัยเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกระบวนการระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผู้วิจัยได้ดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลด้วยการสัมภาษณ์ โดยแยกตามสถานภาพ ได้แก่ ผู้บริหารสถานศึกษา หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ครูที่ปรึกษา 1 โรงเรียน จำนวน 3 คน ดังผลการวิเคราะห์ข้อมูลต่อไปนี้

1) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ของผู้บริหารสถานศึกษาที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้างสำหรับผู้บริหารสถานศึกษา โรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน การวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

1.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านต่างๆ พบว่าโรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดีและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ว่า

“...โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ไม่มีการประชุมวางแผนการดำเนินงาน ไม่แต่งตั้งคำสั่งที่ชัดเจน มีเพียงหัวหน้างานที่ได้รับมอบหมายจากผู้บริหารสถานศึกษาเท่านั้นที่คอยรวบรวมข้อมูลจากครูเพื่อจัดทำเอกสารอ้างอิงข้อมูลที่ได้มาไม่ได้ถูกนำมาใช้ประโยชน์เพื่อช่วยเหลือนักเรียนอย่างแท้จริง ประกอบกับครูมีงานพิเศษมากเนื่องจากโรงเรียนเป็นโรงเรียนขนาดเล็ก ครูแต่ละคนต้องรับภาระงานหลายด้านทำให้การดำเนินการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคลไม่มีคุณภาพเท่าที่ควร ข้อมูลนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน ไม่มีการส่งเสริมให้ครู

ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้ปกครองและนักเรียนขาดความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับ จากการให้ข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน ซึ่งบางคนไม่ให้ข้อมูลที่แท้จริง บอกข้อมูลเข้าข้างตนเอง บางครั้งกรอกข้อมูลตามเพื่อน ไม่ต้องการให้ครูได้รับข้อมูลที่แท้จริงกลัวถูกเพื่อล้อเลียนว่าเป็นเด็กมีปัญหา ผู้ปกครองไม่กล้าแสดงความคิดเห็นตามที่ตนเองต้องการเพราะกลัวมีผลกระทบกับตัวนักเรียน บางครั้งให้ข้อมูลเข้าข้างนักเรียนทำให้ครูที่ปรึกษาได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องตรงความเป็นจริง...” (ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

1.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรอง และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในกระบวนการคัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ว่า

“...โรงเรียนมีการดำเนินการคัดกรองนักเรียน แต่ครูส่วนใหญ่ขาดความรู้ความเข้าใจในเกณฑ์และการวิเคราะห์ข้อมูลเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ไม่ให้ความสำคัญในการจัดกลุ่มนักเรียน ทำให้การจัดกลุ่มนักเรียนไม่เป็นระบบ ไม่ได้บันทึกผลและไม่แยกกลุ่มนักเรียนอย่างชัดเจน ผลการคัดกรองนักเรียนไม่เป็นปัจจุบัน...” (ผู้บริหารสถานศึกษา, สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

1.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียนที่ชัดเจน ภาระงานของครูของครุมีมากเกินไปไม่มีเวลาในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนอย่างหลากหลาย ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาจัดกิจกรรมการส่งเสริมนักเรียน ขาดงบประมาณในการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมสนับสนุนนักเรียนไม่ตรงกับความต้องการและความต้องการของนักเรียนและขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ว่า

“...โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียนในแต่ละด้านแต่ละกลุ่ม เนื่องจากภาระงานของครูที่มาอยู่แล้วทั้งงานสอนและงานพิเศษทำให้กิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ มีน้อย ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ประกอบกับงบประมาณของโรงเรียนขนาดเล็กมีไม่เพียงพอต่อการจัดกิจกรรม ซึ่งกิจกรรมด้านการส่งเสริมนักเรียนส่วนใหญ่จะมีบ้างตามโอกาสวันสำคัญต่าง ๆ แต่ไม่บ่อยนักและนักเรียนที่ได้รับ

การส่งเสริมส่วนใหญ่จะเป็นนักเรียนที่มีความสามารถอยู่แล้ว เนื่องจากครูไม่ค่อยมีเวลา ส่วนนักเรียนที่ถูกจัดให้อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือกลุ่มที่มีปัญหา ยังไม่ได้รับการส่งเสริมเท่าที่ควร และขาดการนิเทศติดตามจากผู้บริหารสถานศึกษา จึงทำให้ครูขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนการคัดกรองนักเรียนมีการทำข้อมูลแต่ไม่ได้นำข้อมูลมาใช้ บางครั้งข้อมูลที่ได้ไม่ถูกต้อง การส่งเสริมนักเรียนก็ทำได้ไม่เต็มที่ โดยเฉพาะขั้นตอนในการส่งเสริมนักเรียนยังไม่ชัดเจน ทำให้การปฏิบัติเป็นไปด้วความล่าช้า รวมทั้งนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มเสี่ยงหรือมีปัญหาบางคนก็ไม่ให้ความร่วมมือ เช่น นักเรียนขาดเรียนบ่อยครั้ง ครูก็ไม่สามารถแก้ปัญหาได้อย่างเต็มที่ นักเรียนไม่สนใจในกิจกรรมที่จัดให้ ส่วนนักเรียนที่อยู่ในกลุ่มพิเศษก็ไม่มีกิจกรรมที่ช่วยส่งเสริมให้นักเรียนมีประสิทธิภาพยิ่งขึ้น...” (ผู้บริหารสถานศึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

1.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน พบว่าการดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไข ปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนไม่มีการชี้แจงให้ครูมีความรู้ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาแก่นักเรียนขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการขาดประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษาที่ว่า

“...การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไข “โรงเรียนไม่มีการประชุมชี้แจงการดำเนินงานด้านการป้องกันแก้ไขปัญหานักเรียนและไม่นำข้อมูลจากการคัดกรองนักเรียนมาใช้ เนื่องจากข้อมูลไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ผู้ปกครองและนักเรียนบางคนไม่ให้ความร่วมมือกับทางโรงเรียน บางครั้งนักเรียนมีพฤติกรรมที่มีปัญหา ทางโรงเรียนมีหนังสือเชิญผู้ปกครองให้มาพบเพื่อหาทางป้องกันแก้ไขร่วมกัน ผู้ปกครองไม่มีเวลา บางคนมาแต่ไม่ให้ความร่วมมือ ทำให้การแก้ไขปัญหาล่าช้า หรือไม่สามารถแก้ไขปัญหาได้เลย โรงเรียนขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง ซึ่งการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันบางครั้งต้องพึ่งหน่วยงานจากภายนอกโรงเรียน ไม่สามารถประสานงานให้เข้ามาช่วยเหลือได้ โรงเรียนไม่มีมาตรการด้านการป้องกันที่ชัดเจน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังมีกิจกรรมด้านการป้องกันน้อยมาก โรงเรียนไม่มีการสร้างมาตรการป้องกันที่ชัดเจนส่วนใหญ่จะรอให้เกิดปัญหาแล้วจึงหาทางแก้ไขซึ่งครูที่ทำหน้าที่ก็ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การแก้ปัญหาที่ผ่านมายังไม่ตรงจุดนักเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือที่ถูกต้อง ผู้ปกครองไม่ให้ความร่วมมือ ไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอกที่เข้ามาจัดกิจกรรมให้ต่อเนื่อง ครูไม่มีความเชี่ยวชาญด้านปัญหาต่าง ๆ อย่างแท้จริง โรงเรียนไม่มีครูที่เชี่ยวชาญด้านการป้องกันแก้ไขปัญหาโดยตรง เนื่องจากโรงเรียนไม่มีครู

แนะแนวจึงใช้ครูที่ปรึกษาซึ่งไม่มีความเชี่ยวชาญในการดูแลนักเรียน...” (ผู้บริหารสถานศึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

1.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอก พบว่าการดำเนินการส่งต่อนักเรียน โรงเรียนไม่มีการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนที่ควรจะเป็นขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก ดังคำกล่าวของผู้บริหารสถานศึกษา ที่ว่า

“...การส่งต่อภายในทำกันระหว่างครูที่ปรึกษากับกลุ่มงานที่เกี่ยวข้อง เพราะระบบการทำงานของครูจะทำงานแบบถ้อยทีถ้อยอาศัยร่วมมือกันเสียมากกว่า แนวทางในการส่งต่อทั้งภายในและภายนอกยังมีขั้นตอนไม่ชัดเจน การส่งต่อล่าช้า ครูขาดความรู้ด้านการส่งต่อ จึงทำให้ที่ผ่านมาไม่พบเอกสารส่งต่อนักเรียนที่ชัดเจนและเมื่อส่งต่อไปแล้วก็ไม่มีการติดตามประเมินผลเพื่อพัฒนาต่อไป โรงเรียนไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเมื่อส่งต่อให้กลุ่มงานส่งเสริมกิจการนักเรียนแล้ว ไม่มีการดำเนินงานต่อเนื่องทำให้การแก้ไขปัญหานักเรียนไม่เป็นไปตามความต้องการของนักเรียนและผู้ปกครองนักเรียน การดำเนินงานส่วนมากผู้ปกครองมีการรับทราบการส่งต่อ แต่ไม่ให้ความร่วมมือเพราะไม่เชื่อว่าบุตรหลาน มีพฤติกรรมตามที่ครูบอก เวลาเกิดปัญหาขึ้นมักโทษทางโรงเรียนฝ่ายเดียว เมื่อทางโรงเรียนขอความร่วมมือก็ไม่ให้ความร่วมมือไม่ยอมถูกส่งต่อภายนอกเพราะต้องไปพบกับเจ้าหน้าที่ ซึ่งผู้ปกครองเองก็ไม่ค่อยมีเวลาพาไป บางครั้งก็ไม่ไป ทางโรงเรียนยังไม่มีการส่งต่อไปยังหน่วยงานภายนอก การแก้ปัญหาส่วนมากใช้วิธีการว่ากล่าวตักเตือน จึงส่งผลให้การส่งต่อเพื่อช่วยในการแก้ปัญหา นักเรียนไม่ถูกทางและเกิดความล่าช้า...” (ผู้บริหารสถานศึกษา. สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

2) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32 ของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูลโดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สำหรับหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียดดังนี้

2.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคล ด้านต่างๆ พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ขาดระบบการจัดการที่ดีและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงาน เครื่องมือที่ใช้ไม่มีความหลากหลายและไม่ชัดเจน ดังคำกล่าวของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ว่า

“...โรงเรียนมีการดำเนินงานด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนแต่ขาดการประชุมวางแผนการดำเนินงาน หัวหน้างานที่ได้รับมอบหมายจากผู้อำนวยการเป็นผู้รวบรวมข้อมูลจากครูเพื่อจัดทำข้อมูลนักเรียนของโรงเรียน ซึ่งทำให้ข้อมูลโรงเรียนในระยะของโรงเรียนไม่เป็นปัจจุบัน ข้อมูลไม่ครบถ้วน ลำช้าเนื่องจากขาดการนิเทศติดตามการดำเนินงาน และการดำเนินงานขาดความต่อเนื่อง เช่น เมื่อทำการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนแล้วก็ไม่มีการบันทึกผลหรือไม่บันทึกผลตามความเป็นจริง และบางทีครูจะดำเนินการก็ต่อเมื่อทางโรงเรียนต้องการข้อมูล โรงเรียนไม่มีการส่งเสริมให้ครูได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ทำให้ครูขาดความรู้ความเข้าใจที่จะถ่ายทอดให้ผู้ปกครองและนักเรียน มีความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับประโยชน์ที่จะได้รับจากการให้ข้อมูลที่แท้จริงของนักเรียน ซึ่งบางคนไม่ให้ข้อมูลที่เป็นจริงทั้งในตัวนักเรียนและผู้ปกครองเพราะนักเรียนกลัวว่าจะกลายเป็นเด็กมีปัญหา ผู้ปกครองกลัวว่านักเรียนจะได้รับผลกระทบ เครื่องมือที่ใช้ในการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนไม่ชัดเจนและไม่มีความหลากหลาย เพราะส่วนมากจะใช้จากแบบที่ได้มาจากกระทรวงศึกษาธิการที่จัดทำขึ้นหรือแบบที่ทางสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษาให้มากรอกข้อมูล โดยทางโรงเรียน ไม่มีวิธีการหรือกระบวนการอื่นที่ใช้ร่วมในการศึกษาพฤติกรรม...” (หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

2.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรองนักเรียน และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้อาจการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในกระบวนการ คัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการวิเคราะห์ข้อมูลพื้นฐานของนักเรียน เพื่อจัดกลุ่มนักเรียน ขาดการมีส่วนร่วม ดังคำกล่าวของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ว่า

“...การดำเนินการคัดกรองนักเรียนของครูที่ปรึกษาส่วนมากใช้ทัศนคติของตนเองในการคัดกรองนักเรียน ซึ่งทำให้ได้ข้อมูลในการคัดกรองนักเรียนที่ไม่เป็นจริงการประสานด้านข้อมูลของครูมีความล่าช้า การจัดกลุ่มนักเรียนไม่ตรงตามความเป็นจริงทำให้บางครั้งมีการจัดกลุ่มนักเรียนผิด มีแบบในการคัดกรองนักเรียนแต่ครูขาดความรู้ความเข้าใจ เนื่องจากไม่เคยได้รับ

คำแนะนำในการใช้เครื่องมือหรือแบบการคัดกรองเพื่อให้เกิดความเข้าใจในการดำเนินการ และยังขาดการมีส่วนร่วมของผู้เชี่ยวชาญในการร่วมคัดกรองนักเรียนอีกทั้งการคัดกรองนักเรียน ไม่มีการดำเนินการอย่างต่อเนื่อง ทำให้นักเรียนบางคนที่มีพฤติกรรมที่ดีขึ้นหรือพฤติกรรมที่แย่ลง ไม่ได้ปรับเปลี่ยนการบันทึกเพื่อพัฒนาให้เหมาะสมต่อไป...” (หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

2.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียน ขาดงบประมาณในการดำเนินการ จัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความต้องการและความต้องการของนักเรียน ขาดการนิเทศ ติดตามและขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนดังกล่าวของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ว่า

“...ทางโรงเรียนไม่มีการจัดทำแผนงานด้านการส่งเสริมนักเรียนกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ ไม่มีความหลากหลาย เนื่องจากขาดงบประมาณในการจัดกิจกรรม ผู้ปกครองขาดความเข้าใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริม การสนับสนุนส่งเสริมนักเรียนไม่ทั่วถึง เช่น ในการสนับสนุนทุนการศึกษาให้กับนักเรียนที่ยากจน ซึ่งในชุมชนส่วนใหญ่มีฐานะยากจนจึงทำให้การสนับสนุนไม่ทั่วถึง ส่งผลให้ผู้ปกครองบางท่านไม่เข้าใจการพิจารณาให้ทุนอีกทั้งหน่วยงานภายนอกเข้ามามีส่วนร่วมน้อย การส่งเสริมสนับสนุนนักเรียนแต่ละกลุ่มไม่เท่ากันและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ รวมทั้งการคัดกรองนักเรียนมีการบันทึกข้อมูลแต่ไม่ได้นำข้อมูลมาพิจารณาประกอบการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ทำให้การจัดกิจกรรมไม่มีความสอดคล้องและไม่เหมาะสมกับนักเรียน การส่งเสริมนักเรียนก็ทำได้ไม่เต็มที่...” (หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

2.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามาจากหน่วยงานภายนอก ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน ไม่มีการชี้แจงให้ครูมีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำการให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา ดังคำกล่าวของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ว่า

“...การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ไม่มีการประชุมชี้แจงความเข้าใจในการช่วยกันป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน การดำเนินงานด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ไม่นำข้อมูลจากการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ส่วนใหญ่ทางโรงเรียนเน้นการแก้ปัญหาคือไม่มีกระบวนการป้องกันปัญหาการติดตามป้องกันของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการป้องกันและแก้ไขปัญหาคือไม่เคยมีการจัดอบรมการให้คำปรึกษากับครูที่ปรึกษาโรงเรียนขาดการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องซึ่งการจัดกิจกรรมด้านการป้องกันบางครั้งต้องพึ่งหน่วยงานจากภายนอกโรงเรียน ไม่สามารถประสานงานให้เข้ามาช่วยเหลือได้ โรงเรียนไม่มีมาตรการด้านป้องกันที่ชัดเจน นอกจากนี้ทางโรงเรียนยังไม่มีกิจกรรมด้านการป้องกัน รอให้เกิดปัญหาแล้วจึงหาทางแก้ไขซึ่งครูที่ทำหน้าที่ก็ไม่มีความรู้ความเชี่ยวชาญในด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน นักเรียนไม่ได้รับความช่วยเหลือที่ถูกต้องและขาดความต่อเนื่อง ครูส่วนใหญ่ขาดความเชี่ยวชาญด้านปัญหาต่างๆ อย่างแท้จริงทำให้การป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนไม่ประสบผลสำเร็จ...” (หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สัมภาษณ์. 4 กุมภาพันธ์ 2562)

2.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอกพบว่า การเนิการส่งต่อนักเรียน ไม่มีการส่งต่อภายนอกขาดการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอนที่ควรจะเป็น จึงทำให้การส่งต่อไม่เป็นระบบ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก ดังคำกล่าวของหัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ว่า

“...มีปัญหามากในด้านการส่งต่อเพราะไม่มีประสานงานระหว่างหน่วยงานระดับเดียวกันและหน่วยงานที่มีระดับสูงขึ้น กระบวนการส่งต่อไม่เป็นระบบขาดเอกสารบันทึกการส่งต่อ ครูที่ปรึกษาจะ โยนความรับผิดชอบให้ทางฝ่ายปกครอง โดยไม่มีการแก้ปัญหาเบื้องต้นด้วยการให้คำปรึกษาก่อนการส่งต่อ ในกระบวนการส่งต่อครูแต่ละฝ่ายไม่มีวิธีการแก้ปัญหาคือหลากหลาย ส่วนมากจะว่ากล่าวตักเตือน การตัดคะแนนและขาดกระบวนการนิเทศติดตามในการดำเนินการว่าได้ผลอย่างไร เพราะบางครั้งปัญหาของนักเรียนครูไม่สามารถช่วยเหลือได้ควรมีการส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ แต่ก็ไม่มีมีการส่งต่อภายนอกไปยังผู้เชี่ยวชาญ ปัญหาของนักเรียนก็ไม่ได้รับการแก้ไขที่ถูกต้อง ซึ่งการแก้ปัญหาคือครูบางครั้งไม่ส่งเสริมการปรับเปลี่ยนพฤติกรรมของนักเรียน ให้การช่วยเหลือแก้ไขแต่นักเรียนก็กลับมาเหมือนเดิม...” (หัวหน้างานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน. สัมภาษณ์ 4 กุมภาพันธ์ 2562)

3) ผลการวิเคราะห์ข้อมูลปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของครูที่ปรึกษา ที่เป็นกรณีศึกษา ผู้วิจัยเก็บรวบรวมข้อมูล โดยวิธีการสัมภาษณ์ เครื่องมือการเก็บรวบรวมข้อมูลเป็นแบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง จำนวน 1 ฉบับ ได้แก่ แบบสัมภาษณ์แบบกึ่งมีโครงสร้าง สำหรับครูที่ปรึกษา ผู้วิจัยดำเนินการเก็บรวบรวมข้อมูลเพื่อศึกษาปัญหาการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ตามกรอบแนวคิดการวิจัยระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ประกอบด้วย 5 ด้าน ได้แก่ 1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล 2) ด้านการคัดกรองนักเรียน 3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน 4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา 5) ด้านการส่งต่อนักเรียน ผลการวิเคราะห์แต่ละด้านมีรายละเอียด ดังนี้

3.1) ด้านการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล สรุปได้ว่า มีปัญหาการดำเนินงานการรู้จักนักเรียนเป็นรายบุคคล ในประเด็นปัญหาการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนเป็นรายบุคคลด้านต่าง ๆ พบว่า โรงเรียนมีระบบการจัดการที่ดี แต่ขาดกระบวนการดำเนินงานที่มีประสิทธิภาพและขาดความต่อเนื่องในการดำเนินงานครูขาดความรู้ความเข้าใจและไม่ให้ความสำคัญในการดำเนินงาน ขาดงบประมาณและเวลาในการออกติดตาม ขาดกระบวนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ดังกล่าวของครูที่ปรึกษาที่ว่า

“...โรงเรียนมีการบริหารจัดการด้านระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ดีแต่มีปัญหาในด้านครู เพราะมีความหลากหลาย ภาระงานมากและคิดว่าเป็นเรื่องที่ไม่สำคัญ ขาดความเข้าใจในระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนที่ถูกต้อง การออกติดตามนักเรียน ไม่ 100% เนื่องจากติดตามยึดเรื่องงบประมาณและเวลาในการดำเนินงาน เพราะโรงเรียนเป็น โรงเรียนขยายโอกาสขนาดใหญ่ นักเรียนที่เข้ามาเรียนก็อยู่ห่างไกลจากโรงเรียนทำให้การดำเนินการติดตามไม่ประสบผลสำเร็จเท่าที่ควร โรงเรียนขาดการส่งเสริมสนับสนุนให้ครู ได้รับความรู้ความเข้าใจเกี่ยวกับการดำเนินงานในเรื่องการใช้เครื่องมือ การดำเนินงานขาดความต่อเนื่องและไม่มีการนิเทศติดตามการดำเนินการศึกษาพฤติกรรมหรือการออกติดตามนักเรียนจะไม่ได้ข้อมูลที่เป็นจริงเพราะนักเรียนมีสิ่งแวดล้อมความเป็นอยู่ที่แตกต่างกันทั้งทางด้านเศรษฐกิจ ครอบครัวความอบอุ่น สื่อต่าง ๆ ที่ช่วยในปัจจุบัน ทำให้นักเรียนเกิดความอาย ไม่กล้ารับความจริง บางครั้งกรอกข้อมูลตามเพื่อนไม่ต้องการให้ครูได้รับข้อมูลที่แท้จริงกลัวถูกเพื่อนล้อเลียนว่าเป็นเด็กมีปัญหาผู้ปกครองส่วนใหญ่ก็ไม่กล้าแสดงความคิดเห็นตามที่ตนเองต้องการเพราะกลัวมีผลกระทบกับตัวนักเรียนบางครั้งให้ข้อมูลเข้าข้างนักเรียนทำให้ครูที่ปรึกษาได้รับข้อมูลไม่ถูกต้องตรงตามความเป็นจริง ซึ่งบางครั้งอาจเนื่องจากขาดความใกล้ชิดระหว่างครู นักเรียนและผู้ปกครอง...” (ครูที่ปรึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

3.2) ด้านการคัดกรองนักเรียน สรุปได้ว่ามีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการคัดกรองนักเรียน และอุปสรรคข้อขัดข้องในการพิจารณาข้อมูลพื้นฐานเกี่ยวกับตัวนักเรียนเพื่อจัดกลุ่มนักเรียน พบว่า โรงเรียนไม่ได้นำข้อมูลที่ได้จากการศึกษาพฤติกรรมนักเรียนรายบุคคลมาใช้ในกระบวนการ คัดกรองนักเรียน ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน ดังคำกล่าวของครูที่ปรึกษาที่ว่า

“...ปัญหาการดำเนินการคัดกรองนักเรียน ส่วนใหญ่ครูขาดความรู้ความเข้าใจในการคัดกรองนักเรียน เพราะไม่เคยได้รับอบรมหรือได้รับการชี้แจงให้เข้าใจในการใช้เครื่องมือการคัดกรองนักเรียน กระบวนการนำไปใช้ในการพัฒนาต่อยอดไม่มีหรือไม่มีผลการนำผลจากการศึกษาพฤติกรรมเป็นรายบุคคลที่ได้ไปใช้ในการคัดกรอง กระบวนการทำงานของโรงเรียนใช้รูปแบบ PDCA แต่ในทางปฏิบัติใช้เพียงแค่การวางแผน (P) และการลงมือทำ (D) แต่ยังขาดกระบวนการตรวจสอบ (C) และการนำผลไปปรับปรุงแก้ไข (A) ซึ่งเป็นปัญหาที่ทำให้การดำเนินงานไม่ประสบผลสำเร็จ บางครั้งมีข้อจำกัดในการคัดกรองทำให้การคัดกรองนักเรียนเพื่อได้รับการช่วยเหลือไม่ทั่วถึง มีนโยบายดีแต่การปฏิบัติไม่ได้ตรงตามนโยบายที่กำหนดไว้...” (ครูที่ปรึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

3.3) ด้านการส่งเสริมนักเรียน สรุปได้ว่ามีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการดำเนินการส่งเสริมนักเรียน พบว่า โรงเรียนมีการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความสนใจและความต้องการของนักเรียนไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ขาดกระบวนการทำงานที่เป็นไปตามระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน วัตถุประสงค์หลังที่ตั้งไว้ไม่สอดคล้องกับการปฏิบัติ ขาดความต่อเนื่องในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน อีกทั้งครูยังขาดความสนใจในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ดังคำกล่าวของครูที่ปรึกษา ที่ว่า

“...ทางโรงเรียนมีการส่งเสริมนักเรียนทุกด้าน นักเรียนทุกกลุ่มความสามารถ งบประมาณมีเพียงพอแต่การนำไปใช้ปฏิบัติไม่สอดคล้องกับการส่งเสริมนักเรียน การนิเทศจะนิเทศที่ผลลัพธ์แต่ไม่เห็นกระบวนการในการส่งเสริมนักเรียน ครูส่วนใหญ่ไม่เห็นความสำคัญในการส่งเสริมนักเรียน ครูขาดการดูแลเอาใจใส่ในกระบวนการส่งเสริมนักเรียน...” (ครูที่ปรึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

3.4) ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปัญหาการให้คำปรึกษาเบื้องต้นกับนักเรียน พบว่า การดำเนินการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหากจากหน่วยงานภายนอก ขาดวิธีการป้องกันและแก้ไข

ปัญหาที่ถูกรื้อ ไม่มีกรอบมาให้ครูมีความรู้ ทักษะในการให้คำแนะนำ การให้คำปรึกษาแก่นักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ ไม่มีมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา เวลาในการดำเนินงาน ไม่เพียงพอ ความหลากหลายของนักเรียนและขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ดังคำกล่าวของครูที่ปรึกษาที่ว่า

“...โรงเรียนมีขาดการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนมีความหลากหลาย ครูไม่ให้ความสำคัญในการดูแลเพื่อช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน ไม่มีการอบรมให้ครู มีความรู้ ทักษะในการให้คำปรึกษา บางครั้งรู้ปัญหาของนักเรียนแต่ไม่สามารถหาทางแก้ไข การแก้ไขปัญหามิได้ถูกวิธีการไม่สอดคล้องกับลักษณะของปัญหา เพราะบางครั้งการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามิได้รับความช่วยเหลือจากหน่วยงานภายนอกที่เกี่ยวข้อง ครูที่ปรึกษาขาดความสนใจความเอาใจใส่การช่วยเหลือนักเรียน ไม่มีการติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ขาดความต่อเนื่องในการดำเนินการ น้อยมากที่นักเรียนจะไปปรึกษาครูเพราะการใช้คำพูดของครู ความไม่เป็นมิตรของครู กิริยาท่าทาง การให้คำปรึกษาแล้วไม่เป็นความลับ นักเรียนส่วนใหญ่ก็จะเลือกไปปรึกษาเพื่อนซึ่งปัญหาก็ไม่ได้ถูกแก้ไขให้ถูกรื้อและบางครั้งเมื่อครูรับรู้ปัญหาแล้วไม่ช่วยแก้ไขและไม่รู้จะแก้ไขปัญหายังไง อีกทั้งยังขาดมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหาหรือให้เกิดปัญหาแล้วจึงแก้ไข ส่งผลให้เกิดความล่าช้าในการช่วยเหลือ...” (ครูที่ปรึกษา, สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

3.5) ด้านการส่งต่อนักเรียน สรุปได้ว่า มีปัญหาในการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียน ในประเด็นปัญหาในการดำเนินการส่งนักเรียนทั้งภายในและภายนอกพบว่า การดำเนินการส่งต่อ ไม่มีการส่งต่อภายนอกขาดการจัดทำเอกสารเกี่ยวกับการส่งต่อนักเรียน ทำให้ครูที่ปรึกษาไม่มีหลักฐานแสดงถึงการส่งต่อนักเรียนตามขั้นตอน การส่งต่อไม่เป็นระบบ ขาดการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อภายนอก การส่งต่อไม่ถูกรื้อและล่าช้า ดังคำกล่าวของครูที่ปรึกษาที่ว่า

“...โรงเรียนพบปัญหามากในด้านการส่งต่อ เพราะไม่มีการประสานงานกับหน่วยงานภายนอก ไม่มีการส่งต่อภายนอก เช่น เมื่อนักเรียนถูกตำรวจจับตำรวจก็นำตัวนักเรียนไป โดยไม่มีการประสานงานกันในการช่วยเหลือ ซึ่งเป็นการส่งต่อที่ผิดวิธี ส่งผลให้นักเรียนเกิดความกลัวและไม่กล้าที่เปิดเผยปัญหาที่แท้จริง กระบวนการส่งต่อไม่เป็นระบบ ขาดเอกสารบันทึกการส่งต่อ กระบวนการส่งต่อภายในมีกระบวนการส่งต่อแต่ในการแก้ไขปัญหามิได้สำเร็จบางครั้งก็ไม่สำเร็จ ขาดการต่อเนื่องในการส่งต่อ ปัญหาบางปัญหาที่ทางโรงเรียนแก้ไขปัญหามิได้ก็ไม่ดำเนินการส่งต่อนักเรียนไปยังหน่วยงานภายนอก ที่สามารถให้การช่วยเหลือนักเรียนได้ ซึ่งส่งผล

ให้การแก้ปัญหาไม่ประสบผลสำเร็จเกิดความล่าช้าในการช่วยเหลือ...” (ครูที่ปรึกษา. สัมภาษณ์, 4 กุมภาพันธ์ 2562)

การศึกษาแนวทางการดำเนินงานระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียนขนาดเล็ก

สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32

ประเด็นที่ 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน เรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมเพื่อหาแนวทางส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความต้องการและความสะดวกของนักเรียน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครูไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมนักเรียน และขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน

ประเด็นที่ 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหาไม่เพียงพอ การติดตามการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนขาดมาตรการในการช่วยป้องกันปัญหา ไม่นำผลการคัดกรองมาใช้ในการจัดกระบวนการป้องกันและแก้ปัญหานักเรียนขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนและขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน

ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งต่อ เรื่องการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า ขาดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอก ผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การส่งต่อไม่เป็นระบบ และขาดการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการส่งต่อ

ดังนั้นจะได้นำเสนอทั้ง 3 ประเด็น ต่อไปนี้

ประเด็นที่ 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน เรื่องงบประมาณในการจัดกิจกรรมพัฒนาผู้เรียน ไม่เพียงพอ การจัดกิจกรรมเสริมสร้างทักษะการดำรงชีวิตไม่มีความหลากหลาย การไม่ได้รับความร่วมมือจากผู้ปกครองในการประชุมเพื่อหาแนวทางการส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน การจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนไม่ตรงกับความต้องการและความสะดวกของนักเรียน ไม่นำผลการคัดกรองนักเรียน

มาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมสนับสนุนนักเรียน ขาดการวางแผนการดำเนินงานที่ชัดเจน ครูไม่ให้ความสำคัญในการส่งเสริมนักเรียน และขาดการนิเทศ ติดตามการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ปรากฏดังตาราง 6.15

ตาราง 6.15 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 1 ด้านการส่งเสริมนักเรียน

ผู้ให้ สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน
คนที่ 1	วางแผนการจัดระบบดูแลช่วยเหลือนักเรียนของโรงเรียน จัดทำคำสั่งแต่งตั้งบุคลากรในโรงเรียน เพื่อรับผิดชอบและร่วมมือทำงานเป็นทีม พร้อมทั้งประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการพัฒนาการส่งเสริมนักเรียนและพัฒนากระบวนการดำเนินงานอย่างเป็นระบบ จัดกระบวนการแลกเปลี่ยนเรียนรู้ร่วมกันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียน ส่งเสริมการดำเนินงานด้วยการเสริมแรงให้กับบุคลากรและการเสริมแรงให้กับนักเรียนในการร่วมกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนด้านต่าง ๆ จัดกระบวนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีแบบบันทึกการนิเทศนำผลการนิเทศติดตามมาร่วมวิเคราะห์ วางแผนเพื่อพัฒนาการส่งเสริมนักเรียนต่อไป
คนที่ 2	ประชุมวางแผนกำหนดนโยบายในการส่งเสริมนักเรียนให้ชัดเจนโดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม การจัดทำกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนกลุ่มต่าง ๆ ให้สอดคล้องกับปัญหาความต้องการและลักษณะของนักเรียน โดยนำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียนสร้างเครือข่ายโดยการประสานความร่วมมือจากโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้องเพื่อช่วยสนับสนุนในการช่วยหาแนวทางวิธีการและงบประมาณการดำเนินงานส่งเสริมนักเรียนการสร้าง ความตระหนักในองค์กร โดยการประชุมอบรมบุคลากร ศึกษาดูงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งใน โรงเรียนและนอกโรงเรียนใช้กระบวนการเสริมแรงในการดำเนินงาน และจัดกระบวนการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานที่ชัดเจน
คนที่ 3	ตั้งวัตถุประสงค์ แนวทางและผู้รับผิดชอบในการดำเนินงานให้ชัดเจน โดยกำหนดเป็นรูปแบบของ โครงการจัดการส่งเสริมครูโดยการจัดประชุม อบรม ศึกษาดูงาน เพื่อสร้างความตระหนักในการส่งเสริมนักเรียนจัดการส่งเสริมผู้อำนวยการ โดยการจัดการประชุมปรึกษาวิเคราะห์สภาพโรงเรียน นำมาปัญหาวิเคราะห์ร่วมกัน

ตาราง 6.15 (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งเสริมนักเรียน
คนที่ 4	<p>เพื่อวางแผนแก้ปัญหา หาแนวทางแก้ปัญหาเป็นวิธี เช่น วิธีเครือข่าย วิธีเพื่อนช่วยเพื่อน เป็นต้น ส่งเสริมการจัดทำกระบวนการจัดการความรู้ (Knowledge management) มีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนติดตามประเมินผล การดำเนินงานอย่างต่อเนื่อง มีการกล่าวชมเชยและให้รางวัลในการทำงาน จัดประชุมวางแผนการดำเนินงานจัดทำโครงการ คำสั่งแต่งตั้งครูผู้รับผิดชอบ สร้างความเข้าใจร่วมกันในการจัดกิจกรรมส่งเสริมนักเรียน ส่งเสริมให้ผู้ปกครองชุมชน ช่วยกันจัดกิจกรรมพัฒนานักเรียนแลกเปลี่ยนเรียนรู้ประสบการณ์ ระหว่าง สถานศึกษา ชุมชนท้องถิ่น ครอบครัวและตัวบุคคล สร้างจิตสำนึกในการดำเนินงาน จัดกระบวนการทำงานเป็นทีม สร้างเครือข่ายทั้งหน่วยงานรัฐและหน่วยงานเอกชน เพื่อช่วยในการสนับสนุนในการช่วยหาแนวทางและงบประมาณการดำเนินงาน ส่งเสริมนักเรียน สร้างความตระหนักและความสนใจในการดำเนินงาน โดยนำไป ศึกษาดูงาน โรงเรียนต้นแบบแล้วรวมกลุ่มจัดขยายผลชี้แจง ผู้อำนวยการจัดปฏิทิน นิเทศติดตามและแบบบันทึกการนิเทศอีกทั้งให้คำแนะนำในการดำเนินงานของครู</p>
คนที่ 5	<p>การวางแผนกำหนดเป้าหมายหาปัญหาและวิธีการแก้ไขปัญหาด้วยการประชุม จัดทำ กระบวนการจัดการเรียนรู้ (Knowledge management) เดือนละ 1 ครั้ง โดยการนำ ปัญหาที่พบแต่ละเดือนมาประชุมเพื่อแก้ไข จัดบรรยายภาควิชาให้ครูได้แสดงความคิดเห็น สร้างความตระหนักและสร้างจิตสำนึกในองค์กร การเตรียมความพร้อมของบุคลากร สร้างความเข้าใจในการส่งเสริมนักเรียนมีการแต่งตั้งคณะทำงานรับผิดชอบใน การประสานงานกำกับ ดูแล ช่วยเหลือและเน้น การทำงานเป็นทีมนำผลมาคัดกรอง นักเรียนมาใช้ในการส่งเสริมนักเรียนกลุ่มต่างๆ ให้สอดคล้องกับนักเรียน พร้อมทั้ง ประสานความร่วมมือกับภาคีเครือข่ายในการช่วยหาแนวทางและงบประมาณ ใน การส่งเสริมนักเรียน จัดตั้งกองทุนของโรงเรียน พัฒนาครูให้มีจรรยาบรรณและ คุณลักษณะที่พึงประสงค์ ผู้อำนวยการมีปฏิทินนิเทศติดตาม</p>

ประเด็นที่ 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา เรื่องเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามาไม่เพียงพอ การติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาไม่ต่อเนื่อง โรงเรียนขาดการสนับสนุนการจัดกิจกรรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา โรงเรียนขาดมาตรการในการช่วยป้องกันขาดการส่งเสริมการมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหามา ขาดวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียนและขาดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงาน ปรากฏผลดังตาราง 4.16

ตาราง 6.16 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 2 ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามา

ผู้ให้ สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหามา
คนที่ 1	วางแผนการดำเนินงาน โดยการมีส่วนร่วมของหน่วยงานที่มีส่วนเกี่ยวข้อง โรงเรียนจัดทำคำสั่งแต่งตั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้ชัดเจนจัดการประสานงานระหว่าง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้องให้สามารถทำงานร่วมกันได้ อย่างดี จัดอบรมให้ความรู้ด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนเพื่อให้เกิดความเชี่ยวชาญในการให้คำปรึกษาเบื้องต้น จัดทำแบบนิเทศและการดำเนินการนิเทศแบบมีส่วนร่วมของผู้อำนวยการและบุคลากรในโรงเรียนนำผลที่ได้มาร่วมวางแผนปรับปรุงแก้ไขในการนำไปช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน
คนที่ 2	ประชุมวางแผนกำหนดนโยบายในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ให้ชัดเจน โดยการให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วม จัดอบรมศึกษาดูงานให้ครูมีความรู้ความเข้าใจในกระบวนการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหามา นำผลการคัดกรองนักเรียนมาร่วมวิเคราะห์แนวทาง วิธีการต่าง ๆ ในการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน กำหนดตารางเวลาการจัดกิจกรรมให้เพียงพอและเหมาะสมกับนักเรียนทุกกลุ่ม สร้างเครือข่ายประสานความร่วมมือจากโรงเรียน ชุมชน ผู้ปกครองและหน่วยงานอื่นที่เกี่ยวข้อง จัดการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานอย่างต่อเนื่องอย่างน้อยเดือนละ 1 ครั้ง โดยมีแบบบันทึกการนิเทศและกำหนดเวลาที่ชัดเจน
คนที่ 3	จัดการดำเนินงานให้เป็นลำดับขั้นตอนประชุมวางแผนร่วมกันของภาคีเครือข่ายจัดทำคำสั่งแต่งตั้งด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ประสานความร่วมมือระหว่าง โรงเรียนและหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง นำข้อมูลด้านการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการกำหนดแนวทาง วิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ปรับเปลี่ยนวิธีเรียนเปลี่ยนวิธีคิดของครู สร้างความตระหนักให้กับครู โดยการส่งเสริมให้ครูศึกษาหา

ตาราง 6.16 (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการป้องกันและแก้ไขปัญหา
คนที่ 4	<p>ความรู้ด้วยตนเอง ทบทวนบทบาทหน้าที่ความรับผิดชอบของครูมาแสดงความคิดเห็นร่วมกัน การนิเทศ ติดตามผลอย่างต่อเนื่องและสม่ำเสมอ</p> <p>กำหนดเวลาในการจัดกิจกรรมเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยการจัดทำตารางกิจกรรมสร้างความตระหนักให้กับครูในการติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนสนับสนุนให้ครูได้รับการอบรมเกี่ยวกับการให้คำปรึกษาเบื้องต้นเพื่อป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษา จัดทำมาตรการแนวทางให้การช่วยป้องกันปัญหาโดยการนำผลการคัดกรองมาใช้ในการจัดกระบวนการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน ประสานความร่วมมือให้ทุกฝ่ายมีส่วนร่วมในการช่วยป้องกันและแก้ไข จัดปฏิทินการนิเทศติดตามผลการดำเนินงานและมีแบบบันทึกการนิเทศเพื่อเก็บรวบรวมข้อมูล และนำข้อมูลที่ได้มาร่วมวางแผนปรับปรุงและนำไปใช้ในการดำเนินการต่อไป</p>
คนที่ 5	<p>จัดประชุมวางแผนและกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานเพื่อให้บุคลากรเกิดความเข้าใจในทิศทางเดียวกัน จัดกระบวนการดูแลส่งเสริมพัฒนานักเรียนทุกกลุ่ม โดยเฉพาะกลุ่มเสี่ยงมีการดูแลอย่างใกล้ชิด รายงานผลนักเรียนตามความเป็นจริง มีการประสานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภายในและภายนอกกำหนดวิธีการป้องกันและแก้ไขปัญหา โดยสร้างเครือข่าย จัดหาวิธีการป้องกันปัญหาให้กับนักเรียน โดยการร่วมแสดงความคิดเห็นและนำผลการคัดกรองนักเรียนมาใช้ในการวิเคราะห์ข้อมูล สร้างความตระหนักของบุคลากรในโรงเรียนให้เห็นความสำคัญของการดำเนินงานและร่วมมือกันในการช่วยป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียน จัดเวลาในการจัดกิจกรรมป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนให้เหมาะสมและเพียงพอ รวมทั้งติดตามการป้องกันและแก้ไขปัญหานักเรียนของครูที่ปรึกษาอย่างต่อเนื่อง จัดทำข้อมูล การดำเนินงานในแบบบันทึกการนิเทศ</p>

ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งต่อ เรื่องการส่งต่อไปยังผู้เชี่ยวชาญเฉพาะด้านเพื่อให้ปัญหาของนักเรียนได้รับการช่วยเหลือไม่ถูกทางและล่าช้า ขาดการประสานความร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรเกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียนทั้งภายในและภายนอกผู้ที่เกี่ยวข้อง เช่น

ผู้ปกครอง ครูแนะแนว ครูประจำวิชาหรือฝ่ายปกครองขาดวิธีการในการช่วยแก้ปัญหาให้นักเรียนที่ไม่สามารถแก้ปัญหาได้ การส่งต่อไม่เป็นระบบ และขาดการติดตาม ประเมินผลการดำเนินการส่งต่อนักเรียน ปรากฏผลดังตารางที่ 4.17

ตารางที่ 6.17 การวิเคราะห์การสัมภาษณ์ประเด็นที่ 3 ด้านการส่งต่อนักเรียน

ผู้ให้สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งต่อ
คนที่ 1	มีการวางแผน กำหนดผู้รับผิดชอบ มีคณะทำงานในฝ่ายต่างๆ สร้างความร่วมมือกับภาครัฐและเอกชนในพื้นที่ ร่วมมือการทำงานอย่างเป็นระบบและมีเป้าหมายร่วมกัน แล้วจัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงานมีการแลกเปลี่ยนเรียนรู้กันทั้งในโรงเรียนและนอกโรงเรียนและนอกโรงเรียนจัดทำแบบติดตามผลหลังจากการส่งต่อทั้งภายในและภายนอก
คนที่ 2	จัดทำเอกสารการส่งต่อให้ถูกต้องชัดเจน สร้างเครือข่ายกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชนในการส่งต่อนักเรียนประสานความร่วมมือกับบุคลากรและองค์กรที่เกี่ยวข้องในการให้ความช่วยเหลือนักเรียน จัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน กำหนดผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องภายนอก มีการติดตามผลการดำเนินงาน โดยจัดทำข้อมูลอย่างเป็นระบบ
คนที่ 3	วางแผนระดมวิถึคิดในการช่วยแก้ปัญหาพร้อมกันกับผู้ปกครอง ครู ชุมชน หน่วยงานที่เกี่ยวข้อง สร้างเครือข่ายจากทุกหน่วยงานที่เกี่ยวข้องโดยการประสานความร่วมมือ กำหนดผู้รับผิดชอบในการติดต่อประสานงานในการส่งต่อภายนอก สนับสนุนให้ครูผู้รับผิดชอบฝ่ายต่างๆ ได้รับการอบรมเพื่อพัฒนาความรู้ความสามารถในการปฏิบัติงานที่รับผิดชอบ ติดตามผลการส่งต่ออย่างต่อเนื่อง โดยมีแบบบันทึกข้อมูลการส่งต่อภายในและภายนอก ประเมินผล การส่งต่อนำผลมาวิเคราะห์หาแนวทางแก้ไข ปรับปรุงและนำไปใช้ต่อไป
คนที่ 4	การสร้างความรู้ ความเข้าใจให้แก่บุคลากร รวมถึงสร้างความตระหนักให้เห็นถึงประโยชน์ที่จะได้รับการส่งต่อ จัดการอบรม ขึ้นตอน วิธีการดำเนินการส่งต่อ การประมวลผล การรายงานผล ประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการส่งต่อเพื่อได้รับการช่วยเหลือ จัดทำข้อตกลงความร่วมมือระหว่างหน่วยงาน มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการเป็นผู้ประสานงานในแต่ละหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง

ตารางที่ 6.17 (ต่อ)

ผู้ให้ สัมภาษณ์	แนวทางแก้ปัญหาด้านการส่งต่อ
คนที่ 5	<p>เพื่อความสะดวกรวดเร็ว จัดกระบวนการส่งต่อให้เป็นลำดับขั้นตอน โดยมีแผนผังการดำเนินงานส่งต่อนักเรียนทั้งภายในและภายนอกของโรงเรียน นิเทศการดำเนินงานและผลการปฏิบัติมาพัฒนา ปรับปรุง และนำไปใช้</p> <p>จัดระบบการส่งต่อภายในโรงเรียนให้เป็นลำดับขั้นตอน มีการให้ความรู้ความเข้าใจกับบุคลากรภายในโรงเรียนในการปฏิบัติหน้าที่ โดยการอบรม ประชุม ศึกษา ดูงาน เพื่อให้มีแนวทางวิธีการในการช่วยแก้ปัญหานักเรียนก่อนการส่งต่อภายนอก สร้างเครือข่ายในการประสานความร่วมมือกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องทั้งภาครัฐและเอกชน มีคำสั่งแต่งตั้งผู้รับผิดชอบในการประสานงานกับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องเพื่อจะได้มีการรายงานผลการส่งต่อที่เป็นระบบจัดปฏิทินการนิเทศติดตามผลการดำเนินและระบบบันทึกการนิเทศ</p>

ประวัติย่อของผู้วิจัย

ชื่อ ชื่อสกุล	นายไทยรัฐ วงษ์ทอง
วัน เดือน ปีเกิด	2 กรกฎาคม พ.ศ. 2515
สถานที่เกิด	61/1 หมู่ 10 ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
ที่อยู่ปัจจุบัน	61/1 หมู่ 10 ตำบลสตึก อำเภอสตึก จังหวัดบุรีรัมย์
ที่ทำงานปัจจุบัน	โรงเรียนกุสุมาลย์พิทยาคม 116 หมู่ 1 ตำบลหนองแวง อำเภอบ้านใหม่ไชยพจน์ จังหวัดบุรีรัมย์ 31120 สังกัดสำนักงานเขตพื้นที่การศึกษามัธยมศึกษา เขต 32
ตำแหน่ง	ผู้อำนวยการ โรงเรียนกุสุมาลย์พิทยาคม
ประวัติการศึกษา	พ.ศ. 2515 ระดับปริญญาตรี ศึกษาศาสตรบัณฑิต (ศษ.บ.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยขอนแก่น พ.ศ. 2547 ระดับปริญญาโท การศึกษามหาบัณฑิต (กศ.ม.) สาขาวิชาคณิตศาสตร์ จากมหาวิทยาลัยนเรศวร พ.ศ. 2563 ระดับปริญญาโท ครุศาสตรมหาบัณฑิต (ค.ม.) สาขาวิชาการบริหารการศึกษา จากมหาวิทยาลัยราชภัฏบุรีรัมย์